Subiect PI 1176
195

TRANSNISTRIA CREȘTINĂ

REVISTA MISIUNII BISERICEȘTI IN TRANSNISTRIA

Biserica sf. Dumitru din Odesa
(unica în Transnistria nedistrusă de comuniști)

Arhivele Statului BUCUREȘTI BIBLIOTECA

ANUL I Nr. 3—4 IULIE—DECEMBRIE 1942

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

TRANSNISTRIA CREŞTINĂ
REVISTA MISIUNII BISERICEŞTI IN TRANSNISTRIA
Autorizaţia Guvernământului Transnistriei Nr. 14.311|942
REDACŢIA ŞI ADMINISTAŢIA: str. Jucovschi 38, Odesa

CUPRINSUL

I. Articole

		Pag.
Intru mulţi ani Stăpâne!	*Redacţia*	1
Din durerile trecutului	Pr. *T. Florea*	4
Viaţa bisericească a Odesei sub sovietici	*N. Cistiacov* . . .	16
Amintiri din prigoana bolşevică . .	Pr. *G. Hrenovschi* .	22

II. Documente şi însemnări misionare

Preoţii şi căminele culturale . . .	Pr. *V. Velehorschi* .	26
Asistenţa socială la Odesa	*I. Egorov*	29
De vorbă cu moldovenii dela Bug .	Pr. *B. Chelaru* . .	32
Note dintr'o călătorie între Nistru şi Bug	Pr. *V. Prisăcaru* .	35
Cu gândul la cei de peste Bug . . .	Pr. *I. Dascălu* . .	37
O vizită misionară în Taurida . . .	Pr. *M. Iluţă* . . .	39
Spicuiri din rapoartele misionarilor .	Pr. *G. I. Soare* . .	43

III. Cronica măruntă

Instalarea I. P. S. Mitropolit Visarion la Odesa	*Pr. V. Velehorschi*	63
Sărbătorile de iarnă în Odesa . . .	*V. V.*	71
Din pastorala de Crăciun a I. P. S. Mitropolit Visarion	***	73
Seminarul teologic din Dubăsari . .	*Gh. S.*	76
Veşti din Ucraina	*Pr. N. Grosu* . .	78

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

192

ANUL I IULIE-DECEMBRIE Nr. 3

TRANSNISTRIA CREŞTINĂ

REVISTA MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE ÎN TRANSNISTRIA

Apare cu binecuvântarea PREA FERICIŢULUI NICODIM, Patriarhul României

INTRU MULŢI ANI STĂPÂNE!

Ziua sfântului Mare Ierarh Nicolae a anului 1942, va rămâne înscrisă în istoria bisericii transnistriene.

E ziua în care biserica reînviată dintre Nistru şi Bug, primeşte pe scaunul din Odesa al mitropolitului român Gavriil Bănulescu, pe noul ei ocârmuitor Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Visarion Puiu, cunoscut ierarh şi fiu vrednic al Moldovei.

Privind dela o margine la alta a pământului sfinţit de bărbăţia oştenilor desrobitori de ţară, dela albia Nistrului despărţitor de fraţi şi până la Bugul înroşit de atâtea fapte de jertfă, dela Cetatea de sus a lui Movilă şi până'n Mare la Oceacov şi Odesa, vedem, cum numeroşi ostenitori în via Domnului, au pornit să clădească din ruină o biserică nouă, strălucitoare. Misionari ai Mântuitorului Hristos, lucrează de zor, umăr la umăr, pentru noua aşezare creştinească. Împrăştiaţi prin sate, cătune şi târguri, răspândesc făclia credinţei, reaprinzând în sufletele îndurerate de atâtea suferinţi, nu numai lumina mângâietoare a credinţei în Dumnezeu, ci şi flacăra naţionalismului românesc, ce abia mai pâlpâia în inimile moldovenilor părăsiţi în voia celor mai grele asupriri.

Dar, aceste lucrări însemnate, cereau un îndrumător încercat şi un rânduitor cu minte luminată şi inimă

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂŢII BUCUREŞTI

P. 44097 / 1968

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

devotată, însuşiri care ar putea da o grabnică propăşire în munca începută nu numai în Transnistria ci şi mai departe în Răsărit.

Ceata lucrătorilor aştepta să fie condusă de un braţ puternic, după rânduiala unei minţi agere, îmbogăţite la lumina sfintelor predanii ortodoxe.

Păstorul adevărat „cel plin de har şi de adevăr" cel mult aşteptat, ne-a sosit. Venirea Inalt Prea Sfinţitului Visarion ne-a adus binecuvântarea dorită şi liniştirea în sufletele noastre tocmai de ziua ierarhului atât de slăvit de noroadele creştine. Conducătorii Ţării şi ai Bisericii au înţeles chemarea clerului şi a poporului şi ni L'au trimis să ne conducă pe calea mântuirii.

Originar de pe plaiurile nemţene ale Moldovei lui Ştefan, urmează cursurile de seminar la Roman şi Iaşi după care îşi continuă studiile universitare la facultatea de teologie din Bucureşti, pe care le isprăveşte în 1904; iar având dorinţa de a cunoaşte mai deaproape învăţătura pravoslavnică, dar mai ales sufletul mistic al poporului rus, urmează cursurile academiei teologice din Kiew, timp de 2 ani, câştigând însemnate cunoştinţi în această lature.

Dupăce a intrat în cinul călugăresc, a trecut prin toate treptele ierarhice, până ce sf. Sinod al Bisericii Române, l-a înălţat în 1935 la rangul de mitropolit, în care calitate a ocupat scaunul mitropolitan dela Cernăuţi.

Datorită însuşirilor Sale alese şi mai ales unei neîntrecute puteri de organizare, a strălucit printre toţi ierarhii români. Toate acestea fiind cunoscute de întreaga suflare românească, nu putea să se găsească o altă faţă bisericească mai nimerită pentru a păşi din-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

coace de Nistru, în mijlocul poporului oropsit de pârjolul diavolesc al bolşevismului distrugător. Cunoscător temeinic al lucrărilor misionare şi mai ales bine informat asupra stărilor de lucruri din fosta Rusie pravoslavnică, păşeşte astăzi cu încredere pentru a reclădi şi aduna turma împrăştiată.

Oricine dintre noi, smeriţi slujitori în ogorul transnistrian, înţelegem greaua răspundere, pe care şi-a luat-o Inalt Prea Sfinţitul pe umerii Săi; suntem însă mândri de Păstorul nostru, ne ridicăm sus frunţile, privim cu încredere în viitor şi-L slăvim pe Dumnezeu, că ne-a ascultat rugile umilite şi zicem împreună cu poporul: „să trăiţi Inalt prea Sfinţite Stăpâne, pentru dreapta propovăduire şi orânduire a vieţii bisericeşti şi a neamului nostru, mulţi şi fericiţi ani!"

Redacţia

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

DIN DURERILE TRECUTULUI

Divide et impera. Se pare că nici o stăpânire din lume n'a folosit această lozincă, în măsură mai largă şi mai crudă — ca puterea sovietică. Bolşevicii au desmembrat şi au descompus toate clasele sociale împărţindu-le pe grupuri şi aţâţându-le una contra alteia.

Astfel societatea mai răsărită a fost împărţită în „burjui", clasă avută, şi „proletari", — între aceste două extremităţi sociale balansa pătura intelectuală.

Ţărănimea, după starea sa materială, era împărţită în *culaci, mijlocaşi* şi *săraci* — şi între aceştia a fost sămănată ură şi vrăjmăşie — din cele mai înverşunate.

Scriitorii, pictorii, artiştii, savanţii, etc. erau socotiţi ca elemente utile pentru promovarea ideilor comuniste, câte odată colaboratori toleraţi — sau ca răspânditori periculoşi a ideilor protivnice doctrinei comuniste.

Intreaga populaţie a S. S. S. R.-ului se împărţea în partizani comunişti — (alt partid în S.S.S.R., nici n'a existat) şi cetăţeni în afară de partid.

In mijlocul acestei desmembrări sociale şi desagregări obşteşti, Biserica pravoslavnică, în primii ani ai revoluţiei, îşi păstra integritatea şi unitatea sa, concentrând în jurul său toate grupările politice, care încă rămâneau ne contaminate de ucigătoarea otravă, ce se vărsa în jur de propoveduitorii ateismului şi de cei ce stăruiau să submineze bazele familiei şi ale societăţii. Către Biserică, involuntar, se trăgeau toţi, chiar şi cei ce fusese răpiţi de farmecul aparent al noilor idei, însă cari instinctiv simţeau că adevărul moral şi superioritatea spirituală totuşi se află de partea Bisericii, care singură este ziditoarea vieţii adevărate şi fără ea, fără bazele ei seculare şi drepturile ei morale, fără *piatra din capul unghiului* — Hristos, viaţa se aseamănă cu casa ce s'a zidit pe nisip „şi a plouat şi au venit şivoaele, au suflat vânturile, au izbit în casa aceia şi ea s'a prăbuşit şi prăbuşirea ei a fost mare".

Şi noi acum suntem martorii vii ai prăbuşirii fără seamăn a întregului sistem de viaţă inaugurat de regimul comunisto-ateist.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

La începutul revoluţiei, însă, când masele populare erau pedeplin captivate de lozincile şi ideile înaripate (neverificate în viaţă) aruncate depe tribune cu atâta uşurinţă, nimenea n'a putut prevedea urmările ce vor decurge din dărâmarea bazelor solide şi încercate de viaţă — cu toate temeliile ei istorice, religioase şi naţionale.

Numai persoane izolate, devotate credinţii, cunoscătoare a puterei educative şi a importanţei sociale a religiei şi a Bisericii lui Hristos, oameni sensibili şi pe deplin identificaţi cu o viaţă spirituală adevărată, simţeau groaza şi anormalitatea lucrurilor ce se petreceau în jurul lor.

Biserica pravoslavnică, în această perioadă înspăimântătoare, despre care la timp va vorbi istoria, s'a şi manifestat prin o acţiune unică în felul său.

Prin puterea sa divină, plină de har, Biserica atrăgea către sine pe toţi acei ce n'au vroit să-şi plece genunchii în faţa noului Baal—comunismul, formând o singură familie. Farmecul Bisericii era cu neputinţă de sdruncinat, ea rămânând mereu pe culmile cele mai înalte — prin adevărul istoric ce-l deţine, prin frumuseţea sa spirituală nevestejită, prin măreţia sa morală, precum şi prin spiritul său plin de smerenie; aceste calităţi contribuiau la întoarcerea către credinţă nu numai a acelor ce se îndoiau, ci şi a celor ce erau captivaţi de forţa păgubitoare a spiritului bolşevic.

Prin autoritatea sa, Biserica le impunea să-şi verifice pasiunile, să-şi vie în fire şi să se întoarcă în sânul plin de iubire a Bisericii mame, în casa Tatălui Ceresc — părăsită cu atâta uşurinţă.

In mijlocul unei asupriri fizice şi spirituale fără seamăn şi robie înspăimântătoare, ce domina peste tot, Biserica era singura putere, capabilă să ajute la înfrăţire şi unire. Ea cu adevărat era tărie şi scut, bucurie şi mângâere, unica realitate, care nu excludea posibilitatea de renaştere a unei vieţi mai bune, ce s'a dărâmat de bolşevismul distrugător.

Aşa era privită Biserica, aci pe loc, de către oamenii cu inimă bună; aceiaşi speranţă trăia şi în sânul cercurilor din emigraţie.

Toate aceste lucruri, fără îndoială, n'au putut să nu fie observate de ochiul vigilent al slugilor iadului sovietic, al agenţilor G. P. U.-ului, mai ales că renegaţii credinţei şi ai Bisericii, cari au apărut pe alocuri, au început să şoptească la urechea duşmanilor, ce ar trebui să facă pentru a slăbi influenţa Bisericii, a înjosi autoritatea şi prestigiul ei în faţa poporului şi a submina activitatea ei, atât de binefăcătoare până atunci.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Pentru a lovi în Biserică, cu mai multă eficacitate, s'a apelat la vechiul şi încercatul remediu şi anume: „divide et impera". Pentru aceasta s'a putut afla material suficient — în Biserica însăşi, atât din punct de vedere pozitiv cât şi cel negativ.

In acel timp, în mijlocul unei părţi a clerului cu idei progresiste şi intelectuali apropiaţi de Biserică, exista un curent cu tendinţe de încreştinare mai adâncă a societăţii şi o vieţuire regeneratoare a credincioşilor. De altă parte, exista un grup destul de numeros de clerici, cari erau nemulţumiţi, prin faptul că, după părerea lor, nu li se acordase o atenţie dorită de către foştii lor şefi ierarhici, simţindu-se obijduiţi, ei aşteptau cu nerăbdare momentul oportun, pentru a se răzbuna împotriva autorităţii bisericeşti.

Afară de aceştia, atât în sânul clerului, cât şi a mirenilor, se aflau persoane cu situaţii înalte (profesori al seminarelor şi ai academiilor), care moralicește se clătinau, câteodată şchiopătând chiar de amândouă picioarele, gata fiind să slujească şi lui Dumnezeu şi lui Mamona — o categorie de oameni cari stărulau să se adapteze împrejurărilor în care trăiau. Oricum dar G. P. U.-ul din Moscova, care mereu era de veghe, în anul 1922, a pus la cale aplicarea remediului încercat şi cu rezultate din cele mai bune, — divizarea clerului şi în general al credincioşilor în mai multe grupări învrăjbite.

Curând — pentru a discompune şi a dărâma unitatea Bisericii pravoslavnice, au apărut câteva orientaţii bisericeşti, toate fiind autorizate şi legalizate de puterea de stat sovietică.

Una din acele grupări se numea *„Biserica Vie"*. Aceasta tindea către modernizarea doctrinei bisericeşti, a slujbelor şi a vieţii bisericeşti. In dogmatică, ea aducea pe primul plan natura omenească a Mântuitorului Hristos, fără să nege însă natura sa dumnezeiască; simplifica slujbele, nu punea mult preţ pe monahism, admitea căsătoria episcopilor şi, în contrazicere cu regulele bisericeşti, dădea dezlegare preoţilor şi diaconilor văduvi să se căsătorească a doua oară.

In fruntea acestei grupe se afla un oarecare *Crasniţchi* — preot din capitală. Până atunci, dânsul a fost o figură cu totul necunoscută în cercurile bisericeşti de vază. Fiind personalitate de rând, Crasniţchi repede a dispărut de pe scenă. Eu mi-l amintesc prin anul 1924—1925, când venise la Odesa, unde slujeam şi eu. In discuţiile cu păr paroh, Crasniţchi a declarat că l-a vizitat pentru a afla care sunt vederile şi tendinţele clerului de dreapta. La această întrebare, deadreptul provocatoare pentru vremurile de atunci, decedatul paroh — păr. Platon Luchianov (a murit în anul 1933 în oraşul Uralsc, fiind deportat)

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

un om îndrăzneţ şi hotărât şi cu o minte ageră, cu sinceritatea-i caracteristică a zis: „si. voastră, în acest caz, de prisos v'aţi deranjat, venind la mine; tot clerul ce vă interesează s'a refugiat deja în gruparea Bisericii Vii, ce o conduceţi".

Mai târziu, după cum noi am putut cunoaşte, Crasniţchi s'a pocăit şi s'a întors în sânul bisericii vechi „tihoniene", aşa după cum în bătae de joc o numeau duşmanii ei, după numele Patriarhului Tihon.

Altă grupare se numea gruparea *Renaşterei Bisericeşti.* (Ţercovnoe vozrojdenie).

Acest curent avea ca scop renaşterea obştiei bisericeşti, ridicându-o duhovniceşte, întărind bazele morale ale vieţii ei, simplificând totodată slujbele bisericeşti şi apropiindu-le necesităţilor actuale ale credincioşilor. In locul limbei bisericeşti slavone, se introducea în slujbe limba rusească, iconostasele se scoteau din biserici iar sf. Masă se aşeza în mijlocul bisericii. A fost alcătuită şi o rânduială specială a Sf. Liturghii — drept este că la baza acestela erau Liturghiile existente şi cea a sf. Iacov.

In fruntea acestei grupări bisericeşti era episcopul *Antonin,* fostul vicar al eparhiei din Petersburg. Episcopul Antonin n'a fost om obişnuit. El era un teolog erudit, dispus către ascetism; cerea dela cler o viaţă creştinească severă şi preţuia mult monahismul adevărat. Mai târziu dânsul s'a separat de celelalte grupări renovatoare, pentru motivul că ei erau prea indulgenţi faţă de disciplina bisericească şi mai ales în chestiunea căsătoriei episcopilor şi recăsătoriei clerului. El, între altele, a demascat şi învinuit pe conducătorii „Bisericii Vii" cu necanonicitatea hirotoniei unor episcopi, în grabă sfinţiţi — aşa încât a trebuit ca în ajunul şedinţelor Soborului obnovlenţilor, ce s'a ţinut la Moscova, în anul 1933, din nou să fie hirotoniţi (desigur tainic — pentru a evita orice publicitate şi sminteală) un rând întreg de noi episcopi din Siberia, veniţi la Sobor.

Din nefericire însă episcopul Antonin avea o fire cu totul desechilibrată, capabil pe neaşteptate la felurite eşiri excentrice. Intr'o zi în timpul slujbei, când biserica era plină de rugători, dânsul şi-a scos mitra din cap şi aruncându-o dela sine, a ţinut o întreagă apologie, aducând o sumă de argumente împotriva acestei podoabe arhiereşti, Pe el nimic nu l'a împiedecat să aşeze sfânta Masă în mijlocul bisericii şi să înceapă sfânta Liturghie. Această grupare n'a dăinuit mult şi cu moartea episcopului Antonin, a dispărut fără urmă.

A treia grupare a obnovlenţilor a fost aşa zisa grupare a „Bisericii *apostolice vechi*". Aci deja predomina spiritul reformat. Se căutau posibilităţile de întoarcere la timpurile pri-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

milor creştini, cu înlăturarea din Biserică a tuturor elementelor ce au apărut mai târziu după triumful creştinismului sub sfântul Constantin cel Mare, apoi şi a celor elemente ce s'au introdus sub împăraţii bizantini, când puterea de stat a stăruit să se amestece în treburile lăuntrice ale Bisericii.

Această grupare avea în frunte pe preotul Vvedenschi. *Vvedenschi* era un mare orator, predicator iscusit şi cu o erudiţie ştiinţifică şi teologică foarte bogată. Cu mare succes a conferenţiat în mai multe oraşe, vorbind despre existenţa lui Dumnezeu şi despre idealismul credinţei creştine. Câte o conferinţă el o consfinţea criticii Bisericii vechi şi aci nu se jena a aduce ei şi clerului felurite învinuiri — folosind expresii din cele mai înjositoare şi cu insinuări lipsite de elementarul bun simţ.

Evident că această lucrare distrugătoare pentru Biserică i se impunea de către stăpânirea sovietică, deaceia i se admitea să vorbească la subiecte religioase pozitive ca apoi să lovească în Biserică cu toată puterea talentului său oratoric. In general Vvedenschi a fost un fel de sfinx. După cum se pare enigma persoanei sale mai târziu a putut să fie descifrată — el a fost şi rămâne unealta credincioasă a stăpânirii sovietice cu toată politica ei distrugătoare pentru Biserică. Vvedenschi a fost un duşman neîmpăcat al Bisericii vechi şi a ortodoxismului istoric.

El, mai mult ca oricine, aţâţa pe bolşevici împotriva clerului şi îndeosebi contra credincioşilor ce rămâneau devotaţi Bisericii străbune. Vvedenschi, în articolele sale, nu numea altfel bisericile noastre decât „temple ale orientaţiei vechi", „sinagogi ale Satanei", şi cerea stăruitor stăpânirii sovietice, să ia măsurile cuvenite contra „încăpăţinaţilor contrarevoluţionari".

Până la revoluţie Vvedenschi a fost profesor la nişte şcoli secundare din Persburg — şi cu nimic deosebit nu s'a manifestat — astfel încât societatea mare nu l'a cunoscut în primele zile ale revoluţiei şi până la venirea bolşevicilor la putere, el a înfiinţat un partid cu denumirea: „Socialismul creştin" — acesta însă nu s'a întins prea mult. Sub bolşevici însă Vvedenschi a apărut pe scena vieţii obşteşti ca o figură proeminentă. Curând după legalizarea grupării create de el „Biserica apostolică veche", Vvedenschi fiind căsătorit, s'a făcut episcop-misionar cu un titlu foarte straniu de „episcop al Londrei". După un oarecare timp dânsul a devenit mitropolit şi era curios să priveşti cullonul alb mitropolitan pe capul tuns şi fizionomia rasă — şi în general figura curioasă a pseudo-mitropolitului Vvedenschi — făcea impresia, că ţinuta şi simboalele vlădiceşti sunt luate în batae de joc şi profanate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Serviciul divin îl oficia cu o prefăcută și nervoasă însufleţire; și când se întâmpla de se îmbrăca în veşminte arhiereşti roşii-deschise, inclusiv cu mitra și podoaba cârjei, în chipul, gesturile și întreaga sa înfăţişare, după observaţia unui medic adânc credincios și gânditor, avea ceva „mefistofelic" și se simţea ceva artificial și fals în toată figura lui. Despre principiile lui morale și conţinutul său sufletesc vorbeşte destul următorul fapt: fiind deja mitropolit și în etatea respectabilă de 56-57 ani, Vvedenschi s'a însurat, luând în căsătorie o fată tânără de vre'o 20 ani. Am cunoscut'o personal — era o fiinţă religioasă și bine educată, făcând parte dintr'o familie bună și evlavioasă. După cununia ce s'a oficiat în biserică—însoţit de tânara soţie, el a făcut un volaj de nuntă în Caucaz. Au trăit ei împreună un an—îl s'a născut și un copil; în curând însă ei s'au despărţit, dânsa fiind nevoită să-l părăsească.

Intre altele—un fapt interesant: înştiinţând despre această originală căsătorie și fiind surprins de acest fapt senzaţional din viaţa bisericească, eşită din comun, eu scrieam despre această întâmplare unei fiici duhovniceşti ale mele ce trăia pe atunci la Moscova și care era aproape de cercurile bisericeşti; scrisoarea am aruncat'o în cutia poştală la Liubaşovca, jud. Golta, unde trăiam în acea vreme. Persoana cărei i-a fost adresată scrisoarea a primit'o la Moscova din mâinile unui agent al N. K. V. D-lui. Deci Vvedenschi reprezenta o deosebită valoare pentru N.K.V.D., dacă această prea cunoscută instituţie sovietică se interesa de persoanele care purtau corespondenţă cu privire la el.

E de subliniat că întâmplarea cu Vvedenschi nu e unică; au mai fost cazuri de căsătorii ale mitropoliţilor bisericii vii. Prietenul și împreună colaboratorul lui Vvedenschi, Mitropolitul Nicolae Platonov, deasemenea fiind episcop și la o etate și mai înaintată decât Vvedenschi, s'a însurat. Acest, aşa zis „Vlădică", mai târziu, lepădându-se de episcopat, a apărut în Catedrala Cazan din Petrograd rostind conferinţe antireligioase; î-şi bătea joc de credinţa în Hristos și-e groazav de spus—odată chiar a aruncat jos sfânta Evanghelie, împodobită în nişte scoarţe de mare preţ, și punând peste ea piciorul său murdar, a ţinut o apologie cu un conţinut aşa de grozav—contra celei mai înalte taine ale creştinismului — sf. Euharistie, încât mulţi din cei ce au asistat la această neînchipuită batjocură, au plâns cu hohote.

Chipul acestui ierarh renegat apare în ochii noştri ca a unui adevărat demonizat.

Aşa au apărut în biserică cele trei orientări bisericeşti, omogene după caracterul lor (obnovienţâ), și cu misiune politică specială.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Cu privire la curentul obnovlent—acesta a rămas real mai mult pe hârtie, iar misiunea cealaltă—adică lupta contra Bisericii vechi, se înfăptuia cu o rară energie şi cruzime, sub egida şi concursul şefilor G. P. U-lui şi apoi N. K. V. D-lui.

O întâmplare interesantă din practica bisericească locală—foarte bine caracterizează atitudinea G. P. U-lui faţă de crearea şi susţinerea curentului obnovlent la noi. Primul proces-verbal al grupării „Biserica vie" din jud. Tiraspol, în care se aduceau învinuiri josnice unor preoţi, ce au combătut „jivismul" (preoţii I. Bruhoveţchi, I. Falcovschi, etc.) a fost tipărit în tipografia din Tiraspol. Când administraţia tipografiei a cerut la reprezentantul „Bisericii vii" să plătească cheltuelile de tipar al acelui act, acesta nu s'a sfiit să se adreseze la „Ispolcomul" local; dela „Ispolcom" s'a primit un răspuns plin de ironie: „ce treabă avem noi în chestia aceasta—adresaţi-vă la G.P.U. să vă plătească".

Luptele ce se ţineau lanţ, au împărţit Biserica ortodoxă, până atunci unită şi puternică, în mai multe orientări, ce se vrăjmăşeau între ele. Pe lângă orientările deja pomenite aci şi concomitent cu ele, în Ucraina a apărut o orientare bisericească nouă cu tendinţe naţional-ucrainene — cu totul independentă şi izolată de Biserica rusească.

Aceştia au fost aşa zişii „autocefalişti, samosveatţi, sau lipcovţi". Denumirea de „autocefalişti s'a dat acestei mişcări pentru motivul că ea tindea la complecta rupere a relaţiilor cu centrul bisericesc canonic şi la deplina independenţă bisericească. Clerul nostru era gata să satisfacă o parte din dorinţele ucrainenilor—de a se ruga în limba lor natală—şi la început unii din preoţi (de ex. la Odesa în biserica Casei Eparhiale) slujeau în limba ucraineană. Aceasta însă nu satisfăcea pe fanaticii ucrainenii. Ei doreau să aibă preoţi cu totul independenţi de Biserica rusească şi cu dispoziţii sufleteşti chiar duşmănoase faţă de ea.

Imi amintesc de vremea când în Odesa a apărut biserica autocefală ucraineană. Cu ocazia unei vizite ce făceam parohienilor mei cu rugăciunea postului mare, am avut prilejul să intru în locuinţa unui membru al Comitetului bisericesc ucrainean. Soţia lui — basarabeancă — m'a primit foarte bine; înştiinţând din convorbirea noastră că şi eu sunt basarabean, încă cu mai multă bucurie m'a rugat să fac rugăciunea cuvenită.

Când parohul bisericii ucrainene a înştiinţat despre acest lucru, a rămas foarte supărat şi în semn de pedeapsă a aplicat bietei femei o epitimie pentru că a primit rugăciunile unui „popă rus".

Clerului bisericii autocefale ucrainene — i s'a mai zis şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

„samosveat", fiindcă n'avea continuitatea hirotoniei apostolice. Ucrainenii n'aveau la început nici un episcop, mai târziu, însă, la ei a apărut un episcop care a devenit apoi şi mitropolit — *Vasilie Lipcovschi*. Lipcovschi a fost ridicat la treapta arhierească în Catedrala sf. Sofia din Chiev, după o rânduială cu totul neobişnuită şi necunoscută în practica Bisericii creştine. Toţi cei ce au fost de faţă în momentul acelei „hirotonii" în catedrală — clerici şi mireni — (episcop lipsea), au format un fel de lanţ — sau cum i s'ar mai putea zice „curentul harului". Unul din capul lanţului se atingea de sfintele moaşte ale mucenicului Macarie al Chievului — ucis de tatari în secolul al XIII-lea, iar celălalt capăt era în legătură cu Lipcovschi, care se hirotonea episcop.

Dela Mitropolitul Lipcovschi îşi trage originea întreaga ierarhie a bisericii autocefale ucrainene, care a şi fost denumită „lipcovşcina".

Un fenomen regretabil. Unul din principalii organizatori ai bisericii ucrainene a fost un oare care *Cehovschi*. Eu personal l-am cunoscut. Era diplomat al Academiei Teologice din Chiev. Până la revoluţie a fost profesor în Odesa. Dealtfel Cehovschi a fost un om cu frumoase idei, adânc religios şi naţionalist convins. In timpurile mai vechi, trăind în Odesa, el adesea ori ţinea predici în biserica „Acoperemântul Maicii Domnului". Mai târziu a avut o mare ascensiune, fiind numit reprezentant al Consiliului de Miniştri şi Ministru Cultelor — pe timpul când Ucraina a fost condusă de Hatman. Sub bolşevici s'a preoţit. In timpul persecuţiei, ce s'a deslănţuit împotriva S. V. U. (Asociaţia eliberării Ucrainei), cam în anul 1930, a fost arestat şi executat. In lagărele de concentrare mi s'a întâmplat să aud dela nişte preoţi din Chiev, că Cehovschi a regretat mult că s'a grăbit cu înfiinţarea bisericii autocefale ucrainene cu episcopii şi clerul nelegal şi anticanonic, din care pricină nici o biserică ortodoxă, către care au apelat ucrainenii, n'a putut să intre cu ei în relaţii canonice.

Nimeni nu-şi poate închipui răul şi tulburarea provocată în Biserică de grupările bisericeşti, ce apăreau fără sfârşit.

Apoi o perioadă de mari zguduiri s'a abătut asupra Bisericii. Capul Bisericii ruseşti — Patriarhul Tihon al Moscovei, a fost izolat încă la început, în perioada formării grupării obnoviente. Din pricina lipsei Patriarhului s'a creat aşa zisul V. Ţ. U. — adică „Inalta Conducere Bisericească". Această conducere a indus în eroare întreaga Biserică ortodoxă, anunţând în scris că ea a primit împuternicire canonică pentru administraţia Bisericii direct dela Patriarh, care aflându-se în temniţă, nu putea să se ocupe nemijlocit de treburile conducerii.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Mai târziu această înşelăciune s'a descoperit, constatându-se că unele persoane ce au intrat în compoziţia V, Ţ. U.-lui, a primit dela Patriarh, în urma unei noui insistenţe, numai dreptul de a păstra şi a pune rânduială în cancelaria Patriarhală. Până când însă înşelăciunea s'a descoperit, V. Ţ. U, a reuşit să facă opera sa distrugătoare şi a aplica unităţii bisericeşti o lovitură din cele mai simţitoare, V. Ţ. U. a susţinut grupările obnovlente, cu care s'a identificat în totul. Aşa a luat fiinţă haosul nemaipomenit şi perioada întunerecului peste toată Biserica ortodoxă din Rusia. Felurite elemente obscure au eşit la suprafaţa vieţii bisericeşti şi au început să se răzbune contra episcopilor ce n'au vroit să se ralieze schismei — alţii prin firea lor josnică bârfeau pe vlădici şi pe preoţi — tari în credinţa pravoslavnică, învinuindu-i a fi contra revoluţiei.

G. P. U.-ul aceasta şi aştepta. Aproape toţi episcopii, ce au refuzat să facă cauză comună cu schismaticii, au fost deportaţi. Acelaşi soartă au avut unii clerici şi mireni—din pricina puternicii lor credinţe. Unitatea bisericească a fost zdrobită, împărţindu-se în câteva orientaţii, ce se duşmăneau de moarte între ele. In acelaş timp toate orientările au fost unite în problema urei şi a luptei contra Bisericii vechi, adică în fond, împotriva orientării pravoslavnice şi canonice, pe care cu dispreţ o denumeau „Biserica tihoniană".

Desigur, în lupta împotriva Bisericii istorice nu luau parte toţi obnovlenţii, ci numai fruntaşii cei mai îndrăzneţi, cari, pierzând simţul realităţii şi a răspunderii faţă de Dumnezeu şi istorie î-şi făceau lucrarea lor ruşinoasă. Majoritatea clericilor şi mirenilor novatori uneori în chip forţat iar alteori inconştient, constatau a fi părtaşi schismei şi sufereau mult, necunoscând calea de a eşi din situaţia creată; ei involuntar simţeau falşitatea poziţiei în care se aflau.

In acest timp organele G.P.U.-lui invitau la biurourile sale pe toţi acei ce cugetau altfel stăruind a-i convinge să primească ideile novatoare. Celor care nu cedau la stăruinţele şi ameninţările lor, li se crea un „proces" şi apoi ca pe nişte „contrarevoluţionari" li trimiteau în locurile cele mai îndepărtate şi izolate. Dela sine se înţelege că nu novatori le trebuiau bolşevicilor; ei aveau nevoie de schismă, care ar micşora influenţa Bisericii şi le-ar uşura realizarea scopului lor satanic: nimicirea credinţei în Hristos — lichidarea Bisericii.

Iată dece imediat după unirea grupărilor obnovlente şi întărirea lor — în preajma soborului pe care ei erau gata să-l adune, a fost eliberat din temniţă Patriarhul Tihon, iar în Ucraina a fost slobozit Exarhul Patriarhal — Mihail. Duşmanii au vroit să adâncească şi mai mult lupta în sânul Bisericii.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Mare este însă Pronia Dumnezeească, Dumnezeu a ocrotit sfânta Biserică. Cu eliberarea Patriarhului *Tihon* şi exarhului *Mihail* — clerul ortodox vechi şi mirenii credincioşi s'au adunat şi mai strâns în jurul sfintei Ortodoxii. Printr'o epistolă specială a Patriarhului, a fost descoperită minciuna V. Ţ. U.-ului.

Apoi curând s'o ţinut sub oblăduirea obnovlenţilor şi Soborul din Moscova în anul 1923. La acest Sobor au luat parte numai acei ce au fost acceptaţi şi admişi de stăpânirea sovietică şi hotărârile lui au fost de aşa natură, încât unii din membrii lui, cum a fost Mitropolitul Serghie, actualul locţiitor al scaunului patriarhal, au trebuit să-l părăsească — acest sobor având caracter polit'co-bolşevic şi nu cel bisericesc. S'au deschis ochii şi la mulţi din acei ce şovăiau până atunci şi ei s'au grăbit să se înstreineze de sinodul, ce a fost ales la acel Sobor. Atunci s'a petrecut împărţirea oficlală a unităţii Bisericii ruseşti. Marea majoritate a clerului şi mirenilor au rămas sub omoforul Patriarhului Tihon şi cu toate prigonirile, au rămas credincioşi Bisericii canonice,

Este de subliniat puterea harică a ortodoxiei.

La soborul obnovlenţilor din anul 1923, prin toate zagazurile a reuşit să se strecoare un curent sănătos, ce pleda pentru unitatea Bisericii — prin unire cu Patriarhul Tihon; eşirea provocătoare a pseudo-mitropolitului Vvedenschi, a împiedicat realizarea acestui deziderat şi soborul în grabă a fost închis.

In anul 1925 a încetat din viaţă Patriarhul Tihon; locţiitor al scaunului Patriarhal a devenit vicarul său, Mitropolitul *Petre Crutiţchi.*

Acesta din urmă a fost un ierarh curagios, cinstit şi devotat Bisericii. Curând însă a fost izolat, fiind trimis într'un lagăr de concentrare.

El multă vreme a fost pomenit în Biserică, ca prim ierarh al Bisericii ruse, cu toate că era lipsit de posibilitatea de a conduce efectiv Biserica.

Biserica de fapt era condusă de locţiitorul scaunului patriarhal — Mitropolitul *Serghie* al Nijegorodului, care cu puţin înaintea morţii Mitropolitului Petru, a devenit locţiitor oficial al scaunului patriarhal şi Mitropolit al Moscovei. Sub el a fost înfiinţat Sinodul Patriarhal compus din ierarhii ortodocşi. In compoziţia acestui Sinod, au intrat Vlădici vrednici ca Mitropoliţii *Arsenie* şi *Anatolie.* Mitropolitul Anatolie (Grisluc) fostul Rector al Academiei din Cazan, episcop al vremurilor vechi, om cu calităţi rare, un ierarh smerit şi bun, mare ascet, rugător neobosit şi larg binefăcător, cu multă tărie şi vrednicie a apărat ortodoxia păstorind în condiţiuni vitregi eparhia Chersonului şi Odesei — a murit în anul 1938 în surghiun.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Mitropolitul Arsenie (Stadniţchi), originar din Basarabia, fost rector al Academiei Teologice din Moscova, mai târziu mitropolit al Novgorodului şi membru al Consiliului Imperial. Despre înalta sa autoritate de ierarh cu prisosinţă mărturiseşte următorul fapt: la soborul din anul 1917, când în Biserica rusească a fost reînfiinţat patriarhatul, el a fost ales preşedinte al soborului şi desemnat ca primul candidat pentru scaunul patriarhal. Sorţul însă a căzut pe al treilea candidat, mitropolitul—Tihon.

Sub bolşevici, mitropolitul Arsenie, a fost deportat în regiunea Taşkent.

Prezenţa sa la acest Sinod Patriarhal, era cu atât mai de preţ, cu cât fiind în surghiun, mitropolitul Arsenie a fost strein de împărţirile ce s'au produs în Biserică şi n'a făcut parte din nici o orientaţie, rămânând aşa după cum a fost — ierarh al Bisericii Dreptcredincioase.

Cu părere de rău, autoritatea noului locţiitor al scaunului Patriarhal—Mitropolitului Serghie, către vremea înfiinţării Sinodului, s'a constatat a fi compromisă prin declaraţia sa oficială publicată în anul 1927, privitoare la relaţiile între Biserică şi Stat, mai lămurit: cu stăpânirea sovietică. In această declaraţie el, între altele, scria astfel guvernului sovietic; „bucuriile voastre — sunt şi ale noastre şi scârbele voastre — sunt scârbele noastre" şi în general nu numai că a făcut tot posibilul de a masca persecuţiile şi nedreptăţile ce s'au făcut Bisericii şi clerului de către stăpânirea sovietică, ci dimpotrivă, pare că stărula să le justifice, susţinând că guvernul sovietic persecuta clerul numai din cauze politice — ca pe contrarevoluţionari.

Este interesantă istoria acestei declaraţii. Confidenţial, a fost trimisă dela numele Mitropolitului Serghie — la multe eparhii — pentru ca clerul şi mirenii să facă cunoştinţă cu conţinutul ei. Mie mi-a fost dat să citesc această declaraţie preliminară. Ea a fost compusă aşa de bine, cu atâta demnitate şi conştiinţă de maiestatea Bisericii, încât citind'o, noi preoţii ne-am bucurat cu duhul. Dar iată că declaraţia Mitropolitului Serghie a eşit de sub tipar şi a fost publicată cu alt conţinut dat şi după spirit şi după forma expunerii. Nu putea exista nici o îndoială că organele G. P. U.-lui au denaturat declaraţia Mitropolitului Serghie şi au prefăcut-o după placul lor.

Regretabile au fost urmările acestei declaraţii. O parte din arhierei, într'adevăr, mai mică — pentru că majoritatea dorea sincer pacea şi liniştea Bisericii, apoi şi o parte din credincioşi — mai ales călugăriţe, au părăsit pe Mitropolitul Serghie şi au început să-l învinuiască pe el şi pe credincioşii lui—„jivişti

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

ascunşi" — această mişcare e cunoscută sub denumirea de „opoziţie", iar părtaşii acestei mişcări „opoziţioneri". Opoziţionerii, neavând preoţi destui, sub pretextul că au dezlegare dela unii din episcopii deportaţi, au început singuri a se aduna şi a săvârşi felurite servicii religioase şi trebuinţe ca — parastase, tedeumuri, sfinţirea apei, prohodul, botezul, împărtăşirea cu sfintele Taine, — mai înainte sfinţite — fără ca să se ştie de unde au fost procurate, etc. Toate aceste lucrări erau însoţite cu înjosirea tendenţioasă a preoţilor în popor.

Pentru ca problema opoziţionerilor să ne fie mai clară, socotesc necesar să amintesc despre apelul, ce s'a făcut de către clerul Catedralei din Tiraspol — către Mitropolitul Arsenie (unul din preoţii Catedralei — decedatul Dimitrie Praniţchi a studiat împreună cu Mitropolitul Arsenie în Seminarul Teologic din Chişinău), cu rugămintea ca părinteşte, ca un bun Ierarh, să lămurească ce atitudine trebue să se ia faţă de Mitropolitul Serghie, ţinând seama de declaraţia sa şi dacă e bine să rămână şi mai departe sub amotorul său. La această rugăminte, venerabilul Ierarh a răspuns că declaraţia Mitropolitului Serghie — el n'o recunoaşte, socotind-o ca necorespunzătoare cu demnitatea Bisericii şi că această declaraţie o consideră ca act de politică bisericească, iar în ce priveşte ascultarea de Mitropolitul Serghie, aceasta este necesară, fiindcă el reprezintă Biserica rusească canonică.

Apariţia opoziţionerilor a contribuit la continuarea conflictului în Biserică şi chiar la o luptă bisericească şi mai acută. Biserica s'a aflat între două focuri — dintr'o parte obnovienţii, din altă parte opoziţionerii. Cu drept cuvânt: „nevoi dela prieteni, nevoi dela duşmani". Aşa s'a frământat Biserica lui Hristos din cauza duşmanilor şi lipsa de înţelegere a prietenilor, aşa se sfâşia din nou camaşa preţioasă a lui Hristos.

Această tulburare bisericească — dela centru — foarte repede s'a întins şi la periferii. A ajuns şi până la meleagurile noastre transnistriene şi mai întâi de toate a pătruns într'un centru atât de însemnat cum este Odesa şi aci a provocat mari distrugeri în biserică şi grele trăiri spirituale în sufletul credincioşilor. Despre aceasta însă vom vorbi cu altă ocazie.

Aşa se prezintă tabloul trist al vieţii bisericeşti sub stăpânirea sângeroasă a iudeo-comuniştilor. Numai instinctul religios al poporului şi puterea întru tot biruitoare a harului Dumnezeesc, a păstrat în sufletul poporului, până la timpuri mai bune, flacăra sfântă a credinţei în Hristos. Şi acest timp mai bun a venit — soarele se ridică — Slavă lui Hristos Mântuitorul!

Preot **Teodor Florea**
Protoiereul Odesei

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

VIAŢA BISERICEASCĂ A ODESEI SUB SOVIETICI

Acum se poate vedea ce mare pagubă a adus stăpânirea bolşevică — nu numai în domeniul economic, social, moral şi artistic, ci şi în cel al ştiinţei. Au fost devastate şi arse biblioteci preţioase; milioane de ediţii şi arhive de valoare istorică — au fost distruse, arse, întrebuinţate pentru ambalaj, sau prelucrate din nou în hârtie — la fabrici.

Una din cele mai renumite eparhii din sudul Rusiei—eparhia Hersonului, cu reşedinţa la Odesa, ridicată la cea mai mare glorie de ierarhii săi Inochentie, Dimitrie, Nicanor şi alţii, şi-a pierdut nu numai bibliotecile seminarului teologic, a Consiliului Eparhial şi altor instituţii şcolare, ci şi arhiva eparhială, ce se afla în clădirea Consistoriului Eparhial. Această arhivă compusă din zeci de mii de dosare, cu rezoluţiile în original şi dispoziţiunile chiriarhilor, aştepta să fie studiată din punct de vedere ştiinţific.

Agenţii comunişti fără nici o milă le-au nimicit şi ele sunt pierdute pentru istorie. Cred că aceiaşi soartă au avut şi arhivele celorlalte eparhii din Rusia.

Numai o parte neînsemnată din arhiva Consistoriului Eparhial din Odesa a fost folosită în însemnările cu caracter istoric şi biografic — tipărite în revista „Vedomoste din Eparhia Hersonului" şi în cartea protoiereului Serghie Petrovschi, intitulată „Biserica Schimbării la Faţă din Odesa—Catedrala" editată în anul 1908. In afară de „Buletinul Eparhial" păstrat în biblioteca ştiinţifică a Odesei şi în biblioteca Universităţii — în cartea protoiereului Petrovschi, se pomeneşte despre „Anuarul Eparhiei Hersonului" din 1906 editat de N. Cisteacov şi de „Anuarul Eparhiei Hersonului" de protoiereu V. Nichiforov şi despre o hartă a eparhiei Hersonului din 1908, editată tot de Cisteacov. Toate aceste ediţii, fiind distruse în masă, prezintă astăzi o raritate bibliografică.

Se impune deci ca ultimii martori ai vieţii spirituale şi bisericeşti — de înainte de revoluţie, — rămaşi încă în viaţă, să se grăbească a lăsa generaţiilor viitoare ca amintire, scrieri despre evenimentele ce au trecut şi la cari ei au fost martori oculari şi părtaşi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Eparhia Hersonului în pragul revoluției

In pragul revoluției bolșevice, pe scaunul chiriarhal al Odesei se afla Arhiepiscopul Nazarie, — om cu puține calități administrative și lipsit de tărie de caracter.

După isbucnirea revoluției în Februarie 1917, Arhiepiscopul Nazarie și-a pierdut cumpătul, astfel că atunci când comisarii revoluționari, profesorul Pocrovschi și un medic tânăr, i s'au prezentat cu însărcinarea de a controla activitatea și dispozițiunile în Eparhie, dânsul nu s'a împotrivit acestor pretențiuni. Și mai puțină prezență de spirit a manifestat Arhiepiscopul Nazarie, când unii reprezentanți ai clerului și mai ales cântăreții au început să demonstreze tendințe revoluționare.

Unii clerici neprevăzători cereau la adunările lor „libertate", „svoboda" și își împodobeau hainele cu bande roșii — ei nici nu visau ce nenorocire groaznică le aduce revoluția.

In curând Arhiepiscopul Nazarie plecă la Moscova pentru a lua parte la Soborul a toată Rusia și alegerea Patriarhului, iar când a bătut vântul „de Octomvrie", venind la putere comuniștii, el a părăsit cârma eparhiei. Mai târziu a fost numit Mitropolit al Curscului. Peste puțin timp s'a retras și moare în Odesa în casa rudelor sale, în anul 1928, fiind înmormântat la Cimitirul Ortodox Nr. 2 din localitate.

Cu venirea comuniștilor încep nenorocirile Bisericii ruse mult pătimitoare și ale clerului ei.

Incă înainte de venirea bolșevicilor la putere, ca Patriarh a fost ales Tihon, Arhiepiscopul Lituaniei, unul din cei mai vrednici vlădici ai Rusiei, care s'a bucurat de o dragoste nețărmurită din partea poporului, în toate eparhiile unde a păstorit: Holm, America de Nord, Iaroslav și Lituania.

Sorțul — pus pe prestolul Catedralei în numele Adormirii Maicii Domnului din Moscova și în timpul sf. Liturghii—scos și adus la cunoștința poporului, l'a evidențiat pe Arhiepiscopul Tihon ca ales al Providenții — dintre cei trei candidați pentru scaunul patriarhal din care au făcut parte și Arhiepiscopul Antonie al Harcovului, Arhiepiscopul Agatanghel al Iaroslavului.

Odată cu alegerea Patriarhului, Soborul a scos mai multe hotărâri, prin care se da îndrumări noi în conducerea eparhiilor. S'a introdus alegerea episcopilor eparhioți și a colaboratorilor săi în conducerea eparhială, mirenii fiind admiși să ia parte la adunările eparhiale și celelalte soboare.

Aceste reforme, întârziate de altfel, au fost reduse de către comuniști la zero. Incepându-se o prigoană nemaipomenită în Rusia Centrală, Ucraina s'a declarat la început autonomă, iar mai târziu independentă, sub protectoratul Germaniei. Directoratul ucrainean curând însă a fost desființată de bandele bol-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

şevice, care ca nişte adevăraţi criminali l'au ucis pe Mitropolitul Chievului, Vladimir — în vara anului 1917-18, el a fost scos din Lavră şi împuşcat. Bolşevicii atribuiau această crimă naţionaliştilor ucraineni.

După izgonirea bolşevicilor din Ucraina pacea bisericească a fost din nou tulburată de un grup de intelectuali ucraineni, în cea mai mare parte profesori.

In capitala Ucrainei—Chiev, ei au înfiinţat biserica autocefală ucraineană, care se declară independentă, fără să recunoască jurisdicţia Patriarhului din Moscova.

El şi-au ales un sfat bisericesc, ieşind din ascultarea episcopului Nicodim, locţiitor al Mitropolitului Vladimir. O parte din membrii Consistorului Eparhial, împreună cu secretarul Luzghin (rus), s'au alăturat la această mişcare. Ei au reuşit să câştige şi pe Arhiepiscopul Alexie (Dorodniţân) fost eparhiot al Vladimirului.

Arhiepiscopul Alexie deşi nu se bucura de mare popularitate, primeşte denumirea de „golova" sau preşedinte al consiliului superior al bisericii ucrainene — deşi era de origine rus.

Cu consimţimântul autorităţilor civile, consiliul bisericesc trimitea comisari ucraineni speciali ca să-şi întărească puterea în eparhiile ucrainene. Trei împuterniciţi din aceştia, în frunte cu preotul Antonie Grinevici, au sosit la Odesa şi intrând în legătură cu naţionaliştii ucraineni, şi-au manifestat tendinţa de a controla conducerea eparhială, insistând asupra recunoaşterei drepturilor Sfatului bisericesc şi săvârşirea slujbelor în limba ucraineană în locul celei slave.

In acel timp, Arhiepiscopul Nazarie plecând la Moscova, eparhia era vremelnic condusă de Arhiereul vicar Alexie, care era gata să cedeze la unele pretenţiuni ale emisarilor din Chiev. Consistorul duhovnicesc însă, susţinut fiind de consiliile parohiale ale bisericilor din Odesa, deşi erau ameninţaţi cu represalii şi arestare, au reuşit să înlăture atacul adepţilor Consiliului bisericesc ucrainean. In cele din urmă ucrainenii au reuşit să primească o încuviinţare din partea episcopului Alexie, pentru a li se pune la dispoziţie biserica Casei Eparhiale. El l'au încredinţat, pe episcopul Alexie, de tot devotamentul şi supunerea lor faţă de autorităţile bisericeşti locale, cerând voie numai să săvârşească slujbele în limba ucraineană.

Indată ce au primit această învoire, ucrainenii au pus stăpânire pe biserica Casei Eparhiale, alungând din ea pe credincioşii ortodocşi. El în chip mişelesc au călcat cuvântul dat şi împreună cu preoţii, de cari au fost însoţiţi, au declarat că ei nu se recunosc în ascultarea nici a episcopului Alexei şi nici a Patriarhului Moscovei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Mai târziu, sub bolşevici, stăpânirea sovietică a acaparat Casa Eparhială, iar ucrainenilor li s'a dat biserica Acoperemântului din Odesa.

In anul 1918, în Odesa, a sosit Chirlarhul nou numit; în urma alegerii clerului şi mirenilor — Mitropolitul Platon (Rojdestvenschi), fostul exarh al Gruziei iar mai înainte Arhiepiscop al Chişinăului, a fost adus la cârma eparhiei.

In timpul păstoriei lui, în anul 1918, a fost adunat soborul eparhial. La acest sobor în locul Consistorului Eparhial a fost ales un nou organ de conducere eparhială — Consiliul eparhial.

Dar Ucraina nu s'a bucurat multă vreme de liniştea ce i-o adusese trupele germane şi austriace. A început ofensiva bolşevicilor, care n'a putut să fie oprită nici de armata albă nici de armata mică la număr, a *Antantei*.

Mitropolitul Platon a fost nevoit de două ori să fugă din Odesa. Ultima dată, cu două zile înaintea ocupării Odesei de către bolşevici, în Ianuarie 1919, dânsul a părăsit'o definitiv, plecând spre America, unde a avut prilejul mai înainte să fie Arhiepiscop.

Locţiitor vremelnic s'a aflat din nou episcopul vicar Alexie (Bojenov).

Conducerea eparhiei, ca şi altă dată, se caracteriza prin acte pline de nestabilitate şi suficientă autoritate. Mai ales, când pe scena vieţii bisericeşti au apărut felurite orientări, cum au fost cea a „samosveatţilor", a „novatorilor" (Biserica vie) şi altele —ce stăruiau să dărâme Biserica canonică a Patriarhului Tihon— slăbiciunea episcopului Alexei s'a manifestat şi cu mai multă putere.

In vara anului 1921, patriarhul Tihon fiind informat despre plecarea Mitropolitului Platon şi despre neregulile şi discordia ce domnea în Odesa — sub conducerea provizorie a episcopului Alexie, a trimis în Odesa pe fostul arhiepiscop de Smolensc, Teodosie.

Acesta din urmă, ca şi episcopul Alexei, n'a manifestat nici destulă pricepere nici bărbăţia trebuitoare în conducerea corabiei sfinte, a Bisericii, şi, sub presiunea agenţilor „bisericii vii" (Profesor Pocrovschi şi preot Mihail Corăstin), a renunţat la administrarea eparhiei şi a părăsit Odesa aşa după cum altă dată a părăsit Smolenscul. Curând el a plecat în streinătate şi a primit catedra mitropolitană în oraşul Vilno, unde se află şi în prezent, ajungând la respectabila vârstă de 78 ani.

In fruntea eparhiei din nou s'a aflat episcopul Alexei, care în luna Iunie 1922, descoperit s'a declarat adept al „obnovienţilor". In locul Consiliului Eparhial, a fost creată o administraţie eparhială, principalii colaboratori ai episcopului Alexei, fiind

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

aceeași: profesor A. I. Pocrovschi (mort în Iulie 1942) și preotul Mihail Corâstin.

In toamna aceluiaș an, 1922, autoritatea bisericească superioară a obnovlenților din Moscova, a transferat pe episcopul Alexie, în calitate de Mitropolit, la Cazan, iar în Odesa a fost trimis fostul Arhiepiscop al Nijegorodului *Evdochim* (Meșerschi) înaintat la treapta de Mitropolit.

Mitropolitul Evdochim a fost foarte activ în desființarea adepților autorității bisericești canonice a Patriarhului Tihon prigonindu-i fără milă cu concursul agenților G.P.U.-lui și a unui grup de clerici „împuterniciți" cum au fost preoții: Corâstin în Odesa, Ugrinovici la Ananiev, Bortovschi la Golta, etc.

Dar perspectivele unei vieți personale mai bune și legătura strânsă a poporului cu stăpânirea bisericească legală, au împiedicat acțiunea nefastă a Mitropolitului Evdochim.

Când Patriarhul Tihon a fost eliberat din închisoare și din nou a ajuns în fruntea Bisericii ruse în anul 1923, marea majoritate de clerici, atrași în mod mecanic de episcopul Alexei în curentul „obnovlent", l'au părăsit pe Mitropolitul Evdochim și s'au ataşat din nou la Biserica Patriarhului Tihon.

După puțin timp a sosit în Odesa episcopul ortodox Alexandru (Raevschi). Acestuia ia urmat Mitropolitul Anatolie (Grisiuc) fostul profesor al Academiei Teologice din Chiev, (arestat de bolșevici a murit în surghiun în anul 1937); apoi puțină vreme a păstorit episcopul Tihon (Rusinov), deasemenea arestat și exilat.

* * *

După Mitropolitul Evdochim — vine un rând de mitropoliți obnovlenți și anume: Iuvenalii (Moșinschi), Constantin (Spaschi) fostul inspector al Seminarului Teologic din Odesa și pentru scurtă vreme, episcopul Chirii (Cvașenco) fost preot în eparhia Hersonului. La început susținuți de agenții G.P.U-ului arhiereii abnovlenți din Odesa stăpâneau biserica Catedrală din Odesa (dărâmată până la temelie de bolșevici), apoi și-au mutat catedra la biserica Intâmpinării Domnului din piața nouă și în cele din urmă la biserica Inălțării din Slobodca—Romanovca, o suburbie din Odesa.

Mitropolitul ortodox își avea catedra la Biserica Adormirii, căreia i s'a dat numele] de Catedrală, iar apoi la biserica Inălțării (Meșcianscaia) și în sfârșit la biserica cimitirului „sf. Dumitru", singura biserică lăsată de bolșevici spre a se oficia sfintele slujbe, fără întrerupere — până la eliberarea Odesei de către armatele aliate.

Mitropolitul Constantin Spaschi, aproape în aceeași vreme cu Mitropolitul Anatolie, a fost arestat și moare în surghiun în scurt timp.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Ca încheere ţin să arăt şi numele arhiereilor *vicari* pe timpul revoluţiei:

Arhiereii vicari ortodocşi: în Herson — *Procopie* (Titov), al Elisavetgradului — în prezent se află în exil; a fost iubit de păstoriţi, care aşteaptă cu nerăbdare întoarcerea lui în Herson.

Pavel, fost paroh al Catedralei din Elisavetgrad (Colosov) a fost hirotonit în anul 1919 în Odesa; fiind în vârstă înaintată, a manifestat o mare energie şi râvnă, îndrumând pe păstoriţi şi călătorind personal pela parohii. A murit în oraşul Nicolaev în retragere, fără să fi primit regimul bisericesc obnovient.

Teodosie (Chirica) originar din Basarabia, fost misionar, a plecat din eparhia Hersonului — îndreptându-se spre nordul Rusiei.

Onufrie, a condus vicariatul Elisavetgrad după deportarea episcopului Procopie. Astăzi se află în surghiun.

Partenie, a condus vicariatul din Ananiev, a fost deportat la nord; după surghiun s'a întors la Moscova şi a trăit pe lângă Patriarhul Tihon.

Arhiereii vicari obnovienţi: Iosif (Mihalciuc) fost protoiereu, hirotonit episcop de Mitropolitul Evdochim. A condus circumscripţia Pervomaisc (Golta). In anul 1937 a fost arestat.

Constantin (Spaschi) hirotonit de Mitropolitul Evdochim şi episcopul Iosif. A fost vicar în oraşul Nicolaev, numit apoi Mitropolit la Cursc şi deacolo adus la Odesa, după transferarea Mitropolitului Iuvenalie.

Antonie (Pancheev) originar din eparhia Hersonului.

Dimitrie (Galiţchi), fost preot în eparhia Hersonului. Un timp a trăit la Balta, apoi a fost transferat în Herson, însă acolo n'a fost primit de populaţie şi a fost nevoit să plece.

Iosif (numele de familie necunoscut), un timp scurt a fost la Herson.

Din episcopii pomeniţi — Mitropolitul Iuvenalie şi episcopii Dimitrie (Galiţchi) şi Antonie (Pancheev) au adus pocăinţă în faţa Patriarhului şi au fost din nou hirotoniţi; este de menţionat că lui Iuvenalie i s'a recunoscut titlul de arhiereu şi nu cel de Mitropolit.

Iuvenalie şi Antonie se află în surghiun; Dimitrie însă a decedat fiind în retragere.

Cu privire la episcopatul eparhiei vecine, a Podoliei, care cuprindea regiunea nordică a Transnistriei de azi, cunoaştem mai puţine date. Despre aceasta însă cu alt prilej.

N. Cisteacov

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

AMINTIRI DIN PRIGOANA BOLŞEVICĂ

Multe cruzimi şi nelegiuiri au săvârşit bolşevicii, în timpul celor 24 ani de stăpânire. Dar acţiunea lor cea mai grozavă şi mai plină de ticăloşie, a fost îndreptată împotriva creştinismului, contra slujitorilor şi credincioşilor lui.

Va trebui să se scrie mult şi amănunţit despre această prigoană împotriva creştinismului din sec. XX şi această datorie este a scriitorilor şi istoricilor din viitorul apropiat. Deocamdată însă aş vrea să vă împărtăşesc, într'o descriere cât de scurtă, câteva lucruri, a căror martor am fost eu personal.

După ce au pus mâna pe toate ramurile vieţii administrative, bolşevicii au şi început manifestările lor antireligioase, suspendând predarea religiei în şcoli, supunând şi clerul la multe şi felurite umilinţe. La început însă, ei lucrau cu oarecari rezerve. Arestările de slujitori ai altarului se întâmplau numai în cazuri izolate. Treptat însă atitudinea lor duşmănoasă a început să se întărească, mai ales după decretul din 1921, care prevedea despărţirea Bisericii de stat. Clerul a fost declarat antirevoluţionar şi ca atare socotit în afară de lege. La fel, familiile şi rudeniile lor au fost declarate în afara drepturilor civile. Copiii clericilor au fost eliminaţi din şcoli sau scoşi din serviciu.

Peste tot începuse să curgă sângele noilor slujitori—mucenici. In anul 1922, pentru încercarea mai multor preoţi de a se împotrivi la ridicarea odoarelor bisericeşti, au fost împuşcaţi 12 preoţi. Insuşi Patriarhul Tihon a fost pus în urmărire, făcându-se încercări de a-l condamna la moarte.

Când aceasta n'a reuşit, Patriarhul Tihon, acest stâlp al credinţei ortodoxe, a fost otrăvit prin trădare, chiar în chilia sa, iar arestările preoţilor se inteţiau în fiecare an ce trecea. Astfel, în anul 1931, preoţii ortodocşi, romano-catolici şi pastorii luterani de prin sate şi oraşe, au fost ridicaţi din mijlocul credincioşilor şi familiilor lor şi întemniţaţi.

A început apoi perioada cercetărilor şi a torturilor.

In timpul cercetărilor, în birourile N. K. V. D-lui se aplicau clericilor cele mai subtile şi groaznice chinuri. Un martor al acestora, este şi stimatul nostru protoiereu al Odesei, părintele Teodor Florea, pe care timp de zece zile l-au chinuit

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cu insomnia şi cu alte născociri poliţiste, până l-au adus pe marginea unui desechilibru nervos. Alt preot din Odesa a fost silit să stea în picioare câteva zile în şir, fără a se putea aşeza jos, până când i s'au umflat picioarele şi s'a prăbuşit în nesimţire. Tot acesta a fost supus şi altor torturi, iar apoi a fost trimis în surghiun, unde l-a şi pierit urma. Pe un alt preot, torturile bestiale l-au adus în aşa stare sufletească încât a încercat să se arunce jos dela al patrulea etaj a unei clădiri.

Torturile se mai făceau şi cu lumini orbitoare ale becurilor electrice sau chiar numai prin bătaie, cum mi s'a întâmplat mie.

In 1937 am fost încarcerat în închisoarea centrală din Odesa.

Iată cum s'a petrecut această întâmplare grea pentru mine, dar vai... prea obicinuită pentru el. Am fost chemat de instructorul sovietic în birourile N. K. V. D-ului. In timpul anchetei, au intrat alţi cinci instructori N. K. V. D-işti, dintre care doi m'au apucat de mâini şi doi de picioare şi trântindu-mă la pământ, după ce mi-au astupat gura cu o cârpă, al cincilea a început să mă măsoare, cu un picior de scaun, peste tot spatele, până ce l-au prefăcut în bucăţi de carne. Numai graţie faptului că aveam inima sănătoasă am suportat această tortură, dar mai târziu m'am îmbolnăvit de erizipel şi gastrită acută, stând două luni în spitalul închisorii.

Altă dată, instructorii forţându-mă să fac mărturii minciunoase în legătură cu nişte crime imaginare, mă băteau pe rând; unul mă lovea cu pumnii în piept, al doilea în cap, al treilea cu piciorul în stomac, însoţind loviturile cu expresii grosolane. Altă dată, ne băteau cu sticle în şervete ude. In general, băteau metodic, cu scopul de a produce maximum de suferinţă, cu cât mai puţine urme externe de bătaie.

Mulţi clerici, din cauza bătăilor şi-au pierdut auzul, altora li s'au scos ochii sau li s'au diformat organele vocale. Cazuri de îmbolnăvire de nervi s'au sucombări subite au fost fără număr. Uneori murea pe loc chiar în timpul bătăilor.

Am stat un an întreg în închisoarea din Odesa şi după acela deportat în lagările de muncă forţată.

Pentru cei care mai sunt în viaţă, le-a rămas neştearsă amintirea din seara de 19 Decemvrie 1931, când toţi protoiereii şi preoţii Odesei din închisoare eram mânaţi spre gară, sub baionete şi ploaia de injurături şi batjocuri, pentru ca apoi în vagoane de vite să fim deportaţi în lagărele de tortură şi îngheţ.

Condiţiile de călătorie în etape, erau insuportabile. Cei arestaţi erau ţinuţi zile în şir fără apă şi fără dreptul de a se da jos pentru necesităţile inerente firii. Din aceste pricini au început îmbolnăvirile în masă şi apoi exantematicul, care a se-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cerat viaţa multor preoţi înainte de a sosi la destinaţie. Ajunşi acolo, am fost grupaţi unii pentru lucrări în păduri, alţii pentru săpături prin mlaştini sau tocmai la canalul Murmansc. Condiţiile de muncă erau excepţional de grele. Foametea şi frigul erau aproape insuportabile, ca să mărească suferinţa, căutau ca pe preoţi să-i încadreze în brigada celor mai feroci criminali, cari la rândul lor aveau rolul să amărască şi mai mult zilele acestor nefericiţi.

Imi amintesc de o întâmplare din lagăr. O brigadă de condamnaţi, urau pe preotul din mijlocul lor, care din cauza slăbiciunii fizice nu putea să îndeplinească munca grea a tăierii copacilor din pădure şi s'au hotărât să-l piarză. Astfel, au înscenat căderea întâmplătoare asupra lui a unui trunchi de copac, pe care îl tăiaseră dinainte. Numai ca prin minune preotul condamnat la o moarte atât de crudă, a scăpat cu viaţă.

Prin toată Siberia rătăceau batalioane de câte o mie de slujitori ai altarelor. Furia arestărilor şi torturilor se aprindea din ce în ce mai mult, dela un capăt la celălalt al Rusiei. Tot mai dese erau executările de preoţi prin împuşcare sau prin bătăi. Cei care scăpau dela o condamnare, erau din nou arestaţi şi după aceia dispăreau fără urmă în tundrele sau taiga nordului îndepărtat.

Cântăreţii, erau şi ei supuşi prigoanelor, arestărilor sau deportărilor. Era cu neputinţă să capeţi de lucru dacă aveai paşaport de slujitor al bisericii. Celor care din întâmplare scăpau dela moarte li se punea în vedere că le este îngăduită numai munca de salahor nu şi cea intelectuală.

Fără a se ţine seama de forţa fizică, eram siliţi pentru o bucată de pâne, să ne angajăm la lucrări periculoase şi să mulţumim Domnului că trăim.

Nu numai clericii erau persecutaţi dar şi credincioşii. Frecventarea bisericii sau purtarea cruciuliţii pe piept erau considerate ca adevărate crime. Era deajuns ca cineva să se facă vinovat de ele pentru ca să fie scos din serviciu, arestat sau şi deportat. Cu toate acestea, poporul credea şi frecventa bisericile rămase întâmplător nedistruse, cerând să li se facă felurite lerurgii şi să fie împărtăşiţi cu sf. Taine.

Destul de cunoscut este că această prigoană nu se întindea şi asupra iudeilor. Se închideau sinagogile numai de formă, dar în locul lor se deschideau zeci de case de rugăciuni, unde evreii neîmpedicaţi de nimeni, îşi exercitau obiceiurile cultului lor. In timp ce preoţii creştini erau chinuiţi prin lagăre sau piereau prin închisori, rabinii fără frică se plimbau pe străzile oraşelor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Cât de mult ne indignau anunţurile de vânzarea făinei de calitatea întâia pentru „maţa", care se cocea în cantităţi nelimitate. Dar vai de acela care ar fi îndrăznit să ridice glasul pentru vânzarea deschisă a cozonacilor de paştile creştinesc! Populaţia chinuită şi înfricoşată căuta, pe furiş, în noaptea Învierii să se apropie de sf. Împărtăşanie.

Lung şi chinuitor a fost drumul crucii pentru ori ce creştin, sub stăpânirea sovietelor. Cu toate că clopotele ridicate de sovietici amuţiseră demult, poporul călătorea sute de kilometri, căutând undeva o biserică rămasă neatinsă, unde să se roage şi să plângă...

Ne-am purtat însă crucea cu nădejde bucuroasă, ţinând minte cuvintele Domnului: *„Cel ce vrea să vie după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze"*. Şi noi am mers, am mers pe calea cea strâmtă şi sângerândă, privind cu durere cum stegarii lui Antihrist s'au năpustit asupra bisericilor, distrugând odoarele sfinte sau aruncând în aer locaşurile de închinare.

Cu adevărat însă că *„porţile iadului nu vor birui Biserica"*. Noi, slujitori ai altarelor, am fost bătuţi, arestaţi, deportaţi sau împuşcaţi, dar nu ne-am îndoit nici un moment; nu ne-am lepădat de preoţie, afară de cazuri prea izolate. Şi pentru aceasta, Domnul s'a milostivit de ţara aceasta care, încet dar sigur, se eliberează de sub jugul ateismului îngrozitor. Iată că astăzi, noi putem să săvârşim nestingheriţi sfintele slujbe, să povestim cele suferite, să îndrumăm pe cei rătăciţi şi, cu toţii împreună, să cântăm laudă Atotputernicului Stăpân, înălţând Lui mulţumiri pentru toate.

Protoiereul **Gavriil Hrenovschi**
dela Catedrala din Odesa

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

PREOTII ŞI CĂMINELE CULTURALE

Cerinţele vremurilor de azi sunt numeroase şi de mare însemnătate.

Ostaşii, desrobitori de fraţi, au păşit biruitori pe plaiurile transnistriene şi au scos de sub stăpânirea haină a necredincioşilor, un popor blând şi iubitor de Dumnezeu. In urma lor, au venit misionarii noştri pentru a asvârli sămânţa binecuvântată a evangheliei mântuitoare şi aceştia au reuşit în scurtă vreme, să readucă la viaţă totul ce a fost distrus de vrăjmaşii crucii.

Dar, timpul trece cu repeziciune şi tot mai mari şi mai multe se nasc problemele cari se cer înfăptuite. Alături de echipele culturale, cari se străduesc să trezească în sufletele moldovenilor din aceste locuri, simţul naţional — lucrează acum cu spor şi preoţimea venită din toate unghiurile ţării noastre. S'a lucrat o vară întreagă şi multă treabă au făcut şi unii şi alţii.

Pentru a putea păşi mai uşor la îndeplinirea cerinţelor tot mai crescânde ale vieţii de azi, s'au luat măsuri ca să se organizeze în toate satele locuite de moldoveni „cămine moldoveneşti" după modelul celor din ţară. Această cerinţă a vremii, nu putea să rămâie neobservată la timp de conducerea Misiunii noastre, care, prin P. C. Arhimandrit Vicar Antim Nica, a făcut un călduros apel către toată preoţimea lucrătoare între Nistru şi Bug, cerând cu toată hotărîrea, să se treacă la înfăptuiri şi în latura aceasta atât de însemnată. In acel apel se zicea: ...„Biserica a fost în toată vremea acea pilduitoare instituţie, care a contribuit la ridicarea nivelului cultural şi moral al satelor noastre. In jurul ei s'au grupat toţi iubitorii de cultură şi de propăşire... A sosit ceasul, să ne gândim deci şi aici, pe acest pământ frământat de vitregiile vremurilor la înjghebarea acelor instituţii, dându-le denumirea de „Cămine moldoveneşti"... Aceste cămine trebuie să albă pecetea muncii noastre şi să fie o altă biserică la care să se închine toţi moldovenii. Să fie altare noi de educare patriotică, dela care voi să ridicaţi glasul sfătuitor şi îndrumător în toate. Voi să veniţi cu pilda înaintea tuturor şi chemând pe toţi vrednicii cărturari ai satelor sau martiri ai năzuinţelor naţionale din aceste plaiuri şi împreună

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cu ei, să daţi viaţă căminelor moldoveneşti, pretutindeni unde este suflare românească"...

Această chemare către preoţimea misionară a fost răspândită în toate părţile Transnistriei. Cea mai mare parte din preoţi au înţeles chemarea şi au pornit la lucru numaidecât, dând viaţă acestor cămine, organizându-le şi începând a lămuri poporul asupra însemnătăţilor.

Aceste instituţii s'au dovedit folositoare în regiunile locuite de moldoveni şi au atras în jurul lor mai ales tineretul satelor.

In ce măsură vor putea dovedi însemnătatea lor, va socoti timpul. Deocamdată sunt în stadiu de pregătire şi de cercetare a posibilităţilor date în împrejurările actuale, pentru buna funcţionare a lor.

Sprijinul efectiv şi îndrumările necesare cad în sarcina Direcţiunei Propagandei de pe lângă Guvernământul Transnistriei, care a formulat acum în luna Decemvrie, o decizie, prin care, se hotărăsc normele de funcţionare a căminelor.

Intre Nistru şi Bug avem în funcţiune în clipa de faţă, un număr de 55 cămine culturale, în regiunile cu populaţie mai deasă de moldoveni. In fruntea tuturor stă judeţul Râbniţa cu 21 cămine culturale în fiinţă şi altele în pregătire, urmează apoi Tiraspol cu 10, Balta, Dubăsari, Golta. Din rapoartele primite, s'a putut observa cu multă bucurie că aproape sută la sută din aceste cămine sunt întemeiate şi conduse de misionarii noştri. Cei dintâi intelectuali ai satelor sunt preoţii, ei au înţeles că pe lângă datoria lor de a redeştepta sentimentele religioase, în rândurile fraţilor de acelaş neam, cari au trebuit să îndure vitregiile unor timpuri de grele încercări, este şi datoria de a trezi sentimentele amorţite de ordin naţional. In general, starea lucrurilor la Est de Nistru era deosebită de a celor din ţara liberă. Colosul slav a reuşit în mare măsură să desnaţionalizeze elementul de origine latină care a convieţuit veacuri dearândul cu elementul slav, dar n'a putut desfiinţa cu desăvârşire acest element. Pentru a trezi simţul naţional în rândul moldovenilor transnistrieni, sunt chemate toate puterile intelectuale, cari prin mijloace folositoare vor trebui să facă o operă care va trebui să constitue în sensul adevărat al cuvântului o zidire nouă şi o refacere desăvârşită.

Cine poate îndeplini mai lesne aceste cerinţi, dacă nu intelectualii satelor. Preotul va trebui să pună toată puterea sa de muncă şi toată jertfa sa, de care este capabil, pentru această operă naţională. Este un început de muncă şi roadele se vor putea vedea mai târziu. Se lucrează cu multă râvnă, încurajarea conducătorilor va însemna un imbold, pentru a se lucra şi mai intens. Preoţimea noastră aduce cel mai însemnat aport.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Este o recunoaştere din partea celor cari ies din sfera bisericii. Deaceia, trebue să însemnăm cu recunoştinţă, jertfa misionarilor noştri şi în acest domeniu. In ajutorul acestor cămine culturale, vine şi sprijinul oficialităţii, care pune la îndemână mijloace de propagandă, broşuri, cărţi cu conţinut patriotic şi educativ, biblioteci cu volume numeroase şi folositoare. Astfel s'au răspândit până acum, un număr de peste 50 de biblioteci, cu sute de volume, cari urmează să stea la îndemână moldovenilor noştri, curioşi să audă şi să citească lucruri noi despre ţara lor de baştină şi despre neamul lor, atât de puţin cunoscut până acum. Conferinţe, şezători cu programe bine alese, au fost date pentru cunoaşterea lucrurilor. Preotul, ca preşedinte sau animator al căminului, a reuşit în multe locuri să strângă în jurul său, pe toţi credincioşii săi dela biserică, pe cari a putut să-i îndemne să vină şi la acest nou altar de învăţătură.

Aceste constatări de început sunt îmbucurătoare şi promit mult pentru viitorul apropiat. Programele Direcţiei de Propagandă sunt însufleţite de cele mai curate sentimente naţionale şi cei dintâi pionerl pentru a le pune în practică vor fi şi pe viitor preoţii. Deaceia, luând în seamă că pentru început, s'a lucrat mult şi cu folos, trebue să ne punem toată nădejdea în lucrările viitoare.

Făcând aceste constatări la sfârşit de an, reînoim acelaş îndemn pentru viitor şi suntem încredinţaţi, că vom avea şi de aici înainte numai rezultate frumoase, pentru noua viaţă a neamului moldovenesc de dincoace de Nistru.

Pr. V. Velehorschi

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

ASISTENȚA SOCIALĂ LA ODESA

Sfânta biserică a fost pentru credincioşi întotdeauna cel mai scump odor. Aici, în fața sfintelor icoane, creştinul se roagă cu căldură găsind mângâiere în durerile şi necazurile sale. De obiceiu, credinciosul pleacă din biserică cu sufletul reînoit şi cu credința tare, că rugăciunea lui, va fi primită de Domnul şi El, prin bogata sa milostivire, îl va ajuta în toate treburiile sale.

Cu adâncă părere de rău însă, poporul rus, a fost lipsit în ultimii 24 de ani de acest mare dor de a se ruga în sfintele locaşuri, fiindcă stăpânirea sovietică, distrugea cu o nemaipomenită cruzime bisericile, iar pe credincioşii creştini îi persecuta şi îi deporta în cele mai îndepărtate colțuri ale nordului țării sovietice. Toate aceste fapte se făceau contrar făgăduelilor date la început de puterea sovietică. Mulțămim lui Dumnezeu, că şi aceste timpuri pline de cruzimi au trecut şi Atotputernicul ne-a trimis pe izbăvitori — pe fraţii noştri Români, cari prin sângele lor, ne-au cucerit libertatea cetățenească, libertatea credinței şi ne-a dat puterea să ne ocupăm cu acelaşi râvnă, de sfintele biserici dărâmate şi batjocorite de cei fără de Dumnezeu.

Poporul rus a rămas credincios lui Dumnezeu, cu toate apăsările puse la cale de sovietici. S'a împlinit anul, de când am fost eliberaţi de jugul satanic şi e bine să arătăm, ce a putut face sfânta noastră biserică în oraşul Odesa, în timpul acestui an de fericită libertate.

Sub bolşevici cuvântul binefacere, nu se mai auzea, dispărând aproape cu totul din limba rusească. Sub amenințarea deportării, nu li se îngăduia cetățenilor sovietici să vorbească despre foamete, frig, sărăcie sau alte neajunsuri de acest fel. Acum însă, sub oblăduirea românească, biserica a pus numaidecât problema ajutorării săracilor după cum porunceşte însuşi Mântuitorul Hristos, astfel s'au început cele dintâi organizări de susținere a desmoşteniților, flămânzilor şi orfanilor. Cele dintâi înjghebări de acest fel au şi luat ființă pe lângă bisericile parohiale din Odesa. Preoții au organizat comitete cari au început

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

să adune numaidecât felurite donaţii, deschizând cantine pentru hrana celor nevoiaşi.

Şi acum este în fiinţă în Odesa o societate filantropică sub conducerea şi îngrijirea Primarului oraşului, care ajută foarte mult pe nevoiaşi, totuşi ea nu e deajuns pentru a face faţă nevoilor miilor de bolnavi — nenorocite victime ale stăpânirii sovietice. Aceştia vor avea încă multă vreme nevoe de obştească şi creştinească bunăvoinţă.

In afară de fondurile adunate prin oraş, poporul credincios răspunzând predicilor înflăcărate ale preoţilor, jertfeşte mult pentru opera de ajutorare cu toate că populaţia în mare parte, duce o viaţă destul de grea din pricina războiului şi a lipsurilor din trecut.

Mă duceam adesea prin biserică — după predica preoţilor, pentru a strânge jertfe şi vedeam cu câtă dragoste jertfeşte poporul credincios din puţinul său. Copiii, cari un an în urmă n'aveau idee de ajutorarea aproapelui, dau azi cu bucurie ultimul lor ban, uitând de dulciul pe care l'ar fi putut cumpăra. Chiar copiii de patru şi cinci ani, cer dela părinţii lor, câte un ban pentru a-l jertfi săracilor, simţind cu inima lor curată de copii, că fac o faptă plăcută lui Dumnezeu.

Acum câteva cuvinte asupra felului cum înţeleg bisericile să ajute pe cei săraci.

Pe lângă biserica sf. Grigore Teologul, există o cantină care hrăneşte zilnic aproximativ o sută de oameni cu mâncare caldă. Tot acolo, se află o sală frumoasă şi încăpătoare în care se ţin conferinţe duminicale cu subiecte evanghelice. Pe lângă aceiaşi biserică se află şi un ambulator, unde nevoiaşii primesc consultaţii gratuite.

Prin stăruinţa păr. Teodor Petrovici a luat fiinţă pe lângă biserica Chiril şi Metodiu, o cantină care dă zilnic cincizeci de porţii de mâncare; curând această cantină îşi va mări numărul porţiilor.

Biserica Adormirii Maicii Domnului, al cărei paroh este păr. Visarion Popovici, hrăneşte zilnic *140 de inşi.* Aici se ţin conferinţe religioase, la care iau parte numeroşi credincioşi.

Biserica Sf. Alexie, hrăneşte zilnic o sută de oameni, tot acolo s'au organizat cursuri de cântare bisericească fără plată, predarea lor fiind făcută de profesorul specialist N. S. Carpenco.

Bisericile Naşterii Maicii Domnului şi Inălţării Domnului din Slobodca au o cantină comună, care hrăneşte zilnic 130 de oameni.

Biserica Sf. Cruci, îngrijeşte zilnic pentru hrana a 10 persoane.

Biserica Sf. Maria Magdalena şi biserica Bunei Vestiri hră-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

nesc odată pe săptămână, câte 120 persoane. La fel biserica Tuturor Sfinţilor hrăneşte, de obicei Duminica, 160 de oameni.

Biserica Sf. Arhistrateg Mihail hrăneşte zilnic 60 de oameni.

Biserica Sf. Dumitru din cimitirul mare eliberează zilnic treizeci de porţii de pâine.

Pe lângă bisericile pomenite mai sus, se mai află în Odesa încă vr'o zece biserici, care iau parte activă la această sfântă şi înălţătoare operă creştinească.

In toate bisericile oraşului Odesa, se ţin, în zilele de Duminici şi sărbători, după vecernie, conferinţe cu teme evanghelice în prezenţa unui număr mare de credincioşi.

Terminând această scurtă schiţă a activităţii samarinene şi religioase din Odesa, începută de biserică sub conducerea Misiunii Ortodoxe Transnistriene, zicem cu toată evlavia „Minunate sunt lucrurile Tale Doamne".

I. Egorov

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

DE VORBĂ CU MOLDOVENII DELA BUG

In ţinutul Golta, pe care l-am cercetat mai cu migală, am descoperit destui fraţi de ai noştri.

Indelungata stăpânire streină a lăsat urme adânci în sufletul şi graiul lor. Sunt însă cu inima deschisă faţă de păstorii sufleteşti şi bucuroşi să-şi verse amarul. Durerile trecutului sunt încă proaspete în memoria lor.

Nu zădarnic se tânguia, la sfârşitul primei mele Liturghii, mătuşa Ioana Donici din Vrabia; „Mânţănim la Materi Boja şi niavoastră, c'aţi vinit să ni scăpaţi di Antâhristu. Tari nio obljduit duşmanii di ruşi, nio fărmat di tăt amândouâ bisărişi. Amu îi bati şi pi ii Dumnezău".

Spovedania sărmanei femei, trecută de 70 de ani, m'a silit să mă interesez îndeaproape de soarta celor două biserici, şterse de pe faţa pământului. Deaceia, l-am luat într'o bună dimineaţă pe moş Iacov Ţarălungă, epitropul bisericii, şi am plecat să văd locul unde odinioară se înălţa, înaltă biserica cu hramul cuv. Maice Paraschiva.

După ce am vizitat ruinile bisericii, am cercetat şi cimitirul de alături. Poposând pe o lespede de piatră, rămăşiţă a unui monument funerar pe care se poate distinge numele unei preotese Ivanova, bătrânul, depănându-şi amintirile, a început cu glas sfâşiat să reconstitulasca tragedia acestui sf. lăcaş:

— „Bisărica asta cu praf o răzorit'o. N'o pute fărma deodată. O rupè şi n'o pute rupe! Patru săptămâni s'o munşit. Când buhne s'auză tocma la Pavlivca [1]. Clopotile leo dat glos parteinâi [2]. Ia cole esti unul Topalâ Pavăl cari o luat clopotili. Sânt acole diaşei cari o fărmat iconostasu. Di toate o luat din bisărică şi lio vârât la raispolcom [3]. Jertfelnicul l-am găsâtu la o fimei şi l-am luat, iar starşina [4] m'o pus să-l dau 10 carboavi, parcâ şi amu bisărica n'ari voi să ei lucrurile îi"!

Povestirea aceasta mi-a amintit de isprăvile jidanului Bariştein, care a vândut samovolnic frumoasa biserică din Berezchi cu 10.000 ruble şi nu s'a lăsat până n'a distrus-o. Doar arcurile masive de cărămidă, ce apasă pe cei 4 pilaştri de granit, vor

1. Situat la 25 km. de Vrabia.
2. Câte o bucată.
3. Comitetul executiv al raionului.
4. Primarul.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

povesti generaţiilor viitoare cruzimea care s'a deslănţuit de bezbojnici, asupra celor mai înalte idealuri ale omenirii.

Moş Ţarălungă mi-a vorbit despre multe. Despre jăfuirea odoarelor sfinte ca şi de pângărirea şi distrugerea mormintelor din cimitire. Au fost cele dintâi impresii culese pe teren, printre ruini, suspine şi lacrimi, cari încă nu s'au potolit.

În zilele urmatoare, plecam spre satul Ivanăuca.

Intâlnirea ce mi-a făcut-o Toader Curchi pe şleahul satului când mă îndreptam ca să vizitez casa de rugăciune, mi-a dat prilej să desvălesc unele stări din timpul prigoanei.

Graiul lui dulce moldovenesc aducea înfiripări de amintiri din altă lume, iar dârzenia lui m'a încredinţat că neamul nostru românesc dacă n'a putut pieri secole dearândul sub stăpâniri străine, acum când e desrobit pe aceste meleaguri, va reînvia şi se va înălţa repede spre gloria străbună.

„Ai vinit părinti să ni vezi bisărica?", mă întâmpină moş Toader. „Tari mândră o mai fost. Aşa mititică cum o vezi ave aişi clopotniţă cu şinşi clopoti. Părintile Costachi, Dumnezău sâ-l ierti" — şi aici îşi face semnul crucii — „tari ghini o stăpânit-o, dar dila o vremi n'o mai putut răbda şi-o căzut la zăceri şi aşa s'o trecut!.. Ni-aduc aminti era prin meseaţ Fevrali. Selsovetu [1] o adus pi uşiteliu [2] cu copchii sâ vadâ cum o sâ da-i gios clopotili. Dar fimeile noastri când o sâmţit, s'o strâns şi i-o poprit. Ii nu sâ da, iar fimelii au sărit şi i-o bătut cu ciomegili di s'o spâriet copchiii şi o fugit fiecari undi îi vede ochii.

Fimeili, ca sâ nu rămâi clopotili pisti noapte, le-o disprinsu şi le-o ascuns în pod la casa lelii Ileana, dar tot n'o fost chip. Duşmanii o vinit într'o noapti, au spart acoperişul, şi le-o furat".

Vizitând modesta bisericuţă, pe care bolşevicii au prefăcut-o în magazie de cereale, am găsit-o nepotrivită pentru a fi refăcută, deaceea am propus ca să se cedeze jumătate din localul şcolii, pentru a se amenaja o casă de rugăciune.

La plecare moş Toader, în ochii cărula citeai un dor ascuns, m'a rugat să le trimit un preot, care să le aducă mângâerea şi liniştea de care au nevoie.

Suferinţele acestui popor au atins culmea desnădejdii în în anul 1933, când stăpânirea sovietică a hotărît să răsbune unele nepotriveli de program, prin foamea artificială pe care au provocat-o aci, în cel mai mănos grânar din întreaga Rusie.

Inmormântasem, în satul Cumară de pe râul Codima, o femeie pe care mizeria anilor de crudă stăpânire a dus-o în pământ, în plină vârstă, tocmai când cei 4 copilaşi aveau nevoie de ajutorul ei.

1. Selschii-soviet—adecă sfatul satului.
2. Uciteli—învăţător.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Când să părăsesc cimitirul, un om, cam de 50 ani, mă opreşte şi-mi arată cu mâna mai multe morminte, a căror cruci, proaspăt aşezate, umbreau mormane de ţărână împăräginită. In ochii lui scânteiau urme de ascunsă melancolie, iar printre zbârciturile tîmpurii se prelingiau, fără voie, două şuviţe lucitoare, care i-au umezit obrajii. Cu greu şi-a reluat răsuflarea şi începu:

— „Aişi îs copchiii: Toadir, Lisaveta, Nuţa şi cu Ion, iar acole nevastă-me Ileana!... I-am îngropat grămăgioară!... O murit di foami!... Ti rog părinti să-i pecetlueşti" şi-l podidiră lacrimile.

L'am liniştit. N'am vrut să-l mai necăjesc cu întrebările. M'a mirat însă graiul lui dulce moldovenesc şi atunci îl întrebai:

— „Cum te chiamă"?

— „Şchiopu Vasile", îmi răspunse.

— „Dumnezeu să-i aibe în grija lui", adăugai eu şi ne despărţirăm.

„Morţi de foame"!... Aceste cuvinte m-au impresionat. Am putut descoperi cu groază că din cei 2100 suflete au murit în acest sat numai în 9 luni, 770. Bieţii oameni, cărora li s'a luat cu sila întreaga recoltă (chiar şi sămânţa de harbuji), au ajuns să mănânce broaşte, cocostârci şi alte jivini. De pe câmp culegeau loboda şi mohorul, pe care-l fierbeau şi aşa îşi ţineau viaţa. Grozăvia a ajuns şi mai departe. S'au înregistrat cazuri întristătoare. Chiar în acest sat au fost sacrificaţi copii mici pentru hrana celor mari, iar un om, pentrucă a rupt câteva spice din ogorul colhozului, a fost condamnat la 8 ani închisoare.

Încercările mele de-a descoperi cât mai multe lucruri din taina ce acoperea până dăunăzi acest nefericit popor, mi-au adus răspunsuri care mă îngrozesc şi atunci încep să resimt cât de greu apasă jugul apostoliei pe umerii preoţilor trimişi aci ca misionari.

Intâlnirile mele cu moldovenii dela sate, pe alocuri răsleţiţi şi semănaţi înadins în marea massă slavă, mi-au dat prilej să descopăr că portul lor deasemenea este la fel cu al nostru din Basarabia; acelaş suman, acelaş căciulă şi cizmă. Casa cu prispă şi cerdac, iar peste toate acestea, fonetismul limbii şi sintaxa, tot aşa de latinească ca şi la ceilalţi Români.

Aceste amănunte pe care le descoperi, tresărind şi emoţionându-te în măsura în care te cufunzi în adâncimea sufletului poporului moldovenesc, obligă la o îndoită grijă pe toţi trimişii ţării în mijlocul acestor fraţi de sânge.

In aceste ceasuri de grele răspunderi, când departe la Răsărit se nărue o lume, înapoia frontului de foc se cere o muncă hotărâtă pentru a reconstitui din scrum şi cenuşă, aspiraţii sănătoase şi o profundă conştiinţă naţională.

Preot **B. Gr. Chelaru**

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

NOTE DINTR'O CĂLĂTORIE INTRE NISTRU ŞI BUG

In ultima vreme am avut şi eu fericitul prilej să păşesc cu înfiorare bătrânul Nistru, de pe malul căruia, deabia dacă puteam să ne aruncăm privirile peste celace se petrecea pe întinsul câmpiilor transnistriene, părăsite de bolşevici.

Din numeroasele constatări şi impresii culese în cele câteva săptămâni petrecute în Transnistria, vreau să mă opresc asupra unora din ele, care privesc direct misiunea noastră de împlântători ai crucii şi ortodoxiei pe acest vechi pământ voevodal şi în sufletul poporului de aici, răvăşit de crâncena prigoană ateistă.

In general vorbind, preotul are în mijlocul celorlalţi oameni o situaţie unică în felul ei; are o misiune pentru care primeşte întărire de sus şi nu dela lume. Prin însuşi acest fapt, preotul se aşează dela început într'o demnitate oarecum supra firească prin faptul că el slujeşte oamenilor, nu ca împuternicit al lor, ci ca servitor şi apostol al Dumnezeului Celui Prea Inalt.

In mijlocul populaţiei transnistriene însă, din cauza celor 23 ani de propagandă ateistă, preotul a devenit o figură interesantă atât pentru ateiştii cari căutau în el defecte, cât mai ales era preţuit şi socotit mucenic învăluit de aureolă — în ochii credincioşilor. La un moment pare că preotul dispare în lumea comunistă din cauza prigoanei deslănţuite; fiecare preot, din cei rămaşi, a căutat să-şi schimbe înfăţişarea în aşa fel, ca să nu mai fie recunoscut. Astfel figura preotului a devenit o raritate şi o curiozitate. Mulţi dintre copii şi tineret n'au cunoscut pe preot, decât din cele spuse de propagandiştii atei, şi chipul lui le-a rămas în minte, aşa cum l-au văzut caricaturizat în jurnalul „Bezbojnic", „Crocodil" sau în manualele lor de şcoală ş. a. Astăzi acest tineret vede pentru prima oară în viaţa lui un preot (aevea) în carne şi oase, impresia pe care

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

o va produce asupra sa preotul de azi, va rămâne neştearsă toată viaţa.

De această primă impresie şi întâia întâlnire cu preotul, va depinde poate orientarea lui sufletească de mai târziu. Preotul este mereu urmărit când trece pe stradă, e cercetat la înfăţişare, la îmbrăcăminte, la vorbă, gesturi; cum ştie să se poarte faţă de cei mari şi mici şi mai cu seamă ce apucături are. Nu mai vorbim de preot atunci când se găseşte în slujbă: fiecare mişcare are o însemnătate regească, aproape divină, în ochii scrutători ai credincioşilor.

Acolo, unde preotul are prezent în mintea lui răspunderea ce o datorează pentru fiecare suflet, când îşi frământă mintea să găsească mijloacele cele mai iscusite pentru a câştiga acest suflet pentru împărăţia lui Dumnezeu — acolo lucrurile merg minunat, chiar dacă ele sunt începute modest.

Am întâlnit preoţi în Transnistria, cari au ştiut să grupeze în jurul lor tineretul comsomolist de eri, cu care astăzi lucrează la refacerea bisericii şi la organizarea unei acţiuni de câştigare a celor maturi. In alte părţi am putut vedea realizări surprinzătoare, atât în domeniul spiritual cât şi în cel gospodăresc, care la noi în ţară ar fi fost mai greu de atins.

Succesul se datoreşte preotului care şi-a înţeles rostul, a ştiut să grupeze în jurul său pe cei mai râvnitori dintre creştini, apoi se datoreşte în mare parte şi autorităţilor civile şi militare, care l-au ajutat şi îmbărbătat prin pilda lor şi prin alte măsuri gospodăreşti.

Intr'adevăr, nu numai preoţii sunt chemaţi de a face operă de reîncreştinare şi educaţie naţională în Transnistria, ci fiecare român ce se găseşte pe aceste meleaguri, vremelnic sau permanent, este un reprezentant şi al credinţei ortodoxe şi al neamului românesc. Nimănui nu-i este îngăduit a uita acest lucru în orice stare sau împrejurare s'ar afla. Fiecare român venit în Transnistria are astăzi şi o înaltă chemare, dar şi o cutremurătoare răspundere.

Preot **V. Prisăcaru**
Chişinău

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

CU GÂNDUL LA CEI DE PESTE BUG

Intâmplările istorice ivite atât de neaşteptat şi năvalnic asupra împărăţiei ruseşti în anul 1917, au reuşit în scurtă vreme, să aducă cea mai mare ruptură în credinţa pravoslavnică, din câte s'au petrecut în cursul istoriei creştine. Cruzimea cu care s'au năpustit duşmanii necredincioşi sovietici asupra preoţimei şi a locaşurilor dumnezeieşti, se poate spune că întrece prigoana neînduratului împărat Nero şi a celor dinnaintea lui.

Am trăit şi am văzut cu toţii, ceiace n'au trăit şi n'au văzut părinţii noştri.

Dar, poate mai bine ca oricare, a simţit furia nepotolită a acestor vremuri, scriitorul acestor rânduri, de fel din Basarabia, care în acea mare frământare omenească, a fost surprins de valul revoluţiei păstorind turma duhovnicească în parohia de moldoveni Ţişcovca din ţinutul Elisavetgrad, având 3 biserici frumoase.

Fiind hirotonisit la Odesa, la 21 al lunei Octomvrie 1914, am ajuns la parohia mea Ţişcovca, la începutul lunei Noemvrie. Poporul m'a primit cu mare dragoste.

Viaţa de acolo, deşi grea, nu m'a descurajat câtuşi de puţin, având nădejdi mari în popor — în acea mulţime de credincioşi în bună parte de obârşie moldovenească — care, am zis — îmi va răsplăti înzecit strădaniile — şi nu m'am înşelat.

Venit pe urmele păr. Petrea Brăduceanu, moldovean şi el, am reuşit să adun pe toţi păstoriţii mei moldoveni, cari în nemăsurata lor dragoste pentru limba părintească, chiar la întâia mea slujbă au cântat româneşte „Sfinte Dumnezeule" şi „Doamne miluieşte", simţind că prin aceasta, îmi vor face mare plăcere atât mie, cât şi lor însăşi. Intr'adevăr, până la lacrimi m'a înduioşat gestul acesta al poporului dornic de a auzi sfintele slujbe în graiul strămoşesc.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Ca tânăr hirotonisit şi lipsit de cărţi de ritual româneşti — n'am putut răspunde acestei dorinţe a poporului, decât rostind în moldoveneşte „Ectenia mică". Şi a fost deajuns.

La vecernia primei zile a postului Crăciunului, biserica a fost neîncăpătoare de credincioşi, veniţi la spovedanie. Toţi erau moldoveni, cari cu lacrimi în ochi, m'au rugat să-i spovedesc în limba românească, căci ei necunoscând altă limbă, de zeci de ani nu mai grijeau de suflet. I-am primit, şi fiecare plecând capul sub patrafir, plângea de bucurie că n'a murit şi a ajuns să se mărturisească unui preot moldovean. M'am deprins cu dânşii şi credeam că pentru totdeauna, dar, pârjolul anarhistului Mahno, m'a silit, pe la sfârşitul anului 1919, să-i părăsesc pentru a mă reîntoarce în Basarabia.

De atunci, cine ştie prin câte suferinţe au mai trecut bieţii moldoveni, aruncaţi în haosul bolşevic, fără biserică şi fără păstor!

Dar, „mari şi minunate sunt lucrurile tale, Doamne" zice psalmistul. Iată că după aproape un sfert de veac — poporul acesta a căpătat din nou dreptul la viaţă şi la mântuire.

Aş vrea să-i revăd acum; aş vrea să-mi pot împlini cuvântul dat celor 4000 de suflete, cari m'au petrecut cu lacrimi şi 'n genunchi! Aş vrea să-mi revăd şi căsuţa, unde am croit idealul tinereţii, — dar se va putea oare?

Preot **Ioan Dascălu**
Subprot. al raionului Obodovca, Balta

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

O VIZITĂ MISIONARĂ IN TAVRIDA

Tavria (Tavrita—Taurida) este o provincie în istorie, care se află în faţa oraşului Oceacov peste limanul Bugului, la o distanţă de 14 km. pe apă. E o limbă de pământ de vr'o 80 km. lungime şi 7—15 km. lăţime, între Marea Neagră, limanul Bugului şi al Niprului ce se ţine din Cherson până aproape de Oceacov. Acolo populaţia este foarte rară şi izolată, între ape, formată din târguri şi sate de pescari ucraineni, aşezate printre stufişuri şi dune de nisip. Indeletnicirea de căpetenie le este pescuitul. In ce priveşte religia, sunt de credinţă creştină-ortodoxă.

Inainte vreme această peninsulă făcea parte din „Tavricescaia Gubernia", cu capitala Herson sau Simferopol, când şi Crimeia a fost înglobată tot în Tavricescaia Gubernia". Astăzi este sub stăpânire germană.

Credincioşii acestui ţinut de zeci de ani n'au mai avut preoţi şi nu li s'au îndeplinit trebuinţele religioase.

După eliberarea de sub jugul comunist, populaţia a început să-şi manifeste liber credinţa religioasă şi în lipsa preoţilor ucraineni, s'au adresat în mai multe rânduri preoţilor din Oceacov, mai ales cei din preajma ţărmului Transnistrian. Treceau limanul individual sau în grupuri mici şi veneau la biserică, aducând cu ei copiii pentru a fi botezaţi sau împărtăşiţi.

Dar cu aceasta nu se putea potoli setea lor religioasă şi nici face faţă tuturor nevoilor religioase, mai cu seamă că în ultima vreme trecerea se face cu mare anevoie.

Deaceia, în mai multe rânduri, au apelat la preoţii misionari din Oceacov să treacă în Tavria. Mai întâi s'au adresat păr. Al. Macovei, fostul protoiereu, dar din cauza stării de război şi a altor greutăţi, nu le-a putut satisface cererea.

Dela sosirea mea, din luna Iunie — ca protoiereu al Oceacovului, am primit mai multe delegaţii de credincioşi din Tavria,

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cu aceiaşi rugăminte. Şi în cele din urmă, trecând peste toate greutăţile, a trebuit să le satisfac dorinţa. Astfel în ziua de 10 Septembrie 1942, obţinând toate formalităţile de trecerea frontierei, dela garnizoana germană şi română, am plecat, împreună cu cântăreţul Vladimir Arventie, luând cu mine toate cele necesare preoţiei.

Deşi timpul nu era tocmai favorabil, nemaiputând renunţa, am făcut călătoria pe apă cu o barcă cu pânze, pe un vânt puternic şi pe o mare agitată, străbătând distanţa de 14 km. — care normal se face în 2 ore — în trei sferturi de oră, fiind mânaţi năprasnic de vânt şi purtaţi pe talazuri furioase. Dar, datorită iscusinţei luntraşului, care ne purta numai pe muchii de valuri, am ajuns cu voia Domnului la celălalt ţărm, leoarcă de apă şi cu puţină spaimă. Fiind anunţaţi cu o zi mai înainte de un barcagiu, la mal ne aştepta epitropul bisericii din com. Pocrovca, unde eram învitaţi şi trebuia să mergem. Pe ţărm am vizitat satul „Chimburn" şi „Hutari Pocrovschie", care ţin administrativ tot de comuna Pocrovca. In şcoala primară, o clădire mare nouă, neterminată, într'o sală de clasă, credincioşii au adus icoane, candele, sfeşnice, şervete, mese etc. şi au improvizat o bisericuţă, unde adesea se adună şi se roagă singuri.

Până la Pocrovca, am făcut drumul de 8 km. cu un cărucior mic cu un cal. Propriu zis drum nu există. Peste tot e numai nisip, drumul trebuind să-l facem trecând printre deluşoare nisipoase, cu văloage bogate în păşuni. Ici şi colo, dai de câte un ochi de apă înconjurat cu o coroană frumoasă de stuf şi erburi, prin care mişună sute de păsări, în special raţe sălbatece.

Pe înserate am ajuns în sat. Pocrovca este un sat de pescari paşnici, răsfirat printre dealuri de nisip şi stufăriş, numărând — împreună cu cătunele — cam 400 capi de familie. Sosirea noastră a fost un mare eveniment. Populaţia ne aştepta încă depe la orele 2, în special femei şi copii, în curtea epitropului. Ne-au primit cu entuziasm şi lacrămi de bucurie, neştiind cum să ne mulţumească că am venit să-i sfinţim. Au început să ne povestească plângând, cum, de peste 9 ani nu mai au preot şi nu li s'au mai oficiat servicii. Cum le-au închis biserica şi într'una din zile l-au luat pe preot şi nici astăzi nu

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

mai ştiu de el. Cum îi prigoneau şi îi sileau să se lepede de biserică. Dar cu toate acestea, nu şi-au lăsat credinţa. Au ascuns icoanele şi abea acum le-au scos.

Pentru a boteza copiii, mergeau la sute de km. Luau drumul apei cu barca până la Odesa, sau la Nicolaev şi Cherson, unde auzeau că mai este câte un preot care botează în ascuns.

Odihnindu-ne, am plecat apoi cu toţii la casa de rugăciune, amenajată în fosta biserică, prefăcută şi transformată de comunişti în club. De departe ne chema glasul de argint al clopotului mic dela biserică, ce revărsa cascade de ecouri dulci peste aceste locuri pustii şi liniştite, iar în suflete pace şi fericire, pierzându-se pe întinsul apei înconjurătoare. Credincioşii mi se destăinuiau, spunând că după atâta amar de vreme, chemarea clopotului îi întoarce cu gândul înapoi cu zeci de ani şi le produce atâta fericire şi emoţie, încât li se pare că sunt pe altă lume.

La biserică aştepta alt grup de femei şi copii. In biserică, un bătrân venerabil, sărutându-mi mâna, cu lacrămi în ochi îmi mărturiseşte că e fericit că n'a murit şi a văzut iarăş preot şi biserica deschisă, e bătrân şi singura lui dorinţă ar fi să moară slujind pe lângă biserică. Era paraclisierul bisericii. Epitropul îmi spune că pe vremuri a fost cel mai bogat om din sat, „răsculăcit" — sărăcit de bolşevici.

Am oficiat Vecernia şi am mărturisit până noaptea târziu. Dimineaţa, la rugămintea lor, le-am sfinţit casa de rugăciune, împodobită cu icoane şi un modest iconostas. Din odoarele bisericii nu s'a păstrat decât sf. vase şi câteva cărţi, salvate de o femeie evlavioasă. Incolo totul a fost distrus de bolşevici.

Am oficiat sf. Liturghie având toate cele necesare cu mine şi am împărtăşit. Timpul slujbei a trecut în momente de înnălţare sufletească şi de trăire cu adevărat creştină. Şiroae de lacrămi curgeau pe feţele credincioşilor şi îngenunchiaţi se rugau cu atâta tărie şi simţire creştină, că te simţeai degajat de lume şi transpus într'o atmosferă de reculegere spirituală.

Le-am ţinut o predică cu caracter misionar, întărindu-i în credinţă şi îndemnându-i să-şi păstreze şi mai departe dreapta credinţă. Le-am făcut Te-Deum şi sfinţirea apei, pentru că nimeni nu avea aghiazmă în casele lor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

După o masă frugală luată în grabă în curtea bisericii, am început botezul copiilor. Am botezat 87 copii, unul fiind de 13 ani. Un cerc mare de copii, cu naşii lor, în haine de sărbătoare şi lumânări aprinse în mână, este un tablou din cele mai impresionante. Cu tot numărul mare de copii botezaţi, încă au mai rămas nebotezaţi, din cauză că părinţii nu erau acasă. După aceia am plecat la cimitir, unde am făcut pomenirea morţilor şi pecetluirea celor care au fost înmormântaţi fără preot. Am împărţit la copii 150 cruciuliţi. Atâtea aveam. Tineretul îmi cerea cărţi de rugăciune şi mi-a fost mare mâhnirea că n'am avut nici una.

Mare mi-a fost bucuria şi surpriza când s'au prezentat 3 ostaşi români, cerându-mi să le sfinţesc o troiţă. Un pichet de grăniceri cu 3 soldaţi români au ridicat pe malul mării o cruce modestă — ca înfăţişare — dar mare ca semnificaţie, pentrucă era făcută din prisosinţa credinţei şi bunătatea inimii lor. Bravii noştri ostaşi luptă pentru biruinţa Crucii şi ştiu să cinsteasca Crucea ori unde s'ar afla. Le-am sfinţit-o cu bucurie. Am stat cu ei de vorbă şi le-am dat 5 cărţi de rugăciune în limba română, cari întâmplător le luasem cu mine. Au fost foarte mulţumiţi şi recunoscători.

In Tavria am stat 2 zile, iar a treia zi am plecat spre Oceacov. Poporul ne-a petrecut cu mari rugăminţi ca să mai venim pe la ei. Această dorinţă li s'a împlinit şi după o lună de zile, păr. subprotoiereu Alexei Lupanos, a trecut iar în Tavria, unde le-a slujit şi botezat încă 53 de copii şi li s'au împărţit 100 cărticele de rugăciuni în limba rusă.

Calea întoarsă am făcut-o tot cu o barcă cu pânze pe o apă liniştită, cu mulţumirea în suflet că — după o stagnare de zeci de ani — sămânţa Evangheliei lui Hristos a fost aruncată în ogorul Bisericii din Tavria de misionarii români.

Preot Maxim Iluţă,
Protoiereu de Oceacov

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

SPICUIRI DIN RAPOARTELE MISIONARILOR

Protoleria oraşului Odesa.

După un an de activitate misionară, vieaţa religioasă în oraşul Odesa se prezintă în chip deosebit de mulţumitoare. Preoţii misionari lucrează necontenit la catehizarea şi reîncreştinarea poporului.

In cursul lunii Septembrie, s'au ţinut de către protoiereul oraşului şase conferinţe, la Universitatea Radio.

La şcoala secundară de medicină şi farmacie, din str. Conţilor 10, s'a sfinţit un paraclis pentru corpul didactic şi elevii acestei şcoli. Iar pe locul bisericii „Stretinscaia", din iniţiativa preotului Al. Svetlov, s'a ridicat o frumoasă troliţă, care s'a sfinţit de către un sobor de preoţi, în cadrul unei ploase solemnităţi.

In urma arondării parohiilor din oraş, s'au mai înfiinţat două parohii noi, în cartierele Ciubaevca şi Zastava.

La începutul lunii August oraşul Odesa a fost vizitat de I. P. S. Nifon, mitropolitul Olteniei, cu care prilej s'a sfinţit al treilea altar dela catedrală.

— Pretutindeni se resimte o înviorare religioasă şi o renaştere duhovnicească. Populaţia de jos, în special muncitorii, care sub comunişti formau mulţimea cea mai necredincioasă, încetul cu încetul, se îndreaptă cu credinţă spre Biserică. In biserici, se pot vedea oameni din diferite straturi sociale cântând transfiguraţi „Crezul" şi „Tatăl nostru", laolaltă.

— In unele biserici, ca biserica catedrală, biserica cimitirului, biserica Sturza şi sf. Chiril şi Metodie, slujbele se săvârşesc zilnic. In altele, ca de pildă în biserica „Naşterea Maicii Domnului", cetirea acatistului este însoţită de cântarea obştească a refrenurilor de către credincioşi, iar în biserica „Inălţarea Domnului", de cântarea copiilor. Activitatea cultural-misionară a clerului s'a manifestat, prin predarea învăţământului religios în şcoli, prin predici, conferinţe la căminele culturale, prin organizarea societăţilor de „râvnitori ai ortodoxiei", în cadrul parohiei, ca de pildă, pe lângă bisericile: Adormirea Maicii Dom-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

nului, sf. Chiril și Metodie și Tuturor Sfinților. Căminuri culturale există pe lângă bisericile: Adormirea Maicii Domnului, sf. Chiril și Metodie și sf. Grigorie Teologul.

O mare nevoe se simte în tot cuprinsul Transnistriei și mai ales în orașul Odesa, de o acțiune caritativă și de asistență socială. Această activitate se desfășoară într'un ritm din ce în ce mai pronunțat, prin înființarea și amenajarea de cantine pentru săraci, prin înființarea de aziluri pentru copii și prin îngrijirea bolnavilor.

In fruntea acestei activități culturale și în special caritative stă biserica sf. Grigorie Teologul, unde păstorește părintele Alex. Svetlov.

Această parohie are o clădire care adăpostește: un cămin, o cantină, o policlinică, locuința preotului și a celuilalt personal. Cămînul cultural sub denumirea „Sf. Grigorie Teologul" s'a deschis la 18 Mai 1942 și a ținut, până la 31 Decemvrie 1942, 27 ședințe religioase-culturale, care încep cu rugăciunea „Impărate Ceresc" și urmează — apoi — o lecție apologetică cu subiect anticomunist sau antisectar, și după aceea, felurite cântări corale.

Deasemenea, funcționează, în această parohie, o cantină, care s'a deschis la 6 August 1942 și hrănește zilnic 56 copii și 45 bătrâni, dându-li-se unul sau două feluri de mâncare caldă. Administrația cantinei se face de către 5 persoane. Cheltuelile de înființare s'au ridicat la 2.500 RKKS, — 150.000 lei iar cheltuelile lunare în medie 2.100 RKKS — 126.000 lei, bani strânși prin subscripțiile dela enoriași.

Cea mai importantă lucrare de asistență socială, în această parohie, o desfășoară Policlinica „Sf. Grigorie Teologul", pentru săraci, prevăzută cu toate instrumentele necesare, ce sunt proprietatea bisericii, are 3 secții: chirurgie, terapeutică și dentară.

Ca personal permanent, servește d-na dr. șef Elena Saharova, ajutată de dr. Bahtarov și de 3 asistente, surori de caritate: o farmacistă, o soră de caritate la chirurge și încă o ajutoare.

Iar ca personal din afară, dau concursul 7 medici specialiști, cari au consultații, câteva ore zilnic, pe specialitați. Unii dintre ei sunt profesori universitari. Notăm pe d-nii: dr. Fischer, pentru ochi, dr. Bahtarov, pentru terapeutică, dr. Pol, pentru boli nervoase, dr. Donetchi, pentru boli de piele, dr. Olcsius, pentru laringologie, dr. Maximenco, pentru ginecologie, și laborantul Ciubari.

Policlinica s'a deschis la 6 August 1942 și întregul mobilier și instrumente au costat 5.000 RKKS—300.000 lei. Pe lângă

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Policlinică există şi o farmacie şi un laborator. La această Policlinică, au fost date din luna August, până la 31 Dec., 4158 consultaţii gratuite şi medicamente pentru suma de 1508 R.K.K.S. In medie, consultaţiile au ajuns până la 900—1000, în timp de o lună. Banii pentru medicamente sunt adunaţi prin subscripţie, dela enoriaşi, ei înşişi sărmani.

Urmează—apoi—acţiunea desfăşurată de parohia bisericii Sf. Chiril şi Metodie, care dela 10 Iunie până la 31 Decembrie, a realizat următoarele: au primit consultaţii medicale la sediul bisericii 25 persoane, la domiciliul medicilor 84 persoane, la domiciliul bolnavilor 22 persoane, la Policlinica V-a, prin intervenţia bisericii—50 persoane. Pentru bolile infecţioase au fost primite 46 persoane, pentru boli interne 39 persoane, pentru intervenţii chirurgicale, 31 persoane, pentru ginecologie 8 persoane şi pentru diferite alte boli 128 persoane, în total 529 persoane, consultate gratuit, prin ajutorul şi intervenţia Bisericii.

Mai funcţionează zilnic următoarele cantine: pe lângă biserica Adormirea Maicii Domnului pentru 140 săraci, pe lângă biserica Tuturor Sfinţilor pentru 150 săraci.

In zilele de Duminici şi sărbători hrănesc: biserica sf. Chiril şi Metodie 100 săraci, biserica Buna Vestire 60 săraci, bisericile Naşterea Maicii Domnului şi Inălţarea Domnului, din Slobodca, 200—250 săraci, iar Şcoala Nr. 39 din Slobodca 60 copii.

Pe lângă biserica „Sturza", există un azil foarte bine înzestrat pentru 50 copii, iar pe lângă biserica „Sf. Maria Magdalena", funcţionează o grădiniţă de copii, întreţinută de societatea ofiţerilor.

Unele biserici, ca de pildă Kazanscaia, Inălţarea Sf. Cruci şi Trudolubia, neavând posibilitatea materială de a da ajutor regulat populaţiei nevoiaşe, dau ajutoare parţiale, mai ales cu prilejul sărbătorilor de Crăciun.

Desigur că va trebui depusă încă multă muncă, până când această acţiune social-caritativă va fi în stare să alineze măcar cea mai mare parte din mizeria celor ce sunt în suferinţă. Şi pentru aceasta, vor trebui încă mulţi preoţi misionari, cari să lucreze în această latură a creştinismului practic.

Protoieria jud. Odesa

Ca şi în lunile precedente, în cuprinsul judeţului s'a continuat organizarea vieţii bisericeşti. Pretutindeni, unde sunt preoţi rânduiţi, s'au oficiat regulat sfintele slujbe, iar predicile n'au lipsit dela nicio sărbătoare.

In privinţa şcolilor de catehizare, în timpul muncilor agricole, s'a constatat unele greutăţi pe la sate, populaţia fiind ocupată.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

La Dalnic, în apropiere de cimitirul cu acelaş nume, unde este locul de veci al multor eroi români, s'a sfinţit, într'un cadru solemn, biserica din acest sat, unde, pe lângă populaţia venită de prin cele mai îndepărtate împrejurimi, au participat numeroşi ofiţeri români şi germani.

S'au mai sfinţit în ultimul timp, bisericile din satele Petrovca şi Serbca. In judeţ, construcţia bisericilor va continua pe vară cu puteri îndoite. Diferite unităţi din armata română au dat un mare sprijin la restaurarea sfintelor locaşuri. Astfel, în com. Ştefanovca, unde s'au dat lupte grele, regimentul I artilerie, de sub comanda Domnului Colonel Mihail Maltopov, a restaurat din temelie biserica, înzestrându-o cu toate cele necesare cultului.

La 24 Iulie 1942, a avut loc în Odesa adunarea clerului din judeţ, cu care prilej s'au discutat multe chestiuni în legătură cu organizarea şi bunul mers al vieţii bisericeşti.

In cursul lunii Octombrie, s'a creat o parohie nouă, „Preobrajenscoe", în apropierea oraşului, pentru o populaţie de peste 1000 capi de familie.

La 26 Octombrie, s'a sfinţit biserica dela Vizirca, de către P. S. Efrem, venit dela Chişinău, în prezenţa Domnului Guvernator şi a autorităţilor superioare civile şi militare. Impunătorul locaş de închinare a fost redat cultului datorită Domnului Colonel Batcu Alexandru, comandantul regimentului 28 infanterie, căruia i se cuvin mulţumiri, pentru faptul că prin osteneala acestui regiment, s'au sfinţit şi au fost redate cultului 7 biserici în judeţ.

Tot în acea zi s'au sfinţit o biserică amenajată din sala cantinei colhozului din parohia Preobrajenscoe şi alta la Usatova.

Activitatea clerului se desfăşoară cu intensitate, pe teren pastoral, catehetic şi didactic. Sub-protoiereul raionului Antono-Codintevo, păr. Veniamin Govorov, dă o atenţie deosebită catehizării poporului, cu orice prilej: predici, convorbiri, conferinţe ţinute regulat, la botezuri, cununii şi alte împrejurări.

O frumoasă activitate misionară desfăşoară Părintele Radu Stănescu, sub-protoiereul raionului Blagaevo.

Cu prilejul sf. sărbători ale Naşterii Domnului, a organizat cete de colindători cu steaua de Crăciun şi cu pluguşorul de Anul Nou, fapt care a produs o frumoasă impresie şi a trezit dragoste faţă de obiceiurile noastre în legătură cu sf. sărbători.

Protoieria jud. Ananiev

In cuprinsul judeţului s'au reparat, în cursul lunilor de vară, 23 biserici şi case de rugăciuni. Iar în oraş unde cele 4 biserici existente au fost dărâmate de bolşevici, când s'au retras,

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

din iniţiativa protoiereului şi cu concursul autorităţilor locale, s'a pus piatra de temelie pentru zidirea unei noui catedrale. S'a tras, cu acest prilej — după cum spune păr. protoiereu — „în jurul fostei catedrale o brazdă simbolică, în semn de legământ, că se va depune de către toţi, toată râvna şi toată munca, pentru ca în curând biserica catedrală să fie refăcută mai frumoasă de cum a fost, iar în jurul ei s'a hotărît să se planteze un parc".

La 20 Iulie s'au inaugurat cursurile de pregătire a învăţătorilor moldoveni din judeţ, unde părintele Coşereanu, protoiereul judeţului, a predat aproape 20 lecţii de religie. In oraşul Ananiev au avut loc în fiecare Duminică şi sărbătoare, şezători cu caracter religios. S'a înfiinţat o societate culturală „Infrăţirea", care activează cu mult suflet la redeşteptarea sentimentului religios şi naţional.

Aproape în fiecare sat moldovenesc s'a înfiinţat câte un cămin cultural. In legătură cu autorităţile locale, s'au pus bazele unui orfelinat pentru copii, unde preoţii fac ore de educaţie morală.

Cu prilejul organizării unei expoziţii de către Prefectura judeţului, s'a aranjat „Colţul religios", împodobit frumos cu icoane, cruci, evanghelii, veşminte şi alte obiecte de cult, fapt care a mişcat adânc inimile credincioşilor.

In raionul Cernova, a lucrat în timpul verii, cu o deosebită râvnă, părintele sub-protoiereu Eugen Grigorescu, din îndemnul căruia toate bisericile au fost reparate şi înzestrate cu obiectele de cult necesare. La spitalul din târgul Cernova, părintele sub-protoiereu a dus, în fiecare Sâmbătă, alimente pentru bolnavi, dând cu acest prilej diferite sfaturi şi îndemnuri creştineşti, pentru alinarea suferinţelor celor de acolo.

In fiecare comună s'a ridicat, sub îngrijirea preoţilor, câte o troiţă, în amintirea ostaşilor români căzuţi pe câmpul de luptă, în războiul sfânt pentru cruce şi neam.

In lunile Octombrie—Decembrie, se constată, deasemenea, o vie activitate, în tot cuprinsul judeţului. Catehizarea credincioşilor şi în special a tineretului, s'a făcut în mod regulat, în fiecare Duminică, după vecernie.

In raionul Sf. Troiţa, s'a înfiinţat, printre alte lucruri bune, un comitet de ajutorare a săracilor din parohie şi o cantină şcolară.

In ajunul sf. Sărbători ale Naşterii Domnului, s'au organizat serbări cu datinile de Crăciun, la diferite şcoli din judeţ. Cu prilejul sfintelor sărbători, aproape în fiecare parohie s'au colectat, daruri pentru săracii satelor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

In oraşul Ananiev, s'au distribuit 5.000 kgr. cartofi şi 5.000 kgr. porumb. Iar pentru asigurarea lucrărilor catedralei din oraşul Ananiev, s'au obţinut 20 vagoane de material lemnos, dela Casa Pădurilor din Odesa.

Protoieria jud. Balta.

Punctul central, în jurul căruia s'a desfăşurat cea mai mare parte din activitatea misionarilor din cuprinsul acestui judeţ, în timpul lunilor de vară, a fost reparaţia bisericilor şi a caselor de rugăciune.

In oraşul Balta, se află o monumentală catedrală, de o frumuseţe rară, reparată din temelie.

După cum ne raportează părintele protoiereu „cel mai mare concurs moral şi material, în această grea lucrare, s'a dat din partea armatei, prin Domnul Colonel Polihron Dumitrescu, comandantul diviziei III-a de pază Balta, care a fost nedeslipit de pe şantierul lucrărilor".

In cursul lunii Iulie, oraşul Balta a primit vizita corului „Cântarea Olteniei", care a executat, în sala teatrului, cântece naţionale, stârnind admiraţia moldovenilor din aceste locuri.

La cursurile de perfecţionare a învăţătorilor, părintele protoiereu M. Grosu a predat învăţământul religios şi s'a prezentat filmul „Viaţa şi patimile Mântuitorului", cu un aparat de proecţie, mişcând până la lacrimi, inimile învăţătorilor.

La mânăstirea din oraşul Balta, unde a lucrat ca stareţ părintele protosinghel Zosima Cerchez, s'au înfăptuit lucruri demne de toată lauda. Fără nici un sprijin din partea nimănui, cheltuindu-şi salariul şi toată agoniseala, prin muncă şi dragoste de cele sfinte, părintele Zosima a refăcut şi organizat complet mânăstirea.

In ultimele luni s'au continuat lucrările de reparaţie a catedralei, începându-se pictura pereţilor şi lucrarea iconostasului, stranelor şi cafasului, lucrări ce se execută în stejar sculptat.

Protoieria a lucrat la tipărirea unei cărţi de rugăciuni, în româneşte şi ruseşte, care s'a tipărit, deocamdată, numai în 650 ex., din lipsă de hârtie.

In cursul lunii Decembrie, au avut loc consfătuiri cu subprotoiereii de raioane şi cu preoţii, dându-li-se sfaturi şi îndrumări necesare bunei desvoltări a vieţii religioase.

In afară de oraşul reşedinţă, s'au făcut două sfinţiri de biserici: în com. Păsăţele II la 13 Decembrie şi în oraşul Olgopol, la 20 Decembrie. Se remarcă activitatea depusă de ieromonahul Gherasim Iscu, paroh al com. Păsăţele şi după aceea, sub-protoereu al judeţului, pentru împodobirea sf. locaş, cu iconostas nou, cu sf. Masă, îmbrăcată în toate acoperăminte le necesare

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cu odăjdii, cu sfintele vase, policandru şi toate celelalte obiecte bisericeşti.

Sfinţirea bisericii din Olgopol a fost primită de norod cu multă insufleţire, datorită şi faptului că aceasta este cea dintâi biserică sfinţită, în această parte a judeţului şi că locaşul a fost amenajat într'o clădire care, înainte, servise drept şcoală de mecanici bolşevici.

Predarea Religiei s'a făcut în mod regulat, la cele şase clase ale liceului românesc din oraşul Balta, ca şi în celelalte şcoli din judeţ.

La sfinţirea bisericii din parohia Veselcova—spune Părintele sub-protoiereu — „toţi au gustat din hrana religioasă şi pe obrazul lor încreţit de viaţa neagră a întunerecului religios, au apărut lacrămi scânteetoare de bucurie şi pietate... toţi au gustat clipe de însdrăvenire religioasă".

Iar la 14 Septembrie, Înălţarea sf. Cruci, la hramul bisericii din com. Kaminovata „din zorii zilei mulţimea a năvălit şi a umplut biserica, venind din satele vecine, împreună cu corurile bisericeşti bine alcătuite şi formate din copii până la moşnegi. Norodul a fost de toate vârstele, copii, bătrâni, femei şi bărbaţi, tineret mult, au înconjurat biserica ce se înalţă în spoiala albă a dimineţii, în sunetul metalic al unui capac de tanc rusesc — în loc de clopot, la auzul căruia credincioşii îşi desmorţesc vechile amintiri ale unei vieţi mai bune, prin existenţa şi învăţăturile Bisericii".

Protoieria jud. Berezovca.

In acest judeţ, lucrarea misionară este desfăşurată de Păr. Protoireu Matei Goianu, ajutat de 3 sub-protoierei, din eparhia Ismailului. Pretutindeni preoţii misionari muncesc cu râvnă şi dragoste.

In parohia Zavodovca, a cărei biserică a fost sfinţită la 15 August, a avut loc într'o singură sărbătoare. botezul a 24 copiii şi 17 cununii. La 8 Septembrie, prin stăruinţa Părintelui sub protoieriu Ghinceac, a avut loc sfinţirea bisericii din parohia Saharova.

Cu concursul autorităţilor locale, încă din cursul lunii August, s'a început reparaţia catedralei din oraş, terminându-se la sfârşitul lunii Septembrie.

In cursul lunii Septembrie, după cum ne informează Păr. Protoiereu au avut loc multe reveniri ale sectanţilor şi botezuri aşa încât, numărul lor a rămas neînsemnat. Tot în acestă lună, la reşedinţa fiecărui raion, au avut loc cursuri organizate cu învăţătorii, unde li s'a predat Religia,

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Toate bisericile, catedrala şi celelalte biserici au fost redate cultului în cursul lunii Octombrie, iar în judeţ. s'au reconstruit complect două biserici, în Saharova şi Zlataust şi altele sunt în curs de reparaţie.

Invăţământul religios se predă în mod regulat, în toate şcolile de judeţ. In urma vizitelor sub-protoiereilor respectivi, se constată restabilirea respectului copiilor faţă de preoţi.

Cu prilejul Sfintelor Sărbători ale Crăciunului, s'au organizat, în înţelegere cu învăţătorii, serbări cu datinele strămoşeşti.

Pentru educaţia religioasă morală şi naţională, se simte şi în acest judeţ nevoia căminelor culturale, a căror funcţionare întâmpină dificultăţi din cauză că elementul moldovenesc localnic, conducător este deocamdată desorientat în organizarea lor.

In unele parohii, s'au format societăţi de „râvnitori ai ortodoxiei", care se ocupă cu ajutorarea familiilor nevoiaşe; lipsesc însă, fondurile, din pricina sărăciei oamenilor şi a bisericii.

După cum ne informează Părintele protoiereu, asupra moralităţii tineretului are încă o nefastă înrâurire existenţa vieţii „colhozurilor", în acel judeţ.

Protoieria jud. Dubăsari.

Problema de căpetenie pusă de preoţii misionari din acest judeţ. asupra căreia s'a lucrat cu mult succes, a fost aceea a tineretului. Această regiune fiind aproape în întregime locuită numai de moldoveni, s'a căutat ca, prin felurite mijloace să li se redeştepte sentimentul naţional şi credinţa în Dumnezeu.

In oraşul Dubăsari, Păr. Gr. Constantinescu, protoiereul judeţului ajutat de părintele Ghermano Dineaţă, au organizat pe vară, în cadrul Căminului Cultural, mai multe serbări cu frumoase rezultate, pentru educaţia tineretului.

S'a jucat de către studenţii transnistrieni la Dubăsari, Grigoriopol şi în alte sate, piesa „Ucigaşul", alcătuită de Pr. P. Chirica, înduioşând până la lacrimi pe ascultători.

In toate parohiile preoţii misionari au muncit cu o deosebită râvnă, biruind toate greutăţile şi nevoile ivite în cale. S'au făcut sute de botezuri şi cununii.

In ziua de 24 Octombrie, s'a sfinţit biserica din comuna Chetroasa, a cărei restaurare se datoreşte preotului N. Gheorghiu, care cu mult tact şi râvnă păstoreşte această comună.

In parohia Coşniţa, unde în vremea stăpânirii sovietice, comuniştii au întreprins o deosebită activitate, ca din acest sat să facă un centru comunist, după cum se vede din existenţa teatrului monumental, păstoreşte Păr. M. Raicu, slujitor cald şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

plin de hărnicie, care prin tactul şi priceperea sa, a readus satul la sentimentele vechi de credinţă.

In parohia Vasilevca, este singura biserică din tot judeţul, care a rămas neatinsă de furia bolşevică. In 1941, înainte de începerea războiului, fusese pusă în planul de dărâmare, dar, graba cu care armatele creştine au ocupat-o, n'a mai lăsat timp ca sf. locaş să fie pângărit. Obiectele care s'au pierdut s'au mai înlocuit şi i s'a făcut o catapeteasmă nouă.

Păstoreşte aici Părintele Hristache Angheluţă, vrednic slujitor al altarului. In parohie sunt 5 şcoli primare, unde se predă regulat, pe rând, învăţământul religios.

In parohia Lunca, păstoreşte Părintele Mihail Lupaşcu, întors în luna August 1941, după ce a stat 5 ani deportat de bolşevici. A fost primul preot venit în părţile acestea. După cum spune Părintele Protoiereu, într'unul din procesele verbale de inspecţie, acest preot lucrează cu atâta credinţă în poporul său, că a uimit pe toţi trecătorii cari vizitează satul Lunca.

In raionul Zaharovca, lucrează cu multă destoinicie Parintele sub-protoiereu I. Dincă. Din rapoartele Protoieriei, se constată că „în biserica Părintelui Dincă, care la venirea sa era pustie, acum nu se poate intra, la sărbători din pricina mulţimii credincioşilor".

Pretutindeni, preoţii misionari au fost şi sunt la datorie.

In cuprinsul judeţului, s'au sfinţit şi redat cultului, până la 31 Decembrie 1942, 47 biserici şi case de rugăciuni. S'au reparat complect bisericile din Molovata, Dulău I şi Dulău II şi sunt în curs de reparaţie bisericile din: Dubăsari, Grigoriopol, Taşlâc, Ocna şi altele.

„La toate bisericile — spune Păr. Protoiereu — se pune atâta suflet din partea preoţilor şi atâta jertfă din partea credincioşilor, că ne uimeşte puterea credinţei ce domneşte în inimile lor".

Preoţii, împrăştiaţi prin sate şi comune, la depărtări de zeci de km. de centrul judeţului, muncesc zi şi noapte şi reclădesc odată cu biserica, sufletul sdruncinat al moldovenilor de pe aceste meleaguri.

„Glasul clopotelor de oţel din tancurile şi din obuzele tunurilor grele, chiamă iarăşi pe foştii pravoslavnici, la biserici, iar armonioasele coruri cântă cântece de slavă Domnului"... Mormintele cu cruci de lemn şi căştile de oţel sunt cucernic străjuite de câte o troiţă înălţată de dragostea şi recunoştinţa celor desrobiţi".

Incununarea deosebită a activităţii misionare în jud. Dubăsari, o prezintă întemelerea şi organizarea celui dintâi aşezământ teologic, pe aceste meleaguri, pentru fiii de moldoveni: *Seminarul teologic Petru Movilă*, care a luat fiinţă din iniţiativa

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Conducerii Misiunii Ortodoxe, cu sprijinul Guvernământului Transnistriei şi prin osârdia d-lui N. Smochină şi a celor trei preoţi misionari trimişi de sf. Arhiepiscopie a Bucureştilor: Pr. D. Cristescu, Pr. Gh. I. Soare şi Pr. I. Grigorescu.

După multe stăruinţe şi grele osteneli ale preoţilor însărcinaţi cu organizarea acestui seminar, a avut loc în ziua de 30 Noembrie 1942, solemnitatea deschiderii cursurilor, într'o îndreptăţită bucurie a fraţilor moldoveni din aceste ţinuturi.

Activitatea misionară în acest judeţ a fost mult uşurată de înţelegerea d. Colonel M. Dobriceanu, prefectul judeţului, care a dat tot sprijinul său moral şi material pentru refacerea bisericilor. In fruntea tuturor comitetelor, a luat parte cu suflet tineresc la toate manifestările culturale ale tineretului universitar, organizate de Protoierie şi patronează toate serbările prin care se cultivă sentimentul religios şi naţional.

Nu se poate trece cu vederea dragostea şi deosebita râvnă cu care conlucrează la opera de renaştere religioasă şi naţională, plosul creştin şi dârzul naţionalist ardelean, d-l I. Murgu, subprefectul judeţului Dubăsari.

In parohia jud. Golta

O vie activitate religioasă s'a desfăşurat, în lunile de vară, în mod special, în cuprinsul raionului Vradievca, de către subprotoiereul Boris Chelaru, un preot vrednic cu frumoase aptitudini misionare. Raionul care are o populaţie de peste 25.000 suflete, cu 8 parohii, a fost organizat într'un chip vrednic de toată lauda. O deosebită atenţiune s'a dat cimitirelor de eroi, ale căror morminte au fost împodobite cu flori, împrejmuite cu garduri frumoase.

La reşedinţa sub-protoieriei, s'a ţinut o adunare a preoţilor din raion, şi li s'au dat îndrumări privitoare la constituirea comitetelor de binefacere şi a consiliilor parohiale, organizarea corurilor, predarea învăţământului religios, combaterea sectelor şi altele.

Pentru ca reparaţiile şi construcţiile de biserici să se poată face după un plan studiat, s'a instituit pe lângă subprotoierie, un serviciu de arhitectură. S'au reparat, până în prezent, bisericile din comunele; Berezchi, Calendovo, Novo-Pavlovca, Novo-Alexeevca şi Vradievca.

In com. Vradievca s'a deschis un atelier de iconografie ortodoxă şi un atelier de tâmplărie, pentru facerea catapetesmelor, crucilor, steagurilor, etc.

In faţa bisericii din Vradievca, la căpătâiul unui erou român s'a înălţat un frumos monument din granit, în cinstea celor ce au căzut în războiul sfânt pentru cruce.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Pentru redeșteptarea sentimentului național, printre moldovenii din aceste locuri, s'a înființat un cămin cultural, s'a organizat un cor frumos și o fanfară, cu ajutorul cărora s'au dat serbări naționale, în diferite sate din împrejurimi.

In raioanele Crivoe-Ozero și Liubașovca s'au organizat cursuri de limba română pentru învățătorii localnici, unde preoții au predat religia.

După informațiile date de părintele Protoiereu, s'a dat o deosebită atenție și acțiunii caritabile, prin ajutorarea vaduvelor de preoți și a săracilor.

Protoieria jud. Jugastru

In acest județ lucrează cu multă râvnă și dragoste Părintele Grigore Demidetchi, protoiereul județului.

O deosebită activitate misionară desfășurată cu mult tact o înfăptuește părintele Filip Rușnac, sub-protoiereul raionului Tomașpol. Sf. sa a cutreerat aproape pe jos, mergând din comună în comună, toate parohiile din plasă, învățând și botezând.

Aceeași frumoasă activitate a desfășurat-o și părintele Boris Dumanciuc, în raionul Iampol; în aceasta plasă, s'au raparat bisericile din comunele: Petroșovca, Trostinet, Dzigovca, Clembovca, Pisarevca, Valfanovca, Coșnița Mare și Iampol. Cu prilejul sărbătoririi înălțării sf. Cruci, s'a organizat în tot raionul, frumoase procesiuni religioase, care au mișcat până la lacrimi inimile credincioșilor.

Din raionul Cerniveți, părintele protoiereu al județului ne comunică aceleași frumoase aprecieri despre munca desfășurată de sub protoiereul Gh. Levițchi.

In cursul lunii Octombrie, s'a lucrat mai deosebit la organizarea învățământului religios în școlile respective, unde în lipsa manualelor de Religie, s'a folosit cartea de rugăciuni, tipărită de Misiune, fiind distribuită învățătorilor; și s'a alcătuit un program pentru învățământul religios, care s'a trimis ca îndreptar tuturor școlilor.

Altă grijă însemnată a preoților a fost să grăbească cu terminarea reparațiilor la biserici și pregătirea lor pentru sfințire.

Astfel, în cursul lunii Octombrie, au avut loc următoarele sfințiri de biserici: la Valforiovca, Balcineții II, Coșnița Mare, Lujoc, Valodovți, Senderovca, Șerbi, Lipovca, Gareacicovca și Vapnearca.

Se observă, însă, lipsă de preoți în parohii, întrucât actualele cadre nu sunt îndestulătoare, pentru a face fața cerințelor timpului și nevoilor credincioșilor.

Nădăjduim în îndreptarea acestei lipse, prin trimiterea din țară a altor secerători pentru ogorul Domnului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Protoieria jud. Moghilău

Timpul prielnic din lunile de vară a fost bun prilej pentru repararea bisericilor în cuprinsul acestui judeţ, care a fost un adevărat şantier de lucru. La această muncă uriaşă a clerului misionar, s'a asociat în mare măsură şi cu o largă bunăvoinţă, autorităţile din judeţ, în frunte cu d-l Colonel Nasturaş, prefectul judeţului, care a dat dispoziţiuni ca domnii pretori şi primari să dea tot sprijinul pentru înfrumuseţarea sfintelor locaşuri.

Părintele T. Bejan, protoiereul judeţului, ne aduce la cunoştinţă că în nordul judeţului, începuse să ia avânt propaganda catolică, mai ales în satele unde nu erau trimişi încă preoţi. Pentru împiedecarea acestei propagande, a fost însărcinat părintele Ilie Nistor, sub-protoiereu, un destoinic preot care a reuşit să înlăture primejdia.

Botezurile şi cununiile au continuat să se facă, în timpul verii şi al toamnei, în massă; erau Duminici când se săvârşeau câte 30-40 de cununii. Poporul este dornic de biserică şi de cele sfinte.

La Jmerinca, a luat fiinţă o fabrică de lumânări, pentru a împiedeca specula comercianţilor.

In scopul de a se face o cât mai adâncă înfrăţire între moldoveni şi populaţia de pe ambele maluri ale Nistrului, s'a organizat în ziua de 15 August, un frumos pelerinaj peste Nistru la mănăstirea Calărăşauca, din jud. Soroca, la care au luat parte peste 1000 de credincioşi din judeţul Moghilău. Dragostea cu care s'au îmbrăţişat unii pe alţii, slujbele în sobor şi cântările religioase, au dat prilej de adâncă reculegere şi mângâere sufletească.

In luna Septembrie a avut loc sfinţirea bisericilor din satele: Gruşca, Gilşcavetca şi Popovţi.

Preoţii misionari au lucrat, în toată vremea, cu toată râvna şi priceperea, căutând să biruiască toate greutăţile locului. Dacă, în latura administrativă, s'a căutat a se repara şi deschide cât mai multe locaşuri de închinare, biserici, case de rugăciuni, problema lipsei slujitorilor bisericeşti a fost soluţionată printr'o bună rânduială, aşa încât, deşi nu sunt preoţi îndeajuns, pentru toate parohiile, totuşi, prin felul cum s'a făcut arondarea parohiilor şi repartizarea preoţilor, s'a asigurat satisfacerea trebuinţelor religioase.

Populaţia din judeţ este de naţionalitate, în majoritate ucraineană, de confesiune ortodoxă. Faţă de Biserică şi cler are cea mai frumoasă atitudine. Viaţa morală bântuită de aceleaşi urmări ale comunismului: beţie, divorţ, concubinaj, adulter, începe să se îndrepte spre bine, oamenii începând să se ruşi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

neze de aceste abateri vinovate în faţa moralei creştine, propovedulă de Biserică.

Problema reincreştinării tineretului cere — după cum arată păr. Protoiereu — „o literatură religioasă bună, care vor satisface darul de a cunoaşte şi ar constitui un îndreptar permanent". Pentru cultura religioasă, deasemenea, nu s'a putut face cât ar fi trebuit din aceeaşi lipsă de material cultural şi de propagandă.

Nădăjduim că aceste lipsuri, în vremea care urmează, sub îndrumările noului Conducător al Misiunii bisericeşti, I. P. S. Mitropolit Visarion, vor fi împlinite.

Slujbele religioase însoţite de predici au fost săvârşite cu regularitate în zilele de Duminici şi sărbători. Şi după modelul cercurilor pastorale din ţară, s'au făcut multe slujbe în sobor, care impresionau în chip deosebit pe credincioşi.

Religia a fost predată, în mod regulat, în şcolile primare, iar unde nu ajung preoţii, ei au împlinit această lipsă prin îndrumarea învăţământului religios şi prin conferinţe pentru elevi.

S'au ţinut conferinţe duminicale—catehetice, pentru credincioşi şi conferinţe cu preoţii, la care s'au dezbatut probleme actuale de pastoraţie şi administraţie bisericească.

S'au organizat diferite societăţi religioase, culturale şi de binefacere ca societatea surorilor râvnitoare „Maria Magdalena" din Jmerinca, pentru îngrijirea bisericii, colectarea fondurilor pentru biserică şi pentru binefacere, etc., lucrări care contribue la disciplinarea sufletului credincioşilor şi atrag la biserică.

Protoieria jud. Oceacov

In timpul verii s'a lucrat, şi în acest judeţ, cu mult spor la restaurarea bisericilor. Un ajutor neprecupeţit au dat la această lucrare preturile Oceacov şi Varvarovca, dăruind, pe lânga materiale, şi însemnate sume de bani.

In oraşul Oceacov, s'au ţinut pe vară, cursuri de limba română, unde părintele M. Iliuţă, protoereul judeţului, a predat Religia, obţinând rezultate îmbucurătoare.

La 10 Septembrie, părintele protoiereu, însoţit de subprotoiereul Bocancea, au mers peste Bug unde nu sunt preoţi, în comunele Pocrovca şi Tavria.

„Am văzut — spune păr. Protoiereu — bătrâni lăcrămând şi cu glasul înnecat de bucurie; la rugăminţea lor le-am sfinţit o casă de rugăciune... Am cununat pe cei ce trăiau fără binecuvântarea Bisericii şi am botezat 100 copii. Trei zile în continuu am săvârşit slujbe, fără să simţim nicio oboseala"...

In cursul lunii Septembrie, a avut loc târnosirea catedralei oraşului, de către P. C. Arhimandrit Antim Nica, vicarul Misiunii ortodoxe, înconjurat de un sobor de preoţi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Pretutindeni, preoţii misionari sunt la datorie, muncind cu multă râvnă şi cu îndoite puteri, întrucât în acest judeţ, sunt puţini preoţi şi fiecare are de suplinit încă câte o parohie sau două din cele alăturate parohiei lor.

Autorităţile civile şi militare din judeţ s'au arătat cu multă bunăvoinţă faţă de Biserică şi de lucrarea ei misionară.

Invăţământul religios s'a predat în mod regulat, de către preoţi, acolo unde erau, iar unde nu erau preoţi de către învăţători. Pretutindeni — însă — se simte nevoia manualelor de religie, întrucât învăţătorii localnici nu cunosc materia. Deasemenea, se simte nevoia cărţilor de rugăciune, cum şi a tablourilor religioase intuitive. Acest gol a căutat să-l umple părintele Protoiereu respectiv, prin procurarea din ţară a unui aparat de proiecţie, cu tablouri religioase, pentru uşurarea predării învăţământului religios, în şcolile primare şi cele două gimnazii din oraşul Oceacov.

Se intenţionează ca acest aparat să fie dus, pe rând, la dispoziţia fiecărui sub-protoiereu, pentru a-l folosi la şcolile primare din cuprinsul raionului respectiv.

Pe locul fostei catedrale, bolşevicii făcuseră un teatru de vară, pe care, din îndemnul clerului, acum, primarul oraşului d-l I. Petruşcanu a dat dispoziţii să-l dărâme.

Terenul a fost curăţat frumos, s'au pus flori, iar în mijloc, unde fusese Sf. Prestol, s'a făcut din beton, o frumoasă cruce-monument, a cărei sfinţire a avut loc în ziua de 29 Noembrie, 1942. Tot în acea zi s'a sfinţit o altă cruce, la bariera oraşului, pe locul unei foste fântâni de 80 m. adâncime şi 4 m., diametru, în care bolşevicii, în 1917, au adus rânduri, rânduri şi au aruncat de vii, sute de creştini nevinovaţi, printre cari şi pe preotul Dionisie, un maior cu familia, ofiţeri, funcţionari etc., după ce l-au schingiuit şi străpuns cu baionetele. Pe locul fântânii, acum credincioşii au făcut un mormânt, s'a împrejmuit şi s'a aşezat o cruce mare şi frumoasă, cu o placă amintitoare a celor întâmplate.

La intervenţia clerului, d-l colonel N. Popa, prefectul judeţului a dat dispoziţii să se suspende ţinerea târgurilor în zilele de Duminică. Această schimbare a făcut să se resimtă imediat şi peste tot se observă o mai mare frecvenţă la biserică.

Tot în acest interval de timp, în cadrul expoziţiei judeţene, s'a organizat un colţ al Bisericii, în sala expoziţiei, cu hărţi grafice, arătând situaţia bisericească din judeţ, cu icoane şi obiecte bisericeşti pângărite de bolşevici şi găsite de credincioşi prin diferite locuri.

Aceeaşi nevoe se resimte, ca dealtfel, în toate părţile Transnistriei, de: calendare, cărţi de rugăciuni, broşuri religioase-morale, tablouri religioase şi icoane etc., redactate în limba română şi în limba rusă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Protoieria jud. Ovidiopol

Se continuă şi în acest judeţ, cu multă râvnă, munca începută acum un an.

In com. Carolina—Bugaz, au fost sfinţite trei troiţe în cinstea eroilor români. De remarcat este faptul că în cuprinsul judeţului Ovidiopol, sunt cele mai multe cimitire ale eroilor căzuţi în luptele grele care s'au dat pe aceste meleaguri. Numai în plasa Franzfeld sunt 41 cimitire cu 4.741 morminte.

Catehizarea tineretului se urmăreşte cu interes. Astfel. în com. Calaghia, părintele N. Nagacevschi este ajutat în opera aceasta de soţia fostului preot, care a fost deportat în Siberia. La reşedinţa fiecărei plăşi s'au organizat cursuri de vară cu învăţătorii, unde, pe lângă alte cunoştinţe generale, li s'a predat şi Religia, constatându-se că mulţi învăţători sunt plini de credinţă şi dornici de a lucra alături de preot, la catehizarea tineretului.

In parohia Roxăleni, s'a sfinţit, după reparaţii radicale, o frumoasă biserică şi trei troiţe. Cu acest prilej, preotul T. Lefter a organizat un cor.

In oraşul Ovidiopol, părintele N. Cupriană, protoiereul judeţului, a organizat cu ajutorul subprotoiereilor, o serie de conferinţe religioase, ţinute în fiecare sărbatoare.

Datorită sprijinului acordat de d-l colonel Botez, prefectul judeţului, s'a putut face renovarea complectă a catedralei, a cărei sfinţire a avut loc în ziua de 30 August, fiind făcuta de P. S. Efrem al Chişinăului şi de P. S. Policarp al Ismailului.

La 1 Octombrie s'a sfinţit biserica din cartierul Scurta, din oraşul Ovidiopol, restaurată prin stăruinţa părintelui V. Trofim. Iar la 4 Octombrie s'a sfinţit azilul din com. Baraboi şi, în urma amenajării trebuitoare, s'a sfinţit în acest azil, un paraclis, pentru a se putea săvârşi slujbele religioase.

In cursul lunii Decembrie, s'a început şi organizarea căminelor culturale în satele cu populaţie mixtă, urmând ca apoi, să se înfiinţeze în toate parohiile.

In ziua de 24 Decembrie, ajunul Crăciunului, s'a organizat o manifestaţie religioasă, la care au luat parte toţi funcţionarii din Ovidiopol, învăţătorii cu copiii dela şcoalele primare, corul catedralei, mergând, în frunte cu subprefectul judeţului, la azilul de bătrâni din com. Barabol, unde sunt 150 bătrâni invalizi şi unde, după un scurt serviciu religios, li s'au împărţit daruri şi mângâiere.

După aceea, au mers la centrul Sangeica, în faţa ostaşilor cari străjuesc malul mării, unde deasemenea, după o slujbă religioasă, a urmat serbarea datinelor de Crăciun. In aceeaş zi, s'a organizat în Ovidiopol, cu tineretul, cete de colindători, care

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

au vestit Naşterea Domnului, pela casele creştinilor, după vechea datină românească.

Potrivit dispoziţiunilor primite dela conducerea Misiunii, în toate parohiile s'au făcut colecte pentru ostaşii depe front, la care credincioşii au contribuit cu multă tragere de inimă.

Protoieria jud. Râbniţa

Acest judeţ este cel mai populat de preoţi misionari: 54 veniţi din ţară şi 14 localnici. Au fost sfinţite până în prezent 43 biserici şi 25 case de rugăciune, iar altele sunt în curs de reparaţie.

Cursurile de catehizare ce s'au ţinut aproape în fiecare parohie, au curmat orice activitate sectară, care se ivise prin unele sate. Un frumos rezultat s'a obţinut prin căminele culturale, a căror activitate a fost îndreptată mai ales spre redeşteptarea sentimentului religios şi naţional.

La 19 Iulie s'a sfinţit biserica din Jura, iar la 20 Iulie, cea din Popenco, de către P. S. Nicolae al Oradiei.

La Voroncău, a avut loc, în ziua de 30 Iulie, sfinţirea bisericii, de către I. P. S. Mitropolit Nifon al Olteniei.

In cuprinsul raionului Râbniţa, la îndemnurile părintelui subprotoiereu Ioan Apostol, s'au înfiinţat 12 cămine culturale.

„Prin cămine şi asociaţii culturale — spune par. Apostol — starea norodului în ceeace priveşte lumina învăţăturilor bune şi sănătoase, se ridică din ce în ce mai mult. Tineretul se apropie de biserică, iar conştiinţa naţională este trezită la vieaţă. Moldovenii de aici învaţă cântecele noastre româneşti, jocurile naţionale, precum şi datinile şi obiceiurile neamului. Prin mijlocul acestor cămine, putem să adâncim conştiinţa naţională şi să arătăm celor străini că moldovenii dintre Nistru şi Bug sunt fraţi de-un sânge şi de-o lege".

In raionul Birzula, lucrarea misionară este săvârşită cu mult tact de protosinghelul Severin Barancea, un vrednic călugăr, cu frumoase aptitudini misionare.

După cum ne raportează părintele V. Filimon, protoiereul judeţului, din ruinele lasate de bolşevici, peste tot se repară, se construesc şi se înaltă biserici. Credincioşii îşi dau cu drag obolul lor pentru această operă de zidire şi vin din depărtări mari să asculte cuvântul Domnului. Corurile bisericeşti — 75 în tot judeţul — se întrec între ele, iar în unele locuri „în locul clopotelor — deocamdată — sunt atârnate obuze de tun care înşiruite după mărime şi lovite cu măestrie", redau sunete de chemare la altare.

Bătrânii se arată cu toată evlavia, iar tineretul care se manifestă cu indiferenţă, faţă de biserică şi preoţi, este mustrat

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cu blândeţe şi îndrumat spre calea cea bună. Preoţii îşi îndreaptă toată atenţia asupra tineretului, prin predarea religiei în şcoli, prin catehizări, coruri religioase şi naţionale şi prin serbări.

Epitropiile şi consiliile parohiale activează cu multă dragoste şi bunăvoinţă.

Cimitirele şi mormintele eroilor sunt îngrijite cu evlavie şi s'au făcut cu regularitate parastasele cerute de tradiţia ortodoxă. Aproape nu există comună sau sat, în care să nu se fi ridicat de preoţi, armată şi popor câte o frumoasă troiţă, în amintirea celor care au desrobit acest pământ de sub stăpânirea celor fără Dumnezeu.

Până în prezent, s'au deschis şi funcţionează în tot judeţul 21 cămine culturale şi altele sunt în curs de înfiinţare. Pe lângă căminele culturale, a luat fiinţă şi o societate intitulată „Asociaţia culturală a tinerilor români" (A.C.T.R.), care urmăreşte o serie de frumoase scopuri naţional-patriotice. In această asociaţie activează toată elita tineretului din oraş.

Pentru îndulcirea sărăciei, lăsate de regimul comunist, s'au înfiinţat în diferite parohii cantine, întreţinute din fonduri strânse dela preoţi, dela enoriaşi, din serbări şi din diferite donaţii. Intre altele, printr'o adresă oficială, Spitalul de campanie Nr. 252 laudă fapta preotului V. Dabelea din com. Ghidirim, care strâns legat de răniţii din acel spital, a adunat dela credincioşi alimente şi a contribuit la îmbunătăţirea hranei celor în suferinţă.

Autoritatea bisericească stă în cel mai strâns raport de armonie cu cea civilă, evidenţiindu-se concursul dat la reparaţiile bisericilor, de către d-l Colonel Popescu-Corbul, prefectul judeţului.

Protoieria jud. Tiraspol

In oraşul Tiraspol, neflind încă o catedrală, ci numai o mică biserică amenajată în acest scop, s'au făcut demersurile necesare pentru zidirea unei catedrale în centrul oraşului. Lucrările nu au fost, însă, începute în toamna aceasta, din pricina lipsei braţelor de muncă şi a diferitelor materiale de construcţie. A fost reparată pe dinafară, biserica cea veche, adaugându-i-se şi o clopotniţă şi o casă parohială.

La 20 Iulie, a avut loc în com. Târnauca, sfinţirea bisericii, de către I. P. S. mitropolit Nifon. In această comună, pe lângă preotul localnic Grigore Feodorov, în vârstă de peste 80 ani, lucrează cu multă râvnă părintele misionar Gh. Chiriloiu. Sf. Sa a reuşit ca în 4 luni, să lase în parohie, o biserică nouă o casă parohială şi mai ales, o impresie foarte bună în sufletele crdincioşilor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

La 27 August, în catedrala oraşului, a avut loc primul congres al preoţimii din judeţ, la care au participat pe lângă păr. Consilier D. Popovici şi d-l Al. Smochină şi d-l Ceciu, inspector şcolar. Cu acel prilej, părintele protoiereu Vespasian Velehorschi a prezentat o frumoasă dare de seamă asupra tuturor problemelor bisericeşti în legătură cu şcoala şi celelalte instituţii.

In timpul verii, oraşul Tiraspol şi în special comunele moldoveneşti de pe malul Nistrului, care formează plasa Slobozia, au fost vizitate de diferiţi ierarhi din ţară, profesori universitari şi membri ai Academiei române.

Pe lângă Protoierie funcţionează un atelier de pictură bisericească, sub conducerea părintelui V. Dolhan, elev al Şcoalei de Belles Artes din Iaşi.

In ziua de 26 Septembrie, s'a sfinţit biserica din Şerbca nouă din acest judeţ, unde păstoreşte părintele Ierom. Iulian Miclos, un inimos slujitor al Domnului. Această biserică fusese transformată de comunişti în sală de dans şi cinematograf şi în timpul din urmă, nu rămăsese din ea decât 4 pereţi deterioraţi. Părintele Iulian a reparat-o şi apoi a înzestrat-o cu toate cele necesare cultului. Este a doua biserică ridicată de părintele Iulian şi făgăduieşte că va căuta să mai ridice şi pe a treia, dacă-i va ajuta Dumnezeu.

La 29 Septembrie, s'a pus piatra de temelie pentru noua biserică din Slobodca, prin stăruinţa Consiliului de patronaj, a Doamnei şi d-lui colonel Staricu, colonel Gh. Moisiu, maior Const. Banţaş şi alţii.

In ziua de 25 Octombrie, a avut loc sfinţirea bisericii din Braşovanovca, restaurată prin străduinţa preotului D. Moldoveanu; iar la 26 Octombrie, sfinţirea bisericii din Novo-Petrovca, restaurată prin grija părintelui Alex. Timuş, sub-protoiereu la Grosolovo, care a avut multă vreme în păstorirea sa această parohie.

Seria sfinţirilor de biserici se încheie cu a celei din Atanasievca la 29 Octombrie a acelei din Ghijevo, la 31 Octombrie şi din Razdelnaia, la 1 Noembrie, a cărei restaurare s'a făcut prin strădania părintelui sub-protoiereu Vladimir Eustratie cu concursul comitetului de iniţiativă de sub conducerea d-lui pretor Popescu şi mai ales al domnului colonel Plesniceanu, şeful spitalului din localitate.

Pretutindeni autorităţile respective, în frunte cu d-l colonel Pompiliu Georgescu, prefectul judeţului şi pretorii din raioane au fost de mare folos în lucrările de reconstrucţie, dând concursul lor neprecupeţit, atât material, cât şi moral.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Protoleria jud. Tulcin

Pentru unificarea unui metodic plan de lucru misionar, pe vară, la începutul lunii Iulie, a avut loc, în orașul Tulcin, adunarea tuturor preoților din județ, unde s'au discutat diferite probleme cu privire la organizarea vieții bisericești.

Un punct de onoare și de demnitate națională își face clerul din acest județ, prin activitatea bogată, desfășurată „cu timp și fără timp".

Corul dela catedrala orașului compus din 36 persoane, a dat mai multe concerte, realizându-se peste 200 R.K.K.S., care s'au donat Comitetului de binefacere din localitate. Pe lângă Protoleria, s'a organizat un comitet pentru ajutorarea săracilor, care până în prezent, ajută 100 persoane.

Părintele D. Croitoru, fiind numit șeful centrului de propagandă din Tulcin, a adus mai multe filme naționale care s'au rulat la Tulcin și în alte localități din județ.

In cursul lunii Octombrie 1942, și-a reînceput activitatea școala de catiheți, ținându-se conferința în zilele de Duminică, după un program stabilit, de către preoții: Protoiereu D. Croitoru, sub-protoiereu Cuculschi, prof. Stemkovschi și prof. Podobedov, cu concursul corului dela catedrală.

La 18 Octombrie, în cadrul Comitetului de ajutorare și asistență socială a Protoleriei, a avut loc o frumoasă manifestație cultural-religioasă, urmată de ajutorarea celor lipsiți. Pentru populația locală, căreia i se spusese că Biserica este o instituție parazitară, aceste manifestări de asistență socială au o mare înrâurire.

In raionul Tulcin, s'au sfințit, tot în cursul lunii Octombrie, două biserici: la Klebani și Zaharloșevka, precum și două fabrici de zahăr, cu care prilej s'au ținut conferințe în fața locuitorilor din aceste fabrici, pentru întărirea credinței.

In cursul lunii Decembrie, potrivit îndrumărilor date de I. P. S. Mitropolit Visarion, s'a intensificat înființarea de Comitete de binefacere, în fiecare parohie. Astfel, în cuprinsul întregului județ, la 31 Decembrie 1942, există 93 comitete de binefacere, adică în fiecare sat, 4 comitete raionale și 1 comitet județean, pe lângă protoleria, care activează potrivit instrucțiunilor primite.

Comitetul de înfrumusețare a catedralei orașului Tulcin a colectat o însemnată sumă pentru cumpărarea de obiecte de cult și înfrumusețare a bisericii. La intervenția Protoleriei, Legiunea de jandarmi, Batalionul 490 Infanterie și Regimentul 72 Infanterie au contribuit la ajutorarea cu alimente a circa 30 familii sărace și la hrănirea a circa 60 copii, zilnic.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Serbarea datinelor de Crăciun s'a făcut într'un cadru solemn şi a fost urmată de împărţirea de daruri la 700 elevi, aceasta impresionând în mod deosebit populaţia locală. Deasemenea, Protoieria prin comitetul de ajutorare a împărţit daruri copiilor şi bătrânilor din azilurile locale.

Aceeaşi activitate frumoasă s'a desfăşurat cu prisosinţă în cuprinsul sub-protoieriilor din raioanele respective.

* * *

Noul an care urmează se va îmbogăti de o activitate intensivă pe care o va îndruma în Transnistria noul arhipăstor I. P. S. Mitropolit Visarion, a cărui instalare s'a făcut în ziua de 6 Decembrie 1942.

Preoţii misionari privesc cu încredere şi dragoste sfaturile şi îndrumările arhipăstorului lor, cu nădejdea că îi va duce la o şi mai mare biruinţă duhovnicească.

Pr. Gh. I. Soare

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

INSTALAREA I. P. S. S. MITROPOLIT VISARION LA ODESA

Biserica și Neamul au dat ascultare dorinței unui popor vitregit de vremuri și ne au trimis un Vlădică. Tradiția pravoslavnică cerea la conducerea operei de refacere spirituală între Nistru și Bug un conducător în fruntea bisericii, care să stea pe scaunul văduvit un lung șir de ani, un Arhipăstor care să ridice din cenușe bisericile pustiite și să păstorească o turmă risipită.

Ziua de 16 Noembrie 1942 a statornicit această a noastră cerință și cuvântul de sus a venit pentru a da întărire hotărîrei, care glăsuia:

„Noi, Antonescu, Mareșal al României și Comandant de Căpetenie al Armatei,

In baza dispozițiunilor decretelor legi Nr. 3.052 din 5 Septembrie și Nr. 3.072, din 7 Septembrie 1940,

D e c i d e m:

Art. 1. I. P. S. S. Mitropolitul Visarion Puiu, se ataşează pe lângă Comandamentul de Căpetenie al Armatei, cu misiunea organizării bisericilor și îndrumării spirituale a populației din Transnistria, în locul P. S. S. Arhimandritului Scriban, a cărui misiune încetează.

Art. 2. I. P. S. S. Mitropolitul Visarion Puiu stă sub ordinele noastre directe și ale Sanctității Sale Patriarhului Țării,

Dat la 16 Noembrie 1942, la Comandamentul de Căpetenie al Armatei.

(ss) **Antonescu**
Mareșal al României și Comandant
de Căpetenie al Armatei

Ziua instalării pe scaunul arhiepiscopesc al Odesei a fost sorocită pentru 6 Decembrie 1942, cu prilejul praznicului Sf. Mare Ierarh Nicolae.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Primirea oficială s'a făcut îndată după ce I. P. S. Sa, a trecut apa despărțitoare a Nistrului, la Tiraspol.

In gară au fost de față secretarul general al Guvernământului Em. Cercavschi, însoțit de directorul de cabinet al d-lui guvernator, de prefectul județului Tiraspol și de o mare delegație de preoți în frunte cu P. C. Preot Ic. St. Nicolae Grosu, trimisul Misiunii.

Cel dintâi drum, a fost făcut la catedrala orașului, unde s'au înălțat rugăciuni de mulțămire, pentru Ierarhul venit și polihroniul pbișcuit pentru Conducătorii Țării. Iar părintele Vladimir Evstratie, șeful catedralei a rostit următoarea cuvântare:

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

Florile celi mai alese bucurii le împletim noi astăzi în cununa vieții, mulțumind Bunului Dumnezeu, că ne-a învrednicit de deosebită cinste, ca anume noi clerul și poporul din orașul Tiraspol și împrejurimi să întâmpinăm pe mult așteptatul nostru arhipăstor, care astăzi calcă pe meleagurile istorice ale voievozilor noștri de altă dată și a marilor Ierarhi români, ce au păstorit pe aceste locuri în veacurile trecute.

Ne mândrim de această fericire și bucuria noastră este cu atât mai mare, cu cât însuși Dumnezeu, prin pronia sa divină, vă trimite pe I. P. S. Voastră în acest ținut, care până adineauri a fost stăpânit de cei fără Dumnezeu, pângăritori și profanatori a întregei vieți omenești și a poporului creștin de pe aceste plaiuri.

Și dacă până în momentul de față, după un an de strădanie și muncă pe tărâmul bisericesc n'am putut ajunge la rezultatele dorite, de azi înainte viața religioasă și bisericească a Transnistriei va intra în făgașul dorit, luând o înfățișare nouă, chezășiei pentru aceasta slujind experiența bogată al I. P. S. Voastre și energia și înțelepciunea, cu care ați condus și alte Eparhii din țară.

Norodul, care mereu ne întrebă dece Transnistria n'are un Vlădică, un Arhiereu, care să ne conducă în cele duhovnicești, astăzi poate fi pe deplin mulțumit pentru că va fi păstorit de un vrednic Mitropolit, de un Arhipăstor, a cărui faimă a trecut departe peste granițele Patriei noastre.

Fiți binevenit I. P. S. Stăpâne în mijlocul nostru.

Noi, fiii Duhovnicești al I. P. S. Voastre vă asigurăm de întreaga noastră ascultare și supunere și vă încredințăm că ne vom ruga mereu Bunului Dumnezeu să vă trimeată sănătate și puteri pentru îndelungată și rodnică conducere al acestui ținut românesc, înțelenit dar însetat de cele duhovnicești.

Să trăiți I. P. S. Stăpâne și Dumnezeu să vă păzească întru mulți și fericiți ani.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Apoi în casele guvernământului, I. P. S. Sa a luat contact cu oficialităţile locale şi cu clerul, care venise întru întâmpinare.

A doua zi — 6 Decembrie 1942 — cu un automotor şi-au făcut intrarea la ora 12.15 în gara centrală din Odesa. A fost întâmpinat de d. guvernator al Transnistriei, prof. Gh. Alexianu, G-ral Comandant Gh Gheorghiu, consul general german Stephani, reprezentantul armatei germane col. Mensig, de consulul Italiei, vicarul Misiunii P. C. Arhimandrit Antim Nica, primarul municipiului G. Pântea, precum şi de toate autorităţile militare, civile şi clericale.

Dela gară şi până la Catedrală. unde urma să se facă instalarea, s'a grupat un impresionant cortegiu, format din toţi protoiereii, suuprotoiereii, starefii de mănăstiri din Transnistria şi preoţii din oraş şi împrejurimi, rânduiţi după o ordine de înainte hotărîtă şi vrednică de luat aminte. De amândouă părţile se înşiruia poporul dorit să vadă un astfel de cortegiu nemaivăzut de ani de zile. Era impresionant să vezi poporul îngenunchiat închinându-se şi vărsând lacrimi de bucurie. Tineretul chiar, care venise să vadă ceeace nu i-a fost dat să vadă niciodată până atunci, a rămas cu impresii care nu i se vor şterge atât de uşor din minte.

La intrarea în Catedrala Sf. Ilie, împodobită de sărbătoare, I. P. Sfinţitul a fost întâmpinat cu Sf. Cruce de preotul moldovean Teodor Florea, protoiereul oraşului şi vechi cunoscut al I. P. S. Sale depe vremea când se găsea împreună la Academia din Kiew. Acesta, cu glas tremurător şi abia putându-şi reţine emoţia, a rostit următoarele cuvinte de bun venit:

„Inalt Prea Sfinţite Stăpâne şi Iubite Arhipăstor şi Părinte,

„Ingăduiţi, Vă rog, să ne arătăm simţirile noastre de vie bucurie şi mulţumire duhovnicească, care în această clipă istorică ne cuprinde pe toţi, clerici şi poporul binecredincios, cărora le-a fost dat să treacă prin groaza siniciei bolşevice şi să fie martori ai prăbuşirii fără seamăn a vieţii religioase şi culturale a Rusiei pravoslavnice de altă dată.

In cartea vieţii noastre, cu litere de sânge au fost scrise cuvintele proorocului: „Plânset, suspin şi amărăciune". Dar să mulţumim Celui Atotputernic, în dreapta Căruia se află soarta tuturor noroadelor, că iată a trecut un an de când peste aceste roditoare ţinuturi a strălucit din nou lumina învierii noastre creştineşti şi omeneşti.

Aceasta se datoreşte ostaşilor români şi germani, care prin vitejia lor asemănătoare cu aceea a cruciaţilor de altă dată, ne-au scăpat de jugul comunist.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Sub ocrotirea Coroanei Regale Româneşti, sub conducerea Mareşalului Desrobitor Ion Antonescu, prin grija duhovnicească a Misiunii Ortodoxe Române, şi cu îndrumarea autorităţilor militare şi civile, viaţa noastră din Transnistria plină de amărăciuni până acum, pângărită de cei fără Dumnezeu, cu încetul se schimbă şi se îndreaptă pe calea civilizaţiei creştine a popoarelor europene.

Ca încununare a acestei renaşteri, ca desăvârşire a vieţii noastre duhovniceşti, lipsită până acum de îngrijirea părintească a unui Arhipastor, astăzi Atotputernicul ne trimite mila Sa, învredinicindu-ne să întâmpinăm pe Inalt Prea Sfinţia Voastră, ca trimis a lui Dumnezeu, Ierarhul nostru dorit, luminat cu lumina Ortodoxiei adevărate a Academiei teologice din Kiev, întemeiată de fericitul şi pururea pomenitul Mitropolit moldovean Petru Movilă.

Dar, Inalt Prea Sfinţite, aici la Odesa, păşiţi astăzi, pe urmele unui alt Ierarh român a vestitului Mitropolit Gavril Bănulescu, care cu multă vrednicie a păstorit pe aceste locuri. Şi iată că istoria se întoarce. Noi cei dintre Bug şi Nistru ne bucurăm din suflet, văzând în faţa noastră pe un Mitropolit moldovean, vrednic urmaş al înaintaşilor săi, cunoscut prin faptele sale ierarhiceşti care ne slujesc de chezăşie pentru buna îndrumare a sufletelor noastre către limanul dorit al mântuirii.

Binevoiţi, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne, să primiţi dela noi toţi, preoţime şi norod, dragostea noastră nemărginită; blagosloviţi-ne şi Vă rugaţi pentru noi.

Marele Păstor, Mântuitorul Hristos să Vă ajute în lucrarea sfântă de înoire duhovnicească a oraşului nostru şi a întregii Transnistrii, să Vă dăruiască sănătate şi putere spre a lucra cu spor pentru îndrumarea acestei turme cuvântătoare pe calea mântuirii şi să Vă ţină în fruntea bisericii noastre mulţi şi fericiţi ani".

După intrarea în biserică, s'a oficiat de către P. C. Arhimandrit Antim Nica un scurt serviciu religios, după care a urmat ceremonialul de instalare. Directorul Sf. Sinod P. C. Preot Vintilescu a dat cetire Gramatei Patriarhale de numire care spunea:

Noi NICODIM,

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Ungro-Vlahiei şi Românilor din America, Patriarh al României, Locţiitor al Scaunului din Cesarea Capadociei şi Preşedinte al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Iubitului cler şi popor din Odesa şi ţinuturile transnistriene şi tuturor ascultătorilor acestei scrisori patriarhiceşti,

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Har și pace de la Dumnezeu. Părintele din ceruri, iar dela Noi salutare și binecuvântare arhipăstorească.

Tuturor facem arătare, că apreciind cunoștințele adânci ale I. P. S. Mitropolit D. D. Visarion Puiu, asupra vieții din Transnistria, ca unul care și-a făcut studiile teologice la Kiev și a lucrat mai înainte cu mult folos sufletesc în ținuturile basarabene vecine Transnistriei, ca rector de seminar, ca exarh al mănăstirilor și apoi ca Episcop;

Având în vedere nevoia urgentă a unui Vlădică pentru mângâierea sufletelor mult încercaților și prea iubiților locuitori din ținuturile transnistriene, care să organizeze și să îndrumeze viața religioasă de acolo;

Indemnat fiind și de grija și îndatorirea canonică și legală ce avem ca Patriarh al Țării și Președinte al Sfântului Sinod, în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, pentru sufletele din aceste ținuturi;

De comun acord cu Decizia dată de Domnul Conducător al Statului I. Antonescu, Mareșal al României și Comandant de Căpetenie al Armatei, publicată în Monitorul Oficial Nr. 272, din 19 Noembrie 1942, sub Nr. 24/942;

Delegăm pe I. P. S. Sa D. D. Visarion Puiu cu organizarea, supravegherea și conducerea trebilor bisericești și misionare din Transnistria.

Indemnăm deci pe toți cei din cinul preoțesc și monahicesc, pe toți credincioșii din ținuturile transnistriene, să dea Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Visarion, toată ascultarea, ca unui părinte duhovnicesc, iar pe autorități le rugăm a-i da tot sprijinul, pentru a-și îndeplini cu bun spor, delegarea pe care Noi i-am dat-o prin această scrisoare patriarhicească.

Dată astăzi 24 Noemvrie, anul mântuirii una mie nouă sute patruzeci și doi, în reședința noastră patriarhală din București.

ss. † **Nicodim**
Patriarh

Nr. 3370/942.

După cetirea gramatei vorbește d-l guvernator al Transnistriei, prof. Gh. Alexianu, care a rostit un cuvânt, ce va rămâne adânc întipărit în analele bisericii și va constitui un document care se va scrie cu slovă de aur în hrisoavele vremii. Iată ce a spus D-sa:

„Se împlinește azi un an de când prin voia Domnului și prin jertfa neprecupețită de sângele soldatului român, înfrățit în bucurie ca și în durere cu soldatul german, porțile acestei Catedrale sau redeschis în cântece de slavă, și pângărirea bolșevică a fost alungată pentru totdeauna și a fost voia Domnului, ca azi, de ziua marelui Ierarh Nicolae, să luăm parte, din po-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

runca țării, glăsuită hotărît prin ordinul Mareșalului, la înscăunarea I. P. S. Tale ca Arhiepiscop al Odesei și Mitropolit al Transnistriei și părților Răsăritene.

Se leagă astfel fir nou de istorie în cronica prăfuită de vreme și uitată de oameni.

Și stau astăzi de față toți înaintașii I. P. S. Tale și glăsuesc din adânc de veacuri. Pe pământul dintre Nistru și Bug și departe încă, din podișul Podoliei, până în văile Niprului, până în Crimeia și în Caucaz, neamul moldovenesc a adus în puterea spadei călăreților săi sau în puterea credinței purtătorilor de cruce, omenia unui neam care se înalță pe sine din respectul sufletului altuia și care zidește din credința sa nestrămutată momentul de înțelegere a lumii și vieții.

Stă în față Petru Moghilă, Mitropolit al Chievului, moldovean de viță, născut pe la 1597 și mort în 1646 servind în oștire până 'n 1625, el părăsește sabia pentru a îmbrățișa crucea și a împlini astfel chemarea istoriei.

Numele Ierarhului român Petru Moghilă, așterne pecetea de glorie în Cronica veacurilor. El vine să se adauge cu mândrie la numele lui Ștefan Vodă, Nicoară Potcoavă, Eremia Moghilă, Dimitrie Cantemir. El vine să spună azi populației din Odesa să nu uite că trecutul acestui oraș este strâns legat de istoria Moldovei.

Azi Inalt Prea Sfinția Ta reia o tradiție și un trecut care au fost totdeauna dragi neamului nostru.

In vifor de luptă, în uragan năpraznic, în urgie de veac, neamul nostru a stat nebiruit și mândru neclintit în poalele și coama Carpaților și în puterea credinței, a luptat, și va birui deapururi. Din focul credinței lui, din focul dragostei lui s'au adăpat toate popoarele vecine și mici și mari. Căci dacă hotarele noastre n'au fost destul de întinse, sufletul nostru a fost în schimb generos și mare, iar neamurile trăiesc mai mult prin suflet și mai puțin prin întinderea stearpă și veștedă a câmpurilor lor.

Inalt Prea Sfinția Ta pășește pentru întâia oară ca Mitropolit pe pământul atâtor vechi tradiții și amintiri românești pe acel pământ unde odinioară v'ați făcut studiile, dar pe pământul unde azi la fiecare pas, crucile de veghe ce se înalță pe mormintele eroilor arată tuturor ce sacrificiu a făcut neamul nostru, alăturat viteazului popor german, pentru apărarea și înălțarea crucii. Biruința noastră este biruința lui Dumnezeu: Spada soldaților noștri, este sabia de foc cu care îngerul păzitor pedepsește pe necuratu. Jertfa din clipa aceasta a soldaților noștri

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

pe toate câmpurile de bătălie este Golgota pe care neamul nostru trebule s-o urce pentru mântuirea și înălțarea sa.

Dumnezeu să vă ajute să păstoriți în liniște și pace, ani îndelungați".

Inalt Prea Sfințitul a răspuns următoarele:

„Domnule Guvernator,

Iubiți fii duhovnicești,

Intocmai ca în clipele de liniște dintre furtunile de vară, noua cârmuire Română, acestei provincii cuprinsă între Nistru și Bug, folosind liniștea ce urmează grozăviei luptelor militare ce s'au desfășurat de curând pe aici, vine, ca după așezarea rânduelilor administrative, politice, să vă adică și cârmuirea duhovnicească necesară liniștirei minților și sufletelor tuturor, prin biserică. Și în clipa de față, luați parte la întâmpinarea unui nou cârmuitor sufletesc, venind să continue șirul înaltilor ierarhi ai Mitropoliei Odesei, care prin vrednicia lor deosebită și prin munca ce au depus în slujba Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos v-au păstorit precum știți în chip atât de ales.

Deși împrejurările mari și grele prin care trec astăzi aproape toate popoarele pământului, nu ne cer și nu îngădue nimănui multă vorbire ci săvârșire de fapte alese pentru reziditea sufletească a popoarelor, vom spune totuși cu prilejul de față, următoarele cuvinte:

Schimbările însemnate de lucruri și de oameni, ce vedeți petrecându-se în acest frumos oraș al Odesei, se datoresc cumplitului război—ce încă mai zguduie lumea și care a pornit din trebuința de a se statornici în toate popoarele Europei, stări de lucruri ce erau gata a fi răsturnate de revoluția rusă, care în loc să aducă lumii binefaceri închipuite de câțiva rătăcitori de minți, a zguduit și pe aici și au prefăcut stări sociale bune altădată, înscăunând în locul libertății, robie, în locul vieții îndestulată, sărăcie, iar în locul sprijinului sufletesc al credinței religioase, cea mai cumplită rătăcire, adică necredința cu toate urmarile ei rele pentru fiecare om și pentru viața de stat, urmări cumplite pe care și Dumneavoastră, le-ați îndurat aproape un sfert de veac. Iar deoarece dezastrele ideilor revoluționare rusești din 1917 n'au fost stabilite numai prin puterea graiului și a convingerilor înțelepte, a fost nevoe să fie oprite prin glasul tunurilor, deci prin război.

Dar numai asemenea împledicare contra rătăcirei și primejdiilor bolșevismului nu e de ajuns, glasul tunurilor, într'o zi va înceta. Și cum războiul acesta nu e dus numai împotriva

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

acestei ideologii dovedite ar fi ruinătoare civilizaţiei superioare a lumii şi a celor mai însemnate aşezări sociale, revine desigur instituţiilor spirituale şi culturale în fruntea cărora este biserica, menită a desfăşura în continuare, chiar după ce tunurile vor amuţi. Şi clipa de faţă arată acestui oraş, precum şi întregii populaţii a provinciei dintre Nistru şi Bug, că truda, nu aspră şi nimicitoare ca forţă militară ci blândă şi convingătoare, cum e graiul învăţaturilor creştine, va începe cu-ând prin reorganizarea bisericească pe care din dorinţa Patriarhiei române şi a Conducătorului Statului nostru Mareşal Ion Antonescu, se redă de azi înainte întregei populaţii creştine ortodoxe din această provincie, ncepător acestui lucru fiind, din voia lui Dumnezeu, smerenia noastră.

Iubiţi fii duhovniceşti în Domnul a fost voia lui Dumnezeu să cunosc şi eu vremurile de odinioară ale Rusiei când biserica şi credinţa pravoslavnică erau în floare, făcându-mi studiile în vestita Academie Teologică din Chiev.

Am urmărit apoi cu multă strângere de inimă şi ani de grozavă persecuţie a credinţei noastre creştine, cu mucenicie pentru cler şi credincioşi, prin care aţi trecut în vremea bolşevismului. Deaceia cred că putem spune, e lesne de prevăzut, ce trebuie poporului nostru pentru ca liniştea şi armonia vieţii sale si înceapă pentru viitor în toată măsura pe care o poate asigura numai creştinismul.

Suind aşa dar, în clipa de faţă, treptele Catedralei Metropolitane din Odesa, unde au păstorit atâţia mari Ierarhi, între care precum se ştie, nu sunt cel dintâi român, vom căuta să continuăm cu toată râvna conducerea vieţii bisericeşti întreruptă, spre ţelul dat nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Vom sprijini la olaltă victoria armatei aliate, care în frunte cu generalul Fuhrer al Germaniei Adolf Hitler vor să realizeze ordinea nouă ce se doreşte pentru viitor întregei Europe. Deacela, cu caldă credinţă în ajutorul bunului Dumnezeu, cu sprijinul tuturor organelor de conducere superioară din această provincie şi cu colaborarea clerului şi a poporului pornind de azi înainte lucrul rezidirei sufleteşti a fiilor noştri duhovniceşti din această de Dumnezeu păzită Mitropolie a Odesei şi asemenea nădejdi având, mulţumim tuturor autorităţilor şi poporului pentru întâmpinare ce mi s'a făcut, dând tuturor din inimă, întâia noastră arhierească binecuvântare".

După rostirea discursurilor a urmat polihroniul pentru M. Sa Regele şi Casa Domnitoare, I. P. Fer. Patriarh şi Conducătorul Statului cu înalţii Dregători ai Ţării. Corul Catedralei condus de d-l Pigrov, dirijor al operei din Odesa, şi corul militar

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

au dat răspunsurile, impresionând asistenţa, prin frumuseţea cântărilor executate.

După instalarea oficială, a urmat recepţia în Palatul Voronţov, iar apoi masa oficiala, în saloanele Primăriei Centrale.

După masă la orele 4, a fost recepţia dela Casa Arhiereasca, dată pentru întâlnirea şi cunoaşterea clerului din Odesa şi a misionarilor veniţi din toate părţile Ţării.

Cu prilejul instalarii, s'a expediat telegrame către M. S. Regele, Conducătorul Statului Mareşal Antonescu, I. P. F. Patri-Nicodim şi Preş. Cons. de Miniştri Mihai Antonescu.

Biserica misionară a Transnistriei şi-a primit în chipul acesta Stăpânul şi porneşte cu puteri noi şi cu multă încredere la lucru. Turma nu va mai fi risipită, păstorii îşi vor strânge rândurile şi mândri de Conducătorul lor, vor porni dela o margine la alta a Transnistriei, pentru a duce cu mai mare folos şi cu mai multă râvnă cuvântul mântuitor al Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. Aşezarea în scaunul vladicesc a lui Gavril Banulescu şi a celorlalţi ostenitori în via Domnului, a I. P. S. Mitropolit Visarion, să însemne pentru noi, cari am păşit pe aceste locuri, în numele unui crez sfânt, un îndem mai mult pentru a lucra cu spor la deşteleniree ogorului misionar şi la reînvierea unui trecut plin de slavă pentru ortodoxie. Aşa să ne ajute Dumnezeu!

Pr. **V. Velehorschi**

Sărbătorile de iarnă în Odesa

Praznicul Naşterii Mântuitorului din anul acesta, s'a desfăşurat şi la Odesa, cu toată măreţia, împodobit cu frumoasele obiceiuri româneşti şi mai presus de toate, cu slujbele bisericeşti, de multă vreme ne mai văzute în aceste locuri.

Intr'adevăr, pârjolul care s'a abătut odinioară asupra acestui pământ, n'a cruţat nici acest oraş cu locuitori veniţi din toate părţile răsăritului. Primejdia odată îndepărtată — bisericile s'au redeschis şi rugi de mulţumire se aduc şi se vor aduce mereu, pentru toate binefacerile revărsate de noua stăpânire.

Oraşul Odesa — reşedinţă de mitropoliţi şi arhiepiscopi — a văzut acum, ceeace nu i-a fost îngăduit să vadă vreme de un sfert de veac, — slujbe arhiereşti săvârşite din nou de arhiereul ei.

Programul în legătură cu aceste zile de mare prăznuire

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

creştinească, a fost alcătuit din vreme de conducerea Misiunii bisericeşti. In toate zilele, începând cu Ajunul Naşterii, Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Visarion, a crezut nimerit să urmeze tradiţiei pravoslavnice a înaintaşilor Săi, cu slujirea Sa proprie. Slujbele s'au desfăşurat cu tot fastul cuvenit atât la biserica Catedrală, cât şi la biserica Grecească, la care au luat parte foarte mulţi credincioşi din Odesa.

Dar, în afară de aceste slujbe religioase, însoţite de predici bine alcătuite, s'a mai hotărît şi un program de ordin cultural educativ şi de ajutorare socială. Programul acesta a adus deasemeni multă mulţămire şi multă alinare, mai ales în rândurile celor nevoiaşi şi a copiilor.

La cantinele depe lângă biserici, comitetele bisericeşti au avut grija să îmbogăţească hrana zilnică dată săracilor şi pe lângă aceasta, nu au uitat nici de hrana lor sufletească. Astfel, la cele 10 cantine, s'au organizat — după obiceiul înrădăcinat şi pe aici — pomul de Crăciun, cu care prilej, s'au ţinut conferinţe moral-educative şi concerte religioase cu colinde. Toate aceste înfăptuiri au avut un deosebit răsunet în rândurile localnicilor, cari au putut vedea şi de astă dată, cât de mare este dorinţa conducătorilor duhovniceşti, de a aduce norodului, pentru sărbători, o bucurie, de care au fost atâta vreme lipsiţi.

La Pomul de Crăciun s'au împărţit numeroase daruri la nevoiaşi şi pe lângă acestea, şi cuvinte de îmbărbătare pentru greutatea vieţii de azi — care apasă deopotrivă pe fiecare, în vremurile de război, pe care le trăim.

S'au văzut curgând din belşug lacrimi pe feţele îmbătrânite fără de vreme ale credincioşilor. Mulţimea care a luat parte atât la slujbele arhiereşti dela Catedrală, cât şi la celelalte serbări cu caracter religios, a urmărit cu multă plăcere desfăşurarea lor, aducându-şi aminte de vremurile, când îi era îngăduit fiecărui creştin să urmărească în voie, orice slujbă şi să ia parte activ la viaţa religioasă bogată de altădată. Se putea vedea pe feţele tuturor, mulţumirea pentru strădania misionarilor noştri şi pentru gândul curat cu care ştie să obladuiască stăpânirea românească, pe aceea care au trebuit să treacă prin atâtea frământări.

La fel serbarea sfinţirei apei Iordanului s'a făcut în marea

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

piaţă Kulicovo (a libertăţii) unde altădată bolşevicii primeau defilările lor militare, cu o mare procesiune şi în faţa autorităţilor şi a mii de credincioşi.

Sărbătorile de iarnă ale anului 1942, vor fi pentru Odesa un nou popas de amintire frumoasă, pentrucă a reuşit să şteargă mult din urmele trecutului vitreg şi să aducă credincioşilor puteri noi, pentru viitorul, în care îşi pun mari nădejdi.

Preot **Vesp. Velehorschi**

Din pastorala de Crăciun a Inalt Prea Sfinţitului Visarion, Mitropolit pentru Transnistria

„Din mila lui Dumnezeu, cu binecuvântarea Inalt Prea Sfinţiei Sale Nicodim, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, şi prin hotărîrea Conducătorului Statului, Mareşal Ion Antonescu — am venit la Odesa, pentru cârmuirea vieţii religioase din întreg ţinutul Transnistriei.

Aşa fiind, socotesc de datorie a mă îndrepta către toţi fiii mei duhovniceşti, cler şi popor, prin această scrisoare cu îndrumări, sfaturi şi cu cele mai călduroase doriri de bine.

In zilele noastre, armata românească biruitoare, alături de vitejii aliaţi, străbate stepele şi munţii celui mai mare popor din Europa de ieri, pentru a stârpi bolşevismul, care adineaori, asemenea vechilor năvălitori de altă dată ne-au cotropit şi au sfâşiat trupul iubitei noastre Patrii.

Dar războiul de azi nu se face numai pentru întărirea graniţelor noastre firesti, ci şi pentru slobozirea poporului rusesc şi a întregei lumi civilizate de primejdia de moarte a năvălirii asiatice a comuniştilor necredincioşi.

Iubiţi fii în Domnul, iată a trecut anul de când fâşia de pământ, ce se întinde între Nistru şi Bug, a fost slobozită de păgâni. Moldovenii şi Ruşii băştinaşi pot acum răsufla mai uşor, scăpând de jugul celor fără Dumnezeu, care un sfert de veac au stăruit să ţină şi acest ţinut în întunerec, groază şi frica morţii.

„Dragii mei, iată s'au adeverit cuvintele psalmistului „Domnul pedepseşte, însă pradă morţii nu dă" şi „în ziua scârbei v-a auzit şi v-a trimis izbăvirea".

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Să mulțumim dar din suflet, bunului Dumnezeu și să stăruim ca viața noastră, să fie așa, încât, milele sale niciodată să nu se depărteze de noi.

Creștini transnistrieni, să prețuiți sângele vărsat de isbăvitorii voștri și cu toții — Moldoveni, Ruși, Ucraineni, să trăiți în frăție, în pace, în bună prietenie și liniște. Acesta va fi prinosul vostru de dragoste față de cei ce s'au jertfit pentru binele vostru.

Ca să trăiți bine laolaltă vă îndeamnă nu numai socotințe de caracter geografic, economic și istoric, ci și credința voastră și la unii și la alții creștină pravoslavnică.

Cunoașteți doar că Moldovenii, Rușii și Ucrainenii mărturisesc aceiaș credință, și din timpurile cele mai vechi, au trăit în cea mai desăvârșită dragoste de frați, ajutându-se și sprijinindu-se unii pe alții. Ei au avut aceiași păstori duhovnicești, din care unii erau ruși, alții moldoveni.

Trei sute de ani în urmă, Biserica pravoslavnică din Kiev a fost păstorită de Mitropolitul Petru Movilă — de obârșie moldovean, care a înființat vestita Academie teologică și cea mai mare mănăstire „Lavra" din acel oraș. Eparhia Odesei a fost înființată, la anul 1796, de către Mitropolitul Gavril Bănulescu, de aceiași obârșie.

In cursul istoriei, Moldova a dat Bisericii rusești și alți ierarhi vrednici, cum a fost Mitropolitul Grigorie Țamblac, Anastasie din Cernigov, Sevastian din Costroma și mulți alți episcopi, preoți și calugări, cari venind din părțile românești, au trăit și au slujit pe meleagurile rusești, gasind acolo și odihna veșnică.

De altă parte Românii, veșnic vor purta în amintirea lor numele vestitului stareț al Mănăstirii Neamțului, Cuviosul Paisie Velicicovschi — de origină ucraineană, care mult s'a ostenit pentru reorganizarea vieții monahicești din Moldova.

Amintire acestor mari păstori ai turmei lui Hristos deapururi să ne slujească la întarirea credinței în Mântuitorul nostru și spre adâncirea dragostei creștinești și frăției adevărate între toate neamurile ce locuiesc pe pământul Transnistriei. Să dea Dumnezeu ca și în viitor, să fie între credincioșii acestor plaiuri pacea și înțelegerea de odinioară.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Iubiţi credincioşi, cunoaşteţi mai bine ca oricine, că în zilele triste ce s'au strecurat, stăpânitorii voştri au stăruit să seamene cea mai groaznică despărţire şi ură între voi. Prin slăbiciunile unora şi prin scăderile altora, duşmanii omenirii au izbândit să invenineze toate ramurile vieţii obşteşti; mai ales lupta cea mare a fost dusă împotriva lui Hristos şi a Bisericii.

Iată acum un prilej bine venit să vă arătaţi iubirea voastră de fraţi şi, unindu-vă în acelaş gând şi în acelaş suflet creştin, să înlăturaţi din mijlocul vostru tot ce e necreştinesc şi tot ce e zâzanie, semănată de fiii pierzării de ieri.

Este trebuitor să zidiţi din nou şi să înoiţi sfintele locaşuri batjocorite şi pângărite de cei fără Dumnezeu, să ridicaţi vrednicia de om, să întăriţi aşezările vieţii morale obşteşti, să întăriţi familia pe temeliile învăţăturii evanghelice, să creşteţi tineretul în duhul vieţii creştineşti, să treziţi în suflete dragostea pentru omenie, să vă ajutaţi unul pe altul — înlăturând dintre voi ura, vrajba, desfrânările şi ne mai pomenita cruzime, sub semnul cărora s'a scurs vremea stăpânirii bolşevice.

Să ne rugăm fără încetare pentru toţi cei ucişi de bolşevici şi pentru eroii purtători de cruce, cari, în încleştarea fără seamăn cu duşmanul, făuresc un viitor mai frumos şi pentru noi şi pentru întreaga Europă.

Dumnezeu cel Mare şi puternic, Care a ocrotit neamul nostru în decursul veacurilor şi de data aceasta să aibă în paza lui, pe toţi cei ce cu jertfa vieţii aduc pace şi izbăvire lumii.

Să ne rugăm şi pentru sănătatea, îndelunga înzilire şi gloria Regelui nostru Mihai al României şi tot aşa pentru marele general român Mareşalul Ion Antonescu, izbăvitorul acestui pământ de sub bolşevici.

Şi în aceste zile mari de sărbători ale Naşterii Mântuitorului Hristos, chem asupra voastră binecuvântarea lui Dumnezeu şi trimit tuturor urarea mea arhipăstorească, plină de căldură şi dragoste părintească.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea sfântului Duh să fie cu voi cu toţi".

Trimisă din Odesa de al vostru către
Dumnezeu de tot binele rugător,

† Mitropolitul Visarion

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Seminarul teologic din Dubăsari

După liberarea Transnistriei de sub stăpânirea celor cari au pângarit sfintele altare ale bisericilor şi după dobândirea libertăţii de închinare la Dumnezeul cel adevărat, Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, s'au redeschis, prin sârguinţa şi purtarea de grijă a Misiunii Ortodoxe Române, multe biserici pe aceste meleaguri.

Pretutindeni, astăzi, în oraşele şi satele Transnistriei, se zidesc biserici, se înalţă cruci pe turlele sfintelor locaşuri şi prin glasul preoţilor misionari, se propovedueşte împărăţia lui Dumnezeu, împărăţia binelui, adevărului şi a dreptăţii.

Este, însă, mare nevoe de cât mai mulţi apostoli, cari să lumineze norodul şi să tămăduiască rănile sufletelor împilate de atâta vreme.

Pentru această nevoe de apostoli, Guvernământul Transnistriei, la propunerea Misiunii Ortodoxe, a hotărât să se înfiinţeze un seminar teologic, în oraşul Dubăsari, care să funcţioneze, deocamdată, măcar cu 2 clase, întâia şi a doua şi în care să se primească fii de moldoveni din Transnistria, având în internat toată întreţinerea şi cărţile în mod gratuit.

A fost ales pentru aceasta, oraşul Dubăsari, ca fiind o localitate simbolică pentru moldovenimea dintre Nistru şi Bug. Căci Dubăsarii este oraşul cel mai însemnat pentru moldovenii transnistrieni, fiind aşezat într'o regiune curat românească şi având prilejul de a fi fost, în trecut, reşedinţă de episcopi moldoveni, ca Gavriil Bănulescu. Chiar şi mai înainte, în sec. XVII şi XVIII, în acest oraş au locuit şi alţi mitropoliţi ai Proilaviei, a cărei jurisdicţiune se întindea până peste aceste meleaguri.

Oraşul Dubăsari — oraş de legătură între Polonia, Turcia şi Rusia—reaminteşte, apoi, de tipografia protopopului Strebiţchi, tipograf care a tipărit numeroase cărţi.

Meritul de a fi fost ales acest oraş este în primul rând al d. Smochină, luptătorul naţionalist transnistrian, care este şi originar din această localitate.

In scopul înfiinţării şi organizării acestui seminar, Misiunea ortodoxă română a însărcinat dela începutul lunii Octombrie 1942, pe trei preoţi din Bucureşti: pr. D. Cristescu, pr. Gh. I. Soare

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

şi pr. I. Grigorescu, primul în calitate de director, iar celălţ[1] în calitate de spirituali şi profesori.

In apelul prin care părintele Cristescu îndemna pe moldoveni a-şi înscrie pe copii la acest seminar, spunea: „Veniţi cu toată încrederea şi aveţi convingere că îndrumaţi fiii d-voastră spre tot ce este mai sfânt şi mai frumos pe această lume: să slujească lui Dumnezeu. Indemnaţi copiii d-voastră să-şi îndrepte paşii spre comorile de credinţă şi de biruinţă ale Duhului. Mântuitorul Hristos însuşi, în chip tainic, vă cheamă să-i încredinţaţi fiii d-voastră, spre a se pregăti în acest seminar, pentru înalta misiune a sfintei Preoţii".

Şi, în timp ce acest apel era difuzat prin satele de moldoveni din Transnistria, cei trei preoţi misionari sărguiau să pregătească localul în care avea să fie adăpostite tinerele vlăstare de moldoveni. S'au îngrijit de amenajarea localului de reparaţiile trebuitoare, de înzestrarea internatului cu cele necesare unei bune funcţionări. Pentru toate aceste amenajări şi reparaţii, au avut nepreţuitul sprijin al Domnului Colonel Mihail Dobriceanu, prefectul judeţului Dubăsari şi al domnului subprefect I. Murgu, un pios creştin şi dârz naţionalist ardelean, care zilnic s'a interesat de mersul lucrărilor şi era nelipsit din mijlocul celor 3 preoţi misionari.

In ziua de 30 Noembrie 1942, ziua slăvitului apostol Andrei, seminarul s'a deschis cu un efectiv de aproape 100 elevi (din peste 200 candidaţi prezentaţi la concurs) toţi vioi copii de moldoveni, dornici de a primi educaţie bisericească, pentru a se învrednici de sfânta preoţie.

Cu acel prilej, într'un cadru solemn, s'a oficiat sfeştanie de către cei trei preoţi misionari, după care au urmat cuvântările. A vorbit în primul rând preotul D. Cristescu, directorul seminarului, care, într'o substanţială cuvântare a arătat însemnătatea întemeierii unui seminar în aceste locuri şi a evidenţiat sublimitatea chemării preoţiei.

Au mai vorbit, după această, domnii: Colonel M. Dobriceenu, prefectul judeţului şi domnul avocat Cazimir Praglovschi, primarul oraşului Dubăsari elogiind râvna celor trei preoţi trimişi de Misiune, cari au ajuns, după neobosite zile de trudă, la încununarea strădaniilor cu biruinţă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

S'a dat apoi citire următorului act de fondaţie: „Intru slava sfintei, Celei de o fiinţă şi nedespărţitei Treimi: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, în anul mântuirii, dela Hristos 1942, luna Noembrie în 30, ziua întru tot slăvitului apostol Andrei, cel întâi chemat la apostolat, în zilele Prea Luminatului şi Drept Credinciosului nostru Rege Mihai I, Regele Românilor, şi sub strălucita cărmuire a Marelui Conducător, Erou desrobitor Mareşal Ion Antonescu, în zilele Fericitului Patriarh al României D. D. Nicodim şi sub obladuirea şi înţeleapta păstorire a Inalt Prea Sfinţitului Visarion, Mitropolitul Transnistriei, cu sprijinul larg al domnului Guvernator al Transnistriei, profesor Gh. Alexianu, cu concursul şi înalta înţelegere a domnului Colonel M. Dobriceanu, prefectul judeţului Dubăsari şi al domnilor: subprefect I. Murgu şi primar Cazimir Praglovski, membri în Comitetul şcolar, prin osârdia şi râvna prea cucernicilor preoţi: Dumitru Cristescu, primul director, Gheorghe Soare şi Ioan Grigorescu, primii spirituali şi profesori, toţi din Bucureşti, rânduiţi de către Misiunea Ortodoxă Română, a luat fiinţă şi s'a organizat primul seminar teologic din Transnistria „Mitropolitul Petru Movilă", în oraşul Dubăsari.

Şi astfel, pe pământul atât de încercat al Transnistriei, unde a domnit puterea întunerecului şi unde s'a săvârşit noian de fără de legi de către prigonitorii lui Dumnezeu şi ai pravoslavnicei credinţe, s'au arătat razele mângâietoare ale luminei celei neînserate a sfintei Evanghelii a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi s'a pus temelia primului aşezământ teologic pentru pregătirea fiilor de moldoveni spre înalta misiune a sfintei Preoţii.

Făcut astăzi, 30 Noembrie 1942, în oraşul Dubăsari.

Pr. **Gh. S.**

Veşti bisericeşti din Ucraina

Poporul credincios din Ucraina, eliberat din lanţurile robiei s'a îndreptat în masă către credinţă. Sfintele lăcaşuri pângărite şi batjocorite au fost reînoite, împodobite şi înfrumuseţate. Preoţii surghiuniţi, rămaşi în Ucraina şi acei întorşi din cele mai îndepărtate colţuri ale Rusiei comuniste — s'au pus în

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

serviciul poporului — aducându-i mângâerea mult așteptată, alinându-i durerile și tămăduindu-i rănile sufletești de care bieții creștini au suferit un sfert de veac.

Dar lumina unei libere credințe în Hristos, ce a răsărit peste meleagurile ucrainene, a fost întunecată de lupte ce s'au încins între reprezentanții diferitelor curente și orientări bisericești, ale căror origine pornește din epoca tristă a luptelor religioase, puse la cale de bolșevici, în scop de a împărți poporul în grupe, ce s'ar dușmăni între ele și apoi cu ușurință a lovi și distruge biserica pravoslavnică — până atunci unitară și foarte puternică.

Astfel, în viața religioasă a Ucrainei eliberate, au apărut mai multe grupări bisericești, au în majoritate anticanonice, susținute și organizate de unele personalități din clerul superior.

Despre starea bisericii ortodoxe din Ucraina ne pot mărturisi desbaterile conferinței bisericești, ce a avut loc în ziua de 4 Mai 1942 în orașul Rovno — și la care au luat parte reprezentanții bisericii, de față fiind Comisarul Reichului German.

Din partea Arhiepiscopului Policarp — șeful bisericii autocefale — a luat parte delegatul său Protoiereul Malintinschi; iar din partea Arhiepiscopului Alexei șeful bisericii autonome — episcopul Veniamin.

Comisarul german a declarat cu acest prilej în mod oficial următoarele:

Pe teritoriul Ucrainei există acum două biserici: Biserica autocefală ortodoxă în frunte cu Arhiepiscopul Policarp și biserica autonomă sub conducerea Arhiepiscopului Alexei al Moscovei. [1]

Autoritatea de stat germană nu se amestecă în treburile acestor biserici și ele pot lucra solidar, așa după cum în Germania există mai multe confesiuni, care lucrează în deplină înțelegere.

---

1. Este de menționat că pe teritoriul Ucrainei mai există și partașii bisericii tihoniene, care este condusă de Mitropolitul Serghie, locțiitorul scaunului Patriarhal din Moscova. Mitropolitul Serghie este socotit de ucraineni ca dușman al Bisericii ort. adevărate — învinuindu-l în slugărnicie față de bolșevici.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Stăpânirea, deocamdată, n'are intenţie să ia vre-o atitudine faţă de divergenţele ce există între biserica autocefală şi cea autonomă, urmând ca credincioşii să aparţină uneia din aceste biserici după placul lor propriu. Clerul urmează să fie recrutat în conformitate cu dorinţa credincioşilor. Episcopul poate trimite pe unul din preoţi acolo, unde deja funcţionează un preot — va rămâne însă în slujbă acela pe care-l va dori şi primi poporul credincios.

Guvernul doreşte ca în ziare amândouă bisericile să înceteze polemicile şi insultele, aşa încât să ia sfârşit feluritele neînţelegeri, ce s'au ivit în masele populare din pricina luptelor bisericeşti,

Autorităţile germane nu se ocupă de problema clerului şi cărui episcop se supune unul sau altul din preoţi, stăpânirea este însă împotriva concedierii nemotivate a clericilor, indiferent dacă astfel de acte vor fi făcute de una sau de alta din cele două biserici.

Cu privire la pământul bisericesc — în Ucraina orcine poate avea pământ — dacă munceşte personal. Clerul n'are dreptul să impue pe enoriaşi la diferite taxe — această prerogativă aparţinând exclusiv Reihscomisarului. Pentru trebuinţe, clerul are dreptul să primească darurile benevole. Nu li se admite preoţilor să predea religia în şcoală, învăţământul religios putând să fie predat însă în bisnrică. Stăpânirea germană nu se opune la organizarea de cursuri teologice şi seminarii, ori care din biserici ar dori să facă acest lucru.

Această hotărîre n'a adus nici o ameliorare în viaţa bisericii ucrainene — luptele continuând cu acelaşi îndârjire şi în proporţii şi mai mari. Atât biserica autocefală, cât şi cea autonomă continuă să hirotonisească episcopi, cari apoi sunt trimişi în feluite localităţi. Aci între episcopi se încing neînţelegeri, care în cele din urmă degenerează în adevărate conflicte, urmate de călcări nebănuite ale sfintelor canoane. Este de menţionat că aceşti episcopi sunt recrutaţi din elementele nepregătite pentru această înaltă misiune bisericească.

Preoţii şi diaconii sunt sfinţiţi la întâmplare, neavând nimic comun cu religia şi biserica.

La 25 Mai 1942 în or. Kiev a avut loc hirotonia pentru

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

catedra episcopală din Cercasc a fostului învăţător Vasilie Malţ — om cu familie şi copii.

In ziua de 15 Mai, plecând spre Kiev, în gara Elisavetgrad, dânsul şi-a luat rămas bun dela soţie şi copii, iar la 20 ale aceleiaşi luni el a fost tuns în monahism cu numele de Vladimir şi după ce a fost hirotonit episcop — trimis în oraşul Cercasc.

Nimenea nu poate cunoaşte la ce rezultate, în cele din urmă, vor ajunge aceştia, aşa zişii reprezentanţi ai bisericilor ucrainene, adevărul este că din cauza lipsei simţului de realitate, a înţelegerei şi mai ales al dragostei către Hristos şi Biserică din partea unor clerici nevrednici, viaţa religioasă a credincioşilor ucraineni este din nou grav tulburată. Haosul existent poate cu multă uşurinţă să fie folosit de duşmanii bisericii — atei şi sectanţi, care nu scapă nici un prilej pentru a contribui la complecta sdruncinare a bisericii pravoslavnice.

Credem însă, că aşa după cum biserica lui Hristos din Ucraina, n'a pierit sub stăpânirea celor fără Dumnezeu—nu va pieri nici acum — de regretat este faptul însă că din pricina ambiţiei unor clerici pătrunşi de duhul mândriei, suferă milioane de credincioşi, care se sbat fără a putea cunoaşte unde este adevărul şi care din bisericile existente în Ucraina are la temelie canonicitatea şi continuitatea bisericii apostolice.

Pr. Nicolae Grosu

Insemnări despre activitatea Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria dela 1 Iulie — 30 Septembrie 1942

Fiind sezonul lucrărilor de construcţie şi reparaţie, aproape nu e sat sau cătun ca să nu se lucreze la biserică sau casă de rugăciune. Pe alocurea se construesc frumoase troiţe sau monumente în amintirea eroilor căzuţi în războiul sfânt. Misionarii bat la toate uşile pentru a strânge fonduri şi materiale de reparaţie, fie dela credincioşi, fie dela autorităţi. Pentru locaşurile de închinare nimeni nu refuză să dea ceva. Mai multe biserici au fost reparate în parte sau în întregime cu ajutorul armatei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Se fac încercări ca lucrările de arhitectură să se execute cât mai aproape de stilul bizantin: la fel şi pictura. In acest sens s'au dat îndrumări preoţilor.

Dacă la reparaţiile de biserici se lucrează cu spor, apoi înzestrarea lor cu obiecte bisericeşti, odăjdii şi cărţi de slujbă merge mai greu, din pricina lipsei de meşteri şi materiale, iar pentru cărţile de slujbă — lipsa de hârtie. S'au tipărit totuşi, cu ajutorul Centrului de Propagandă din Odesa, o cărticică de rugăciuni (Craikii Molitvoslov, Odesa, 1942, pp. 24) pentru folosinţa tineretului, în tiraj de 10.000.

Pentru documentarea poporului asupra calendarului îndreptat, s'a tipărit o foaie intitulată „Calendar vechi sau nou ?", alcătuită de Arhimandritul I. Scriban.

Botezurile în masă continuă. Dela începutul lucrării noastre în Transnistria şi până în prezent, au fost realizate următoarele treceri la creştinism:

118 859 botezuri de copii până la 7 ani:

16 087 botezuri de tineri peste 7 ani şi maturi;

3.074 convertiri la Ortodoxie dela alte confesiuni şi secte. Tot în acest interval de timp misionarii noştri au cununat:

28 603 perechi de tineri, din care majoritatea trăiau de mai multă vreme fără binecuvântarea bisericii.

In înţelegere cu Guvernământul Transnistriei, s'a creat un număr fix de posturi şi anume:

14	posturi	pentru	protoierei
65	„	„	subprotoierei
400	„	„	preoţi din ţară
300	„	„	preoţi localnici
30	„	„	diaconi din ţară
30	„	„	diaconi localnici
400	„	„	cântăreţi din ţară
300	„	„	cântăreţi localnici

Clericilor detaşaţi din Ţară, pe lângă salarul funcţiunii ce au în ţară, li-se plăteşte o indemnizaţie pentru Transnistria. Cei localnici sunt salarizaţi astfel:

Preoţi de municipii . . .	200	R.K.K.S.
Preoţi de oraşe	120	„
Preoţi în comune rurale .	100	„

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Diaconi . . . . . 120 „
Cântăreţi . . . . . 80 „

Afară de aceasta, localnicii moldoveni primesc în plus un ajutor lunar de 50 R.K.K.S. Urmează ca, pe viitor, să se facă o rectificare a acestor salarii pentru localnici, ţinându-se seamă şi de gradul de studii, vechimea în serviciu şi greutăţile familiare.

Un lucru bisericesc, pe care-l vedem azi definitiv câştigat, este unificarea ortodoxă a Transnistriei. Dacă acum un an în urmă, când am venit aici, am găsit clerul local întors din surghiun şi pe credincioşi împărţiţi în trei grupe rivale: tihonieni, jiviştl şi samosfeati, — astăzi nu avem decât o singură masă pravoslavnică de cler şi popor, supusă Patriarhiei Ortodoxe din Bucureşti.

Preoţii *tihonieni* au fost recunoscuţi în principiu ca luptători adevăraţi ai Ortodoxiei.

Clericii „*Bisericii Vii*" au fost cercetaţi cu luare aminte dacă întrunesc condiţiunile canonice de hirotonie şi dacă au avut o purtare corespunzătoare, în tot timpul prigoanei, şi nu s'au lepădat de credinţă. Ei au fost primiţi prin depunerea pocăinţei şi împlinirea unei epitimii.

Samosfeatii, adică preoţii care ţineau de ierarhia necanonică a lui Lipcovschi, au fost opriţi dela slujbă. O parte din ei au cerut să li se facă a doua hirotonie de arhierei români; alţii au fost încadraţi cântăreţi la bisericile ortodoxe sau ca învăţători.

Credincioşii însă, jiviştl şi cei care ţineau de ierarhia lui Lipcovschi, au trecut fără şovăire sub ascultarea bisericii dreptmăritoare româneşti.

Alt fapt îmbucurător este trecerea pe nesimţite a populaţiei ortodoxe la calendarul îndreptat, fără dureri sau compromisuri. Aceasta s'a întâmplat datorită îndemnurilor părinteşti şi stăruitoare ale misionarilor noştri şi atitudinii înţelegătoare a clerului localnic. Fără să se fi făcut apel la vre-o putere de constrângere, ci prin bună-înţelegere, astăzi credincioşii transnistrieni se închină, în zilele de sărbători, după calendarul îndreptat.

O nouă lucrare inaugurată de misionarii noştri este aceia a *căminelor moldoveneşti*. Avem până acum 64 cămine moldoveneşti. Ele se află sub îndrumarea Direcţiei Culturii din Gu-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

vernământul Transnistriei, însă lucrarea pe teren e dusă aproape numai de preoţi. Prin activitatea lor în cămine, preoţii ajută la răspândirea limbii şi reînvierea tradiţiilor vechi româneşti. Dar pe lângă programul de consolidare a sentimentului naţional, ei urmăresc, în aceste cămine refacerea sufletească creştină a tineretului transnistrian.

Afară de căminele moldoveneşti, în unele centre. unde populaţia românească e mai puţină, au luat fiinţă, tot din îndemnul misionarilor, un număr de *cămine culturale*, în care educaţia religioasă e pe primul plan al activităţii lor. Unii preoţi au înfiinţat *asociaţii culturale* pentru adulţi şi tineret, tot cu scopul de educaţie creştină a maselor.

In judeţele Tulcin şi Golta, doi din misionarii noştri au fost numiţi de Guvernământ conducători ai centrelor de propagandă judeţene.

Altă lucrare, în acest trimestru, a fost aceia de catehizare a învăţătorilor, cari după cum se ştie, sub bolşevici, formau elementul de bază al propagandei antireligioase, la sate. Un prilej a fost oferit prin cursurile de cultură generală şi profesională pentru învăţători, ţinute la Tiraspol, în lunile Iulie şi August, la care au luat parte, în două serii, 350 învăţători moldoveni. La aceste cursuri s'au ţinut 42 prelegeri de religie, de către pr. Ilie Tocan, profesor la Chişinău, şi pr. Ioan Solomei, profesor la Iaşi. Câteva conferinţe religioase au fost ţinute de fraţii teologi Cicerone şi Valeriu Iordachescu, profesori ai Facultăţii de Teologie din Cernăuţi. Misiunea ortodoxă le-a împărţit gratuit un număr de broşuri religioase, cărticele de rugăciuni şi 100 exemplare din Noul Testament.

Unii misionari au dat mână de ajutor la refacerea gospodăriei satelor. Se pot da ca pildă preoţii din comunele Mocra (Râbniţa) şi Molochişul-Mare (Râbniţa), cari prin sârguinţa lor au făcut, din parohiile ce li s'au încredinţat,—sate model.

Dar asemenea cursuri de perfecţionare pentru învăţători s'au făcut, în luna August, la toate reşedinţele judeţene şi raionale. Alături de cunoştinţe generale, s'au ţinut peste tot, de către misionarii noştri, cursuri de religie. Unii misionari au predat pe lângă religie, limba română şi alte materii. Conferinţele religioase au fost ascultate cu viu interes de învăţători.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Roadele acestor cursuri urmează să se vadă pe teren, în școală, unde în lipsă de preoți, adesea învățătorii sunt chemați să predea religia.

Cu invitația sau numai cu încuviințarea Misiunii Ortodoxe, în cursul acestui trimestru, mai mulți vlădici români s'au abătut spre plaiurile transnistriene, împrăștiind rodul învățăturii și al harului arhieresc pe aceste meleaguri însetate de credință.

Intre 10 Iulie—1 August P. S. Episcop Nicolae al Oradiei a cercetat spitalele militare, a rostit numeroase predici și a săvârșit slujbe în mai multe parohii, sfințind bisericile din comunele Jura (Râbnița) la 19 Iulie și Popencu (Râbnița) la 20 Iulie.

Dela 23 Iulie—7 August Mitropolitul Nifon al Olteniei, înconjurat de câțiva preoți din Craiova, a venit să viziteze parohiile încredințate misionarilor olteni. Impreună cu I. P. S. Sa a sosit societatea corală „Cântarea Olteniei", care a organizat două concerte la Tiraspol și Odesa. I. P. S. Mitropolit a săvârșit sfințiri de biserică în județele Dubăsari și Râbnița, iar la 6 August a sfințit altarul al treilea al catedralei din Odesa.

In câteva rânduri a venit I. P. S. Efrem Arhiepiscop Lct. al Chișinăului, săvârșind slujbe și sfințiri de biserici.

Deasemenea, în două rânduri, a venit P. S. Episcop Policarp al Ismailului: în Iulie, împreună cu un grup de intelectuali din Cetatea Albă, a făcut un pelerinaj la cimitirile eroilor noștri, căzuți în sudul Transnistriei și la 30 August a sfințit, împreună cu I. P. S. Efrem, catedrala dela Ovidiopol. Vizitele acestor chiriarhi au fost însoțite cu daruri pentru popor de cărți religioase, veșminte și alte lucruri bisericești. Ele au trezit un viu interes în mijlocul credincioșilor, sporindu-le râvna pentru biserică și dragostea pentru țara noastră.

Activitatea misionarilor noștri încearcă a se întinde și peste Bug. Unii preoți depe malul drept al Bugului, cu învoirea autorităților de frontieră, trec râul și săvârșesc slujbe în satele apropiate ale Ucrainei.

O interesantă lucrare au început să desfășoare preoții din părțile Oceacovului — în Taurida sau Tavria, cum i-se spune de localnici.

In deosebi preoții noștri sunt solicitați de parohiile moldovenești de peste Bug, care nu au acolo slujitori ai bise-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

ricii, cunoscători ai limbii moldoveneşti. Ni-se cer apoi veşminte, cărţi bisericeşti, antimise, sf. mir şi altele. Am înregistrat mai multe cereri de misionari, care doresc să lucreze permanent în Ucraina Greutăţile însă în legătură cu formalităţile de trecerea Bugului sunt încă numeroase.

A. N.

Pentru „Crucea Roşie" din Odesa

I. P. S. Mitropolit Visarion a încredinţat D-nei Preşedintă a secţiunei „Crucea Roşie" din Odesa, suma strânsă de clerul ortodox al Transnistriei până la 1 Februarie 1943 de 30.000 (treizeci mii) R.K.K.S. = 1.800 000 lei.

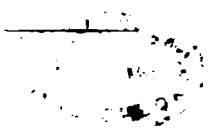

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Insemnări despre activitatea Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria dela 1 Iulie—30 Sept. 1942 Arhim. *A. Nica* . 81
Pentru „Crucea Roşie" din Odesa 86
Personalul Misiunii transnistriene 87

IV. **Cărţi şi reviste**

Carte de rugăciuni — Molitvoslov, editată de Protoieria jud. Balta, în tipografia „Cuvântul Românesc" din Balta, 1942 98
Tolcovâl Molitvenic (Carte de rugăciuni cu tâlcuri) de episcopul Agafodor, din nou editată de „Gazeta Odesei", Odesa, 1942 98
Cărticică de rugăciuni pentru trebuinţele sufleteşti ale creştinilor ortodocşi din Transnistria, Chişinău 1942. Pr. *T. Rudianu* 99
„Cuvântul Românesc", Balta. Diacon *Al. Ciurea* 99

Abonamentul pe anul 1942 . . . . 300 lei
„ pentru instituţii . . . 500 lei
„ de sprijin . . . . . 1.000 lei

Abonamentele se trimit pe adresa:

OFICIUL P. T. T. TIGHINA

pentru *Misiunea Ortodoxă* din Odesa

Toate articolele şi cărţile pentru recenzie se trimit la sediul

MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE — ODESA

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Noui publicaţiuni ale Misiunii bisericeşti pentru Transnistria

1. Ţercovnâi calendari Rumânscoi pravoslavnoi Misii na 1943 god (calendar de perete), Odesa, tiraj: 10.000 ex.

2. Jurnal dlea detei (Revistă pentru copii) 25 Dec. 1942, An. I Nr. 1. Redacţia şi administraţia: Secţia culturală a Misiunii bisericeşti pentru Transnistria, Odesa.

3. Cratchii Molitvoslov, Odesa, 1942, pp. 24, tiraj: 10.000 ex.

Sub tipar:

Cărticică de rugăciuni — Molitvennic (text paralel românorus), Odesa, 1943, tiraj: 15.000 ex.

PREŢUL LEI 60

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro